

E vërteta në kohën e mashtrimit

JETON KELMENDI

**E VËRTETEA NË KOHËN E
MASHTRIMIT**

Publicistikë periodike

Biblioteka

Edition IWA BOGDANI

www.iwabogdani.org

iwabogdani@gmail.com

IWA Bogdani, Brussels – Prishtinë

0032494464251

Autor: **Jeton Kelmendi**

Titulli: **E vërteta në kohën e mashtrimit**

Redaktor:

Engjëll I. Berisha

Dizajni i brendshëm: Bogdani Design

Ballina: IWA Bogdani

Copyright © - **IWA Bogdani**

ISBN 978-9951-394-67-3

E vërteta në kohën e mashtrimit

JETON KELMENDI

**E VËRTETA NË KOHËN E
MASHKRIMIT**

- Publicistikë -

**Bruxelles – Pristina
2026.**

~ 3 ~

Parafjalë

Ky libër publicistik lindi nga nevoja për të mos heshtur. Nga bindja se fjala e shkruar, edhe kur është opinion, mbetet dëshmi e kohës dhe përgjegjësi morale ndaj saj. Shkrimet që përbëjnë këtë libër nuk janë krijuar si projekte të mbyllura teorike, as si gjykime përfundimtare, por si reagime të vetëdijshme ndaj realitetit politik, shoqëror dhe etik që po e jetojmë. Ato janë shkruar në kohë të ndryshme, të botuara në medime të kohës, të debatuar me publikun dhe, mbi të gjitha, të provuara nga rrjedha e ngjarjeve.

Çka ka përmban libri?

Disa nga opinionet, në formë vështrimi, të publikuara në mediumin e kohës. Të debatuar me publikun. Vështrime dhe ide. Për trazimet politike. Për përgjegjësinë, sa individuale, po aq kolektive. Për moralin politik që po e kërkojmë, e kushedi kush do ta gjejë i pari! Mbase, një ditë do ta kujtojmë – sa kemi bërë ne për shtetndërtimin. Apo, sa kemi përfituar nga shteti, pa i dhënë. Do të na e thonë ata që vijnë pas. Secili do ta varim në ndërgjegjen tonë këtë raport. Ky liber me publicistikë periodike është vazhdim i këtij reflektimi. Ndaj nuk synon të shpëtojë askënd dhe as të dënojë askënd në mënyrë personale, por të shtrojë pyetje që shpesh shmangen. Pyetje për përgjegjësinë publike, për moralin politik, për raportin tonë me shtetin, me lirinë dhe me të vërtetën. Në një shoqëri ku fjala “përgjegjësi” përdoret shpesh si slogan dhe rrallë si praktikë, mendova se heshtja do të ishte bashkëfajësi.

Publicistika, për mua, nuk është vetëm koment i përditshmërisë, por është formë kujtese dhe akt ndërgjegjeje. Çdo shkrim këtu është përpjekje për të lidhur momentin aktual me pasojat afatgjata, për ta parë politikën jo vetëm si

lojë pushteti, por si provë morale të individit dhe kolektivit. Prandaj, këto tekste shpesh lëvizin në kufirin mes analizës politike dhe reflektimit filozofik, mes ftohtësisë së faktit dhe shqetësimit njerëzor. Libri nuk pretendon neutralitet absolut, sepse neutraliteti në kohë padrejtësish shpesh është formë tjetër e dorëzimit. Por synon ndershmëri intelektuale: të emërtojë dukuritë, të problematizojë vendimet dhe të vërë në pah pasojat. Në këto shkrime, paaftësia trajtohet si kufi njerëzor, ndërsa refuzimi për të vepruar si zgjedhje morale. Ky dallim është thelbësor, sepse mundësia dhe dija krijojnë obligim. Në këtë liber jam përpjekur të trajtojë çështjet me interes si nga problematika e brendshme, ashtu edhe nga gjeopolitika dhe refleksionet e jashtme, pra me konotacione ndërkombëtare. Në fund, ky libër u drejtohet jo vetëm lexuesit të sotëm, por edhe atij që do të vijë nesër. Brezat e ardhshëm nuk do t'i trashëgojnë emocionet tona, as justifikimet tona. Ata do ta lexojnë kohën tonë si tekst. Dhe pikërisht për këtë arsye, këto shkrime janë një përpjekje për të lënë një gjurmë të sinqertë: si kemi menduar, si kemi vepruar dhe sa kemi qenë të gatshëm ta mbajmë barrën e përgjegjësisë që na e dha koha.

Nga Autori

MUNDËSIA DHE DIJA KRIJOJNË OBLIGIM

Nga Engjëll I. Berisha

Kur ky obligim shpërfilllet, pasoja nuk është vetëm politike, por edhe etike. Individidi me përgjegjësinë publike e mban të gjallë idenë e përbashkët të shtetndërtimit.

Këto shkrime, publicistikë me stil opinionari – gazetareske, me filozofi meditative, të shkurtra, por edhe goditëse, janë dialog i pandërprerë midis kujtesës, për nesër, dhe përgjegjësisë që ose na i ka dhënë populli, ose janë rrëmbyer me taktikë moderne.

Autori i këtyre rreshtave, Jeton Kelmendi, krijues dhe publicist, ka vrojtuar me vëmendje dukuritë thelbësore, midis aftësisë, paaftësisë dhe refuzimit për të vepruar. Ai me shkrime të ndara, sipas kohës, ka analizuar personazh, tejet meritore, e pse mos e u pikëtua edhe paaftësia si kufi njerëzor, ndërsa refuzimi është zgjedhje morale. Analiza dhe meditimet, janë zgjedhje e autorit, për ta shprehur ndjesinë e tij, ndaj dukurive që përbëjnë edhe komentimin e tërë publikut duke qenë shumë i varur nga rrjedhat politike. Ai, shkon përtej vendit të tij, ku e ka pikë reference, duke e mbajtur përgjegjësinë akademike dhe morale. Po ashtu, shprehë ndjesi edhe në gjeopolitikat botërore, duke lëkundur rendin botëror, prishjen e qetësisë demokratike.

Shikuar historikisht, shteti edhe ka lindur në këso hapësire, së pari si ide për ta marrë besimin, duke i premtuar përkushtimin. Kuptohet se ligjet e kanë krijuar rendin dhe kanë ideuar organizma me strukturë të mençur, por kurrë nuk e ka përjashtuar ndërgjegjen. Bile, ndërgjegjja, është një nga parimet e para që u krijuar njerëzimi, edhe sipas mitologjisë, edhe gjithnjë, gjatë besimeve fetare e laike.

Tash, gjithnjë bëhet një pyetje, e nuk po e merr përgjigjen e duhur, - sa kemi bërë ne për shtetin? Për lirinë e dimë se ka kontribuuar përqindje e madhe. Por, sot, roli brenda bashkësisë, nuk po vërehet, ngase është përmbytur në pyetje politike. Kah ta kthesh, shteti del përgjithësi kolektive, secili kudo që është, merr përgjithësinë. Madje edhe duke e ruajtur higjienën e natyrës.

Këto shkrime, japin dhe një dialog midis mundësisë dhe përgjegjësisë. Mendimtarët nga e kaluara e kanë definuar, se çdo veprim, çdo mosveprim, çdo kompromis dhe çdo sakrificë bëhet pjesë e këtij pasqyrimi. Pra, një marrëdhënie me vetveten.

Psikologjia kolektive po e parasheh se brezat që vijnë pas nuk i bartin emocionet, e bile as justifikimet, ata e lexojnë historinë si tekst, jo si përjetim. Emocion krijon koha kur e kërkon lirinë. Ata e kërkojnë copë në dorë pasurinë. Ata kanë me e lexuar kohën tonë, për atë që nuk e bëmë. A nuk i gjykuam ne ata më herët, - pse nuk e bënë lirinë? Kam frikë se dikush që sot po e kthen këtë gjendje, duke e shndërruar në krizë të ndërgjegjes. Dhe më keq, të asaj kolektive. Askush nuk lodhet fort për vazhdimësinë e historisë. Ajo fillon të fragmentohet, nuk komunikon, nuk jep shenjë se shoqëria ka humbur një pjesë të kuptimit të vet.

Strukturë pa shpirt!?

As nuk është krejt kështu. As nuk e pranojnë shumica. E tmerrshme është se, as nuk është krejt ashtu. Atëherë si të reflektojmë? Ndërgjegjia mund të zgjohet, atëherë kur shoqëria fillon ta vështrojë veten me sinjeritet, por edhe në formë ndriçimi. Le të bindemi të gjithë se, shteti nuk mbijeton vetëm përmes institucioneve, por përmes ndjenjës së përbashkësisë që e mban gjallë. Shteti është populli. Çdo brez është një hallkë në një zinxhir më të gjatë se vetë koha e tij.

Kaq shumë zgjasin transformimet te ne. Fenomen mbetet lufta që e bëmë dhe liria, ndërmarrje e përbashkët, pa i pyetur, as dëgjuar ca mbetje...!!!

Dallim i rëndësishëm midis atyre që nuk kanë mundur të bëjnë më shumë për shkak të mungesës së dijës apo rrethanave,

E vërteta në kohën e mashtrimit

---

dhe atyre që kanë pasur mundësi dhe njohuri, por kanë zgjedhur të mos veprojnë. Ky dallim lidhet drejtpërdrejt me përgjegjësinë morale, sepse mundësia dhe dija krijojnë obligim.

E VËRTETA NË KOHËN E MASHTRIMEVE

Jetojmë në një kohë që mund të përshkruhet si epoka e mashtrimeve të përhershme. Nuk bëhet fjalë vetëm për manipulime të thjeshta apo retorikë politike, por për një ndryshim thelbësor në mënyrën se si perceptojmë realitetin dhe faktet. Në këtë kohë, mashtrimi nuk është një mjet i thjeshtë i politikës, ai është vetë valuta e pushtetit dhe e suksesit. Të gjithë aktorët politikë, qoftë në demokracitë më të konsoliduara si Evropë dhe SHBA, qoftë në shtetet e vogla me histori të brishtë institucionale si Kosova, përdorin mashtrimin si strategji për të mbajtur ose përforcuar pozitat e tyre. Dhe më tronditësi i kësaj epoke është se shpesh mashtrimi nuk ndëshkohet; përkundrazi, ai shpesh shpërblehet. Në Evropë, populizmi ka gjetur tokë pjellore në shqetësime reale të qytetarëve, duke përdorur gjuhën e frikës dhe mitet e përsëritura si mjete për të mobilizuar masat. Politikanët përdorin narrativa të përzgjedhura, duke zgjedhur të mbulojnë informacionin e vërtetë ose ta interpretojnë atë sipas nevojës së tyre. Për shembull, çështjet komplekse ekonomike dhe sociale shpesh reduktohen në slogane të thjeshta që prekin emocionin, jo mendimin kritik. Kjo krijon një ambient ku mashtrimi nuk shihet si i gabuar, por si i domosdoshëm. Ai bëhet normë dhe qytetari më i informuar humbet aftësinë për të dalluar të vërtetën nga fabula (Kelmendi, 2023).

Në SHBA, situata është e njëjtë, megjithëse në forma të ndryshme. Polarizimi politik ka krijuar një skenë ku çdo informacion trajtohet me dyshime të thella. Çdo fakt

përballet me kundërshtime, çdo statistikë me interpretim të ndryshëm. Këtu, mashtrimi nuk është vetëm gënjeshtër e pastër, por një proces i përpunuar i perceptimit: të formohet opinion publik jo përmes të vërtetës, por përmes emocionit, përjetimit dhe përkatësisë ideologjike. Kjo ka krijuar një krizë epistemologjike, ku qytetari nuk ka më një busull të sigurt të së vërtetës. Ai duhet të zgjedhë midis interpretimeve që shpesh janë të gjitha manipulime të sofistikuara. Në vendet e vogla, si Kosova, fenomeni merr një tjetër dimension. Këtu, mashtrimi shpesh shërben si mjet për të mbijetuar në një sistem ku institucionet janë ende në konsolidim dhe qytetarët janë të ndarë mes shpresës dhe skepticizmit. Politika shpesh zhvillohet përmes simbolikës dhe narrativëve të përziera me historinë, duke e bërë të vështirë për qytetarin të dallojë të vërtetën nga manipulimi. Këtu, mashtrimi nuk është vetëm sukses, por shpesh edhe një domosdoshmëri: ai lejon aktorët të ruajnë kontrollin dhe të shmangin përballjen me realitetin e vështirë ekonomik, social dhe politik (Kelmendi, 2023).

Filozofikisht, kjo epokë e mashtrimeve paraqet një sfidë të thellë për konceptin e së vërtetës. Në kohët klasike, e vërteta shpesh kuptohej si një gjendje objektive, e qëndrueshme dhe e pashmangshme. Sot, e vërteta është bërë relativizëm, një konstrukt që matet me aftësinë për të rezistuar përmes perceptimeve dhe opinionit publik. E vërteta nuk ka më fuqi absolute; ajo është një akt i ndikuar, shpesh i fshehur pas narrativëve të ndryshme, të cilat janë të dizajnuara për të bindur, jo për të informuar. Në këtë kontekst, qytetari duhet

të zhvillojë një sens të thellë kritik, por shpesh ky sens pengohet nga informacioni masiv dhe fragmentar. Mashtrimi, në këtë kohë, nuk është më një gabim i izoluar. Ai është strategji, zakon, kulturë. Ai formëson marrëdhëniet mes shteteve, mes institucioneve dhe qytetarëve. Kur mashtrimi fiton, e vërteta humbet zërin. Ai nuk zhduket, por bëhet i padukshëm, duke mbetur në hije, duke pritur një moment kur dikush është i gatshëm ta gjejë. Kjo krijon një tension të vazhdueshëm: ne jetojmë në një botë ku informacioni është gjithçka, por ku të vërtetën duhet ta kërkojmë si një thes të fshehur. Në këtë kohë, e vërteta bëhet akt rezistence. Qytetari që kërkon të vërtetën është një lloj udhëtari nëpër mjegull, duke ndjekur shenja të vogla që nuk janë gjithmonë të qarta. Në plan ndërkombëtar, mashtrimi ka marrë formë të sofistikuar. Strategjitë e propagandës, manipulimi i mediave, përdorimi i informatave të rreme për të ndikuar në zgjedhje dhe marrëdhënie ekonomike janë të zakonshme. Ajo që e bën situatën shqetësuese është se jo gjithmonë mund të dallosh se kush po mashtrohet dhe kush e përdor mashtrimin si mjet. Shtetet e fuqishme përdorin mashtrimin për të arritur qëllime strategjike, ndërsa vendet më të vogla shpesh mashtrohen ose bëhen pjesë e lojërave më të mëdha pa mundësi t'i kundërvihen.

Një tjetër dimension i kësaj kohe është roli i mediave sociale dhe i teknologjisë së informacionit. Shpejtësia me të cilën informata shpërndahet e bën mashtrimin më efektiv. Një gënjeshtër mund të marrë më shumë hapësirë sesa një fakt i verifikuar, sepse emocionet dhe sensacionalizmi e

bëjnë informacionin viral. Në këtë mënyrë, qytetari modern është i ekspozuar ndaj një bombardimi të pandërprerë informacioni, ku të vërtetat e vogla ngrihen dhe bien në mes të lumenjve të gënjeshtreve. Kjo situatë rrit pasigurinë dhe e bën kërkimin e së vërtetës një proces të lodhshëm dhe shpesh pafundësisht. Në këtë kohë, pyetja nuk është vetëm “kush po mashtrohet?” Por edhe “çfarë është e vërteta?”. Kjo është një pyetje filozofike. Kur çdo akt politik ka dy versione të kundërta të së vërtetës, kur çdo qytetar ka perceptime të ndryshme mbi të njëjtin fakt, si mund të ketë një standard universal? Përgjigjja është se e vërteta nuk ka humbur, por ajo është bërë më komplekse. Ajo kërkon interpretim të kujdesshëm, analizë kritike, reflektim të thellë. Në këtë kontekst, e vërteta është akt i ndërjegjshëm, jo dhuratë që na jepet automatikisht.

Në nivel shoqëror, kjo situatë ka pasoja të qarta. Besimi në institucionet politike po tkurrët. Qytetarët më pak i besojnë mediave tradicionale dhe më shumë grupeve të përzgjedhura që përsërisin narrativë që i konvenojnë. Kriza e besimit nuk është vetëm problem moral; është problem funksional. Pa besim, institucionet nuk mund të funksionojnë normalisht, dhe pa një qytetar të informuar, demokracia humbët efektivitetin e saj. Mashtrimi, duke u bërë normë, krijon një cikël të vështirë për t’u thyer: më shumë mashtrim → më pak besim → më shumë hapësirë për mashtrim. Në këtë epokë, kërkimi për të vërtetën bëhet akt politik dhe moral. Ai kërkon durim, përqendrim dhe gatishmëri për të parë më thellë se përshtypja e parë.

Jeton Kelmendi

Qytetari që nuk pyet, që nuk heton, që nuk analizon, bëhet pjesë e mashtrimit pa e kuptuar. Për të mbijetuar në këtë epokë, nuk mjafton të jesh pasiv; kërkohet pjesëmarrje aktive dhe aftësi për të dalluar informacionin e besueshëm nga ai që është i manipuluar. Në përfundim, koha që jetojmë mund të quhet “koha e mashtrimeve”. Mashtrimi është normë, strategji dhe shpesh sukses në politikën botërore. Por e vërteta nuk ka humbur; ajo kërkon përpjekje më të madhe për t’u zbuluar. Është një sfidë filozofike, morale dhe praktike. Në një botë ku mashtrimi shpesh shpërblehet, kërkimi për të vërtetën bëhet një akt rezistence, një formë e ruajtjes së integritetit personal dhe shoqëror. Vetëm duke kërkuar, analizuar dhe reflektuar mund të gjejmë vendin e së vërtetës në këtë kohë të trazuar dhe të ndikuar nga mashtrimi (Kelmendi, 2024).

KUR GËNJESHTRA ARRIN NË DESTINACION, E VËRTETA E HUMB RRUGËN

Kjo qasje nuk është thjesht një metaforë e goditur, por është një diagnostikë filozofike e kohës sonë, nëpër të cilën po kalojmë. Në të përmblihet drama e epokës moderne, ku raporti midis së vërtetës dhe gënjeshtërisë nuk është më moral, por strukturor dhe me premisa plasuese. Nuk kemi të bëjmë më me përballjen klasike midis të mirës dhe të keqes, por me një zhvendosje më të rrezikshme: gënjeshtria është bërë funksionale, ndërsa e vërteta është bërë e papërshtatshme. Për një sindromë të tillë, sepse kjo mendoj është në nivel sindrome, shihet jo vetëm nga dukja, por edhe nga funksionimi. Në këtë kuptim, problemi nuk qëndron te fakti që gënjeshtria ekziston, ngase ajo ka ekzistuar gjithmonë, por te fakti se gënjeshtria arrin në destinacion, përmbush qëllimin e vet, prodhon efekt, fiton legjitimitet. Thjesht legalizohet në funksionin për çka e ka synim. Ndërkohë, e vërteta, e cila historikisht ka qenë busull orientimi për shoqëritë njerëzore, humb rrugën, jo sepse është e gabuar, por sepse rruga e saj është çoroditur, realiteti është kontaminuar deri në atë shkallë, sa që pothuajse çdo gjëje i ka humbur filli-vazhdimi-fundi.

Rruga si kategori filozofike

Në filozofinë jetësore, rruga nuk është thjesht hapësirë fizike, por paraqet proces njohjeje. Që nga mendimi antik, e vërteta është lidhur me ecjen, kërkimin, përpjekjen. Platoni

---

e paraqet të vërtetën si dalje nga shpella, kurse Aristoteli si përputhje e mendjes me qenien.

Filozofia moderne si projekt racional. Në të gjitha këto, e vërteta nuk është e menjëhershme, ndërsa kërkon kohë, durim dhe përgjegjësi morale, natyrisht nëse ka moral tek shoqëria, përndryshe problemet janë edhe më keq. Në epokën e sotme, rruga nuk është më e nevojshme. Gjithçka kërkohet të jetë e shpejtë, e thjeshtë, e konsumueshme. Kështu, rruga e së vërtetës, e cila është e gjatë dhe e ndërlikuar, shihet si pengesë. Humbja e rrugës nuk ndodh rastësisht, sepse ajo është pasojë e një bote që nuk e duron më procesin, por kërkon vetëm rezultatin. E vërteta humbet rrugën sepse shoqëria ka humbur durimin për ta ndjekur vërtetësinë .

Nga ana tjetër gënjeshtër “arrin në destinacion” sepse ajo nuk ka nevojë për përputhje me realitetin, por për përputhje me pritshmëritë. Destinacioni i saj nuk është e vërteta, por bindja, dominimi, kontrolli i perceptimit. Ajo nuk pyet “çfarë është?”, por “çfarë funksionon?”. Dhe kjo pastaj arrin ta kryejë funksionin, punë e madhe që nuk është vërtetë. Në këtë kuptim, gënjeshtër është *teleologjikisht e përsosur*: është ndërtuar që në fillim për të mbërrirë në destinacion. Ndërsa e vërteta nuk është teleologjike, për faktin se ajo nuk garanton rezultat, nuk premtim fitore, nuk ofron rehati. Ajo shpesh kërkon të pranojmë fajin, kufijtë, gabimet tona. Prandaj, në një botë që mat gjithçka me sukses, me fitore dhe me shifra, gënjeshtër është gjithmonë më konkurruese se e vërteta.

Narracioni i të pavërtetës

Gënjeshtra moderne nuk është më akt individual mashtrimi, sepse tani është sistem narrativ. E pavërteta ndërtohet si histori koherente, me heronj dhe armiq, me shpresa dhe frikëra, me fillim dhe fund të qartë. Në këtë mënyrë, i jep kuptim një realiteti të ndërlikuar duke e thjeshtuar në mënyrë brutale. E vërteta, përkundrazi, është fragmentare, shpesh kontradiktore, e pakëndshme. Ajo nuk ofron gjithmonë histori të bukura. Prandaj humbët betejën e narracionit. Siç e ka thënë Hannah Arendt, rreziku më i madh nuk është gënjeshtra e veçantë, por normalizimi i të pavërtetës, momenti kur shoqëria pushon së kërkuari dallimin midis së vërtetës dhe gënjeshtrës. Në atë pikë, e vërteta nuk refuzohet, ajo thjesht bëhet e parëndësishme. Shih këtu: prej vendit tonë, deri andej disa vendeve edhe goxha të konsoliduara, si për nga edukimi, ashtu edhe demokracia (Kelmendi et al, 2024).

Politika si laborator i gënjeshtrës dhe Humbja e së vërtetës si humbje orientimi

Politika është fusha ku kjo përmbysje shfaqet më qartë. Në politikën bashkëkohore, e vërteta nuk është më kriter legjitimiteti, por kriter është efektiviteti narrativ. Një deklaratë politike nuk vlerësohet për saktësinë, por për ndikimin. Premtimi nuk ka për qëllim realizimin, por mobilizimin. Kështu, politika shndërrohet në teatër të gënjeshtrës funksionale, ku e pavërteta që arrin në cak quhet

---

“strategji”, ndërsa e vërteta që dështon dhe nuk arrin në cak quhet “dobësi”.

Në këtë kontekst, gënjeshtria nuk është më devijim moral, por instrument pushteti. Dhe pushteti, kur funksionon, nuk ka nevojë të jetë i vërtetë, mjafton të jetë bindës. Kur e vërteta humbet rrugën, njeriu humbet orientimin. Kjo është kriza më e thellë: jo vetëm politike, por ekzistenciale. Njeriu modern jeton në një botë ku e di se gënjehet, por nuk di më ku ta kërkojë të vërtetën. Kjo gjendje prodhon cinizëm, apati dhe relativizëm ekstrem. Në relativizëm, çdo gjë bëhet “opinion i im”. Kësi soji, kur gjithçka është opinion, asgjë nuk është përgjegjësi. Kështu, humbja e së vërtetës nuk çon në liri, por në zbrazëti morale. Tani këtu edhe mbaron arsyeja deri te posedimi dhe nevoja për të poseduar moralin edhe si shoqëri edhe si individ. E vërteta nuk është vetëm fakt, për më shumë është strukturë orientimi për veprim. Pa të, njeriu nuk di pse vepron, vetëm di se vepron.

Dimension i etik i rezistencës, Koha dhe vonesa e së vërtetës

Një element tragjik i së vërtetës është se ajo shpesh mbërrin vonë, pra pas kohës. Ajo zbulohet pas dëmit, pas katastrofës, pas zhgënjimit. Ndërsa gënjeshtria vepron paraprakisht, e vërteta vepron retrospektivisht. Kjo vonesë e bën të vërtetën të pafavorshme në një botë që jeton në të tashmen e vazhdueshme. Por kjo nuk e bën atë të pavlefshme konsideroj, përkundrazi, e bën të domosdoshme. Sepse vetëm e vërteta është në gjendje të

E vërteta në kohën e mashtrimit

---

shpjegojë pse kemi dështuar. Dhe kur e kuptojmë se pse kemi dështuar, mundësia e korrigjimit është reale (Kelmendi, 2012).

E vërteta nuk është më projekt fitoreje, por akt rezistence. Të thuash të vërtetën sot nuk do të thotë të fitosh, por të mos gënjesh veten. Është akt etik, mbase jo edhe strategjik. Në këtë kuptim, e vërteta nuk ka nevojë të arrijë gjithmonë në destinacion. Mjafton të mbetet rrugë, edhe nëse është e humbur, edhe nëse është e vështirë për t'u ndjekur. Sepse një shoqëri pa rrugë të së vërtetës është një shoqëri që ecën, por nuk shkon askund. Dhe krejt për fund, “Kur gënjeshtria arrin në destinacion, e vërteta e humb rrugën” është një formulë e dhimbshme, por e saktë e kohës sonë. Ajo nuk na thotë vetëm se gënjeshtria fiton, por se fiton sepse bota është ndërtuar për ta pritur. E vërteta nuk ka humbur sepse është e gabuar, por sepse kërkon njeri të përgjegjshëm, shoqëri të durueshme dhe politikë etike, ku këto tri gjëra që epoka jonë i konsideron të tepërta. Megjithatë, për sa kohë që kjo fjali mund të thuhet, të mendohet dhe të analizohet, e vërteta nuk është zhdukur plotësisht. Ajo endet, është e lodhur, por ende ekziston, si ndërgjegje që refuzon të heshtë.

*Prishtinë, më
18 janar 2026.*

SI PO KRIJOHET NJË REND I RI BOTËROR DHE I CILI DO TË JETË POZICIONIMI I SHQIPTARËVE

Në kohën që po e jetojmë, ndryshimet në sistemin ndërkombëtar po shënojnë një kalim të rëndësishëm drejt krijimit të një rendi të ri botëror. Së paku kështu po duken konstelacionet ndërkombëtare, për nga qasja dhe fokusi i politikave të vendeve më me ndikim në Botë. Natyrisht se ky proces është duke u shoqëruar me tensione, rivalitete dhe një riformatim të strukturës së fuqisë globale. Kjo analizë do të shqyrtojë realitetin e krijuar në sferën globale, duke analizuar qëndrimet dhe ndikimet e administratës Trump dhe si ky rend po ndikonte në pozicionin dhe rolin e shqiptarëve, veçanërisht në kontekstin e Kosovës dhe Shqipërisë.

Krijimi i një rendi të ri Botëror: Realiteti Global

Në një botë gjithnjë e më të globalizuar, por gjithashtu të ndryshuar nga rivalitetet mes fuqive të mëdha, po krijohet një rend i ri botëror që është karakterizuar nga disa tendenca të rëndësishme, sidomos nga muaj shkurt i këtij viti e këndej. Pas mbarimit të Luftës së Ftohtë, rendi ndërkombëtar ishte i organizuar rreth dominimit të Shteteve të Bashkuara si fuqia më e madhe, për të mos përmendur aleancat e fuqishme si NATO dhe organizatat ndërkombëtare si OKB. Megjithatë, me kalimin e kohës, po shihet një kalim nga dominimi i një fuqi të vetme (unipolariteti) në një rend multipolar, ku Kina, Rusia, dhe fuqitë e tjera rajonale po kërkojnë të luajnë një rol më të rëndësishëm. Në këtë kontekst, një prej faktorëve më të

rëndësishëm është qëndrimi i Presidentit Donald Trump gjatë administratës së tij. Trump i dha prioritet realpolitikës dhe interesave kombëtare mbi ideologjitë tradicionale të diplomacisë dhe multilateralizmit. Politikat e tij ishin të orientuara nga një vizion izolacionist, që synonte kthimin e kontrollit mbi politikën e jashtme dhe ekonominë të SHBA-së, duke përfshirë tërheqjen nga disa aleanca dhe marrëveshje ndërkombëtare. Trump gjithashtu sfidoi institucionet ndërkombëtare, si Organizata Botërore e Tregtisë dhe NATO, duke preferuar një qasje më pragmatike dhe të drejtpërdrejtë, ku përfitimet afatshkurtra ishin një prioritet (Kelmendi, 2011).

Përveç kësaj, administrata Trump i sheh Kinën dhe Rusinë si kundërshtarët kryesorë të SHBA-së dhe synon të minimizojë ndikimin e tyre në çështjet globale. Ky realitet i ri global është një sfidë për shtetet më të vogla dhe për ato në zhvillim, siç janë Kosova dhe Shqipëria, që po kërkojnë një pozicion më të fortë në sistemin ndërkombëtar. Në fakt Shqipëria edhe ka arritur ta faktorizojë vetën sidomos në vitet e fundit, por diçka tjetër po ndodhë me Kosovën. Kosova jo se nuk i ka ruajtur raportet e mira me aleatët perëndimor, por edhe i ka çuar në nivelin më të ulët që nga çlirimi me 1999. E gjitha ka ndodhur përgjatë katërviteve të fundit, derisa me shtetin e ri po qeveris partia e Albin Kurtit.

Pozita e shqiptarëve në rendin e ri botëror

Në këtë rend të ri, shqiptarët, si një komb i shpërndarë në disa shtete dhe rajone të ndryshme, po përballen me sfida të mëdha. Për Kosovën, pas shpalljes së pavarësisë në 2008, ka ekzistuar një ndihmë ndërkombëtare e madhe, sidomos nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimi Evropian. Megjithatë, Kosova vazhdon të ballafaqohet me probleme të mëdha diplomatike në nivelin ndërkombëtar, për shkak të mosnjohjes nga disa shtete të fuqishme dhe më shumë përpjekjeve për arritjen një marrëveshjeje me Serbinë.

Një problem kyç për shqiptarët, si dhe për rajonin e Ballkanit, është mospërmblidhja e premtiveve nga disa aleatë ndërkombëtarë, përfshirë vonesat në procesin e anëtarësimit në BE dhe në integrimin në NATO, për shkak të prioriteteve të ndryshme të fuqive të mëdha. Pa mos e harruar edhe detyrat që nuk plotësohen me kohë nga ne këtu. Në këtë kuadër, Kosova dhe Shqipëria janë ndikuar nga një qasje jo serioze karshi aleatëve dhe politikat 'inkonsistente' të disa liderëve, që shpesh kanë marrë qëndrime të paqëndrueshme. Përfundimet pozitive siç janë ratifikimi i marrëveshjes për demarkacionin e kufirit me Malin e Zi dhe njohja e Kosovës nga shumë shtete, shpesh janë shoqëruar me sfida të brendshme politike dhe dështime në konsolidimin e shtetit(. Kjo mbase e kishte vonuar Kosovë shumë dhe vendi e humbi hapin në proceset integruese dhe nga kjo qasje pati vetëm një përfitues dhe ai është populizmi, i cili u rrit në mënyrë enorme. (Kelmendi et al, p.190, 2024)

Në këtë kuadër, për shqiptarët, ky rend i ri botëror paraqet një mundësi për të forcuar pozitat e tyre, veçanërisht përmes një qasjeje më të matur dhe të koordinuar me aleatët e mëdhenj. Kosova, veçanërisht, duhet të vijojë të kërkojë mbështetje të vazhdueshme ndërkombëtare dhe të angazhohet më fuqishëm për të ndërtuar institucione të forta dhe për të konsoliduar shtetin, ndërsa Shqipëria ka mundësinë të luajë një rol të rëndësishëm në procesin e zgjidhjes së problemeve rajonale, duke i dhënë prioritet gjithashtu angazhimit të saj të plotë në përmbushjen e kushteve për anëtarësim në BE. Nga ana tjetër Shqipëria dhe Kosova duhet të funksionojnë sinë qasje dhe bashkëpunim, me të gjitha aspektet, të jetë i mirë, e jo sikur këto katër vitet e fundit.

Perspektiva për të ardhmen

Në një botë multipolare që po krijohet, ku fuqitë e mëdha janë të përfshira në një lojë të balancës së fuqisë dhe konfliktet e vjetra vazhdojnë të përshkallëzohen, shqiptarët do të duhet të bëjnë hapa të matshëm dhe të mirëmenduar për të siguruar pozitën e tyre. Ndërkohë që fuqitë e mëdha përqendrohen në interesat e tyre kombëtare, Kosova dhe Shqipëria duhet të ndërtojnë partneritete të forta dhe të ruajnë besimin te aleatët, pa humbur nga sytë mundësinë për të konsoliduar qëndrueshmërinë dhe zhvillimin e brendshëm. Pa një qasje të mençur dhe të koordinuar, shqiptarët mund të rrezikojnë të mbeten në një pozicion të pasigurt dhe të marginalizuar në këtë rend të ri

Jeton Kelmendi

---

botëror. Një fakt tronditës, pra historian a tregon se ne nuk ditëm të rrestohemi përgjatë historisë, prandaj edhe jemi kështu siç jemi, të ndarë në disa shtete. Kjo nuk duhet ta lëmë të na përsëritet dhe e ardhmja jonë varet nga pozicionimi ynë karshi aleatëve dhe aleancave të tanishme dhe atyre që vijnë nga ky rend i ri botëror.

*Prishtinë, më
11 prill 2025.*

ANALIZË POLITIKE DHE GJEOPOLITIKE:

- LUFTA NË UKRAINË DHE GAZA, FORCIMI I BE-së DHE QASJA E PRESIDENTIT TRUMP NDAJ EVROPËS

Pas vitit 2022, bota ka hyrë në një periudhë transformimi të thellë gjeopolitike. Dy konflikte të mëdha, ai në Ukrainë dhe Gaza, jo vetëm që e kanë destabilizuar rendin në zonat respektive, por edhe e kanë ndryshuar thellësisht raportet mes fuqive të mëdha botërore, duke ndikuar drejtpërdrejt në sigurinë evropiane, rolin e Bashkimit Evropian, dhe rikonfigurimin e strategjive të fuqive si SHBA, Kina, Rusia dhe Iran. Kjo analizë ofron një pasqyrë të thelluar të ndikimeve shumëdimensional dhe pasojave të këtyre dy konflikteve, duke u fokusuar në forcimin e Bashkimit Evropian dhe qasjen e Presidentit Donald Trump ndaj Evropës nëse rikthehet në pushtet. Kështu pas disa vitesh qetësi dhe njëfarë dominimi të ShBA-së dhe NATO-s, realiteti skur u tund me ardhjen e Presidentit Trump në Shtëpinë e Bardhë.

I. Lufta në Ukrainë: Gjeopolitika e konfrontimit të drejtpërdrejt me Rusinë

Lufta në Ukrainë, e filluar më 24 shkurt 2022 nga pushtimi i paprovokuar i Rusisë, ka sjellë pasoja të thella dhe afatgjata në sistemin ndërkombëtar. Ky konflikt nuk është thjesht një luftë territoriale, por një betejë midis dy koncepteve të ndryshme të rendit botëror: demokracia liberale dhe

autoritarizmi. Dhe siç dihet, aleatët perëndimorë jo vetëm se e kanë mbështetur luftën e Ukrainës, por edhe kanë harxhuar qindra miliarda dhe pothuajse i kanë këputur marrëdhëniet me shtetin e Vladimir Putinit. Kjo ka lënë paqartësi për raportet mes perëndimit dhe Federatës Ruse dhe gjithashtu edhe pasoja.

Pasojat kryesore:

1. **Rikthimi i NATO-s si aktor qendror:** Pushtimi i Ukrainës rriti ndjeshëm frikën e vendeve evropiane për sigurinë e tyre kombëtare. NATO u gjallërua me ritme të papritura. Finlanda dhe Suedia, që tradicionalisht kishin mbajtur neutralitet, aplikuan për anëtarësim, dhe prania ushtarake e NATO-s në lindje u shtua ndjeshëm (Kelmendi, 2012).
2. **Sanksionet kundër Ruisë:** Blloku perëndimor vendosi sanksione të papara ndonjëherë ndaj Ruisë, duke i goditur ekonominë, sektorin financiar, energjetik dhe teknologjik. Kjo krijoi ndarje të qarta midis Perëndimit dhe Lindjes, mirëpo ndikoj në përforcimin aleancën Rusi-Kinë.
3. **Rindërtimi i arkitekturës së sigurisë evropiane:** BE dhe vendet individuale po rishikojnë konceptet e tyre të mbrojtjes dhe po investojnë ndjeshëm në ushtri. Gjermania, për shembull, shpalli fond të posaçëm prej 100 miliardë eurosh për modernizimin e ushtrisë.
4. **Ukraina si simbol i rezistencës demokratike:** Presidenti Zelensky u bë figurë ikonike e qëndresës

dhe unitetit perëndimor. Ndiurma ushtarake dhe ekonomike ndaj Ukrainës u bë mjete i Perëndimit për të frenuar agresionin rus pa u përplasur drejtpërdrejt.

II. Konflikti në Gaza: Ripërshkrimi i Aleancave Rajonale dhe Botërore

Pasi Hamasi sulmoi Izraelin më 7 tetor 2023, konflikti u intensifikua ndjeshëm, me një reagim ushtarak masiv nga ana e Izraelit. Kjo krizë humanitare dhe politike ka pasur pasoja të shumta. Deri më tani janë vrarë dhjetra mijra palestinez dhe janë shkatërruar shtëpitë dhe vendbanimet në Gaza. Çështja e Palestinës e cila nuk u arrit të zgjidhet për kaq dekada, kësaj radhe shpërfaqti brishtësinë dhe natyrisht edhe thelloj problemin në kohën kur bota edhe ashtu ishte keq me luftën në Ukrainë.

1. **Rikthimi i Çështjes Palestineze:** Pas dekadash mospasje interesi aktiv global, kauza palestineze u rithye në qendër të vëmendjes me intensitet, sidomos në Jugun Global, ku Izraeli shihet si pushtues, dhe SHBA/BE si mbështetës të pakusht.
2. **Polarizim global:** Në vendet perëndimore, shoqëritë janë ndarë mes solidaritetit ndaj Izraelit dhe empatisë ndaj civilëve palestinezë. Kjo ka sjellë tensione të brendshme dhe rritje të islamofobisë dhe të antisemitizmit.

3. **Rritja e rolit të Iranit:** Irani dhe aleatët e tij (Hezbollah, Houthis, etj.) po përpiqen ta shfrytëzojnë situatën për të zgjeruar ndikimin e tyre. Një konflikt i përgjithësuar mund të sjellë një luftë të re rajonale.
4. **Testim i politikës amerikane:** ShBA po përpiqet të ruajë balancën midis mbështetjes ndaj Izraelit dhe presionit në rritje për armëpushim. Ndërkaq, Kina dhe Rusia po shfrytëzojnë rastin për të dëmtuar imazhin moral të Perëndimit.

III. Forcimi i Bashkimit Evropian: Nga margjina në qendër

Krizat e Ukrainës dhe Gazës i kanë dhënë BE-së mundësinë të vendoset në skenën gjeopolitike botërore si aktor i pavarur dhe strategjik. Para së gjithash konsideroj se BE u zgjua nga kllapia që ishte për shumë vjet, duke pritur që për sigurinë të kujdeseshin Shtetet e Bashkuara. Shto faktin këtu, që Presidenti Trump qysh para zgjedhjeve paralajmëroj vendet aleate në NATO se ShBA nuk do të jetë siç ishte deri në janarin e këtij viti (Kelmendi, 2012).

1. **Politika e jashtme dhe e sigurisë:** BE ka ndihmuar financiarisht dhe ushtarakisht Ukrainën, ka vendosur sanksione të koordinuara me SHBA, dhe po diskuton krijimin e një force të bashkuar mbrojtëse.
2. **Diversifikimi energjetik:** Varësia nga gazi rus e bëri Evropën vulnerabël. Pas 2022-s, BE u orientua drejt LNG nga SHBA, Norvegjia, Katari dhe investimeve në burime të ripërtërishme.

3. **Zgjerimi dhe politika e fqinjësisë:** Lufta në Ukrainë e ka rritur gatishmërinë e BE-së për zgjerim të shpejtë. Ukraina dhe Moldavia kanë marrë statusin e kandidatit, ndërsa Ballkani Perëndimor po shihet si pjesë strategjike e së ardhmes evropiane.
4. **Politika industriale dhe digjitale:** Ndërkohë që BE mbron vlerat demokratike, po tenton edhe të ndjekë ShBA-në dhe Kinën në garën për teknologjitë e ardhshme, si AI, bateritë, dhe prodhimi i mikroçipave.
5. **Sfida të brendshme:** Megjithë progresin, ekzistojnë ndarje mes vendeve anëtare, sidomos në lidhje me migracionin, shpenzimet ushtarake, dhe politikën ndaj Kinës.
6. **Populizmi politik:** Në disa vende anëtare të Unionit problem i madh po del populizmi politik, ku krerë qeveritarë e shtetëror të ekstremit të djathtë dhe të majtë po pengojnë unitetin e BE-së, madje hapur mbështesin autokratin rus Vladimir Putin.

IV. Qasja e Donald Trump ndaj Evropës: Një rrezik strategjik apo vetëdijesim i BE-së?

Donald Trump, ish-presidenti para Bajden-it dhe Presidenti i zgjedhur republikan në zgjedhjet e vitit 2024, ka mbajtur një qasje konfrontuese ndaj Evropës, NATO-s dhe vetë idesë së rendit shumëpalësh. Kjo ka sjell një paqartësi si në raportet brenda aleancës, po ashtu edhe me shtetet me ndikim në gjeopolitikën ndërkombëtare.

1. **"America First" dhe Evropa si barrë:** Trump i sheh aleatët si konsumatorë të mbrojtjes amerikane dhe ka kërcënuar disa herë me dalje nga NATO. Kjo ka krijuar pasiguri dhe ka shtyrë BE-në të mendojë për autonomi strategjike.
2. **Qasje e butë ndaj Ruisë:** Gjatë mandatit të tij, Trump shmangu kritikën ndaj Putinit dhe ka lënë të hapur mundësinë e heqjes së sanksioneve. Në mandatin e dytë duket se është dobësuar unitetin perëndimor ndaj Ruisë.
3. **Konflikte tregtare me BE-në:** Ai ka vendosur tarifa ndaj produkteve evropiane dhe ka sfiduar rolin e OBT-së, duke favorizuar traktate bilaterale, që dobësojnë bashkëpunimin multilateral.
4. **Përçarja e Perëndimit:** Një politikë e tillë do të krijonte hapësirë që BE të afrohej me Kinën apo të afirmohej si pol i tretë në rendin botëror.
5. **Stimulim i vetëdijes evropiane:** Paradoksisht, qasja armiqësore e Trump ndaj Evropës mund të shërbejë si katalizator për forcimin e kapaciteteve të saj mbrojtëse dhe të unitetit politik.

V. Një Botë në riformatim

Konfliktet në Ukrainë dhe Gaza nuk janë thjesht episode tragjike në histori. Ato janë simptoma të një riformatimi të rendit botëror. BE po përpiqet të kalojë nga periferia në qendër të vendimmarrjes globale, ndërsa ShBA mund të shfaqet gjithnjë e më tepër e pavendosur nëse udhëhiqet nga vizione izolacioniste. Në këtë kontekst, Evropa ka dy rrugë:

ose të mbetet e varur nga vullneti i Shteteve të Bashkuara, ose të afirmohet si fuqi sovrane politike, ushtarake dhe ekonomike. Në një situatë të tillë Gjermania dhe Franca shihen shumë afër në politikat e përbashkëta, ndërsa ka ide edhe për afrimin e Britanisë së Madhe në trekëndëshin Evropian. Pa një vizion të përbashkët dhe guxim strategjik, Evropa rrezikon të mbetet spektatore në një arenë që dominohet nga forca dhe jo nga vlerat. Por, me vendime të mençura dhe me aleanca të balancuara, ajo mund të udhëheqë drejt një bote stabilë, më humanë dhe më shumëpalëshe.

DY POLITIKANË NË NJË TRUP:

- Albini premtues dhe Kurti qeverisëse ose çfarë foli dhe çfarë bëri ai

Në politikën kosovare ka pasur figura të kundërta, të forta, të moderuara apo impulsive, por rrallë ka pasur një fenomen kaq të çuditshëm ose nuk mbahet fare mend si rasti i Albin Kurtit. Në diskursin e tij publik, në veprimet e tij qeverisëse dhe në pasojat për Kosovën, dalin në pah dy persona të ndryshëm: **Albini** që foli dhe **Kurti** që bëri. Midis tyre, hendeku është aq i madh sa shoqëria po e përjeton si zhgënjimin më të thellë politik që kur mbahet mend.

1. Prej flamurtarit të bashkimit tek ftohja më e madhe me Shqipërinë

Kur Albini hyri në politikë, tema e bashkimit kombëtar ishte simboli i tij qendror. Ai fliste hapur për bashkim me Shqipërinë, për një projekt të përbashkët politik dhe kombëtar, për një të ardhme pa kufij shqiptarë. Tani, këtu nuk mund ta them nëse e dinte se a ka mundësi apo jo, por sapo u bë kryeministër, ky ideal u zhduk si të mos kishte ekzistuar kurrë. Marrëdhëniet Kosovë–Shqipëri ranë në pikën më të ulët që nga vitet '90, duke lënë pas vetëm zhgënjim. Bashkimi u shndërrua në një fjali të harruar, ndërsa kombëtarizmi i dikurshëm u tret brenda retorikës së ditës.

2. Prej luftës kundër korrupsionit tek krijimi i një korrupsioni të ri

Pak politikanë kanë akuzuar kaq shumë për korrupsion sa Albini. Për vite, ai e ngriti veten si simbol të pastërtisë. Megjithatë, qeverisja e tij solli raste të njëpasnjëshme të dyshimeve të rënda: nga skandali Martin Berishaj, te aferat me tenderë e me ushqime, ku u ngrit aktakuzë edhe për zyrtarin e dritave e edhe për Rozetën e qeverisë. Ky ishte korrupsioni i ri, me ngjyrë partiake, i strukturuar me mënyra të reja, por me qëllime të vjetra. Qindra tenderë njëburimorë etj, etj. Premtimi i pastrimit të shtetit përfundoi në përfoljen e qeverisë për shkelje të reja. Madje Albini nuk ngurron dhe jo se e refuzon shkuarjen e tij për tu intervistuar për rastin korruptiv të ekipit Rozeta, por edhe ua tregon muskujt drejtësisë: Unë guxoj të mos ju vij, e ju nëse guxoni ejani më merrni?...

3. Prej refuzimit të dialogut te nënshkrimi i marrëveshjeve më të dëmshme

Albini i viteve të opozitës ishte kategorik: “Kosova nuk ka çfarë të bisedojë me Serbinë.” Ai e quante çdo marrëveshje të mëparshme të dëmshme, madje tradhti. Por Kurti në pushtet nënshkroi marrëveshje në Bruksel dhe aneksin në Ohër që me të drejtë konsiderohen ndër më të pafavorshmet që ka parë Kosova. Asociacioni u legalizua de fakto, ose asociacion plus, ku obligimet u pranuan pa nënshkrim formal, ndërsa Kosova mbeti e zhveshur në arenën

---

diplomatike. Kritiku më i madh i dialogut u bë nënshkruesi më i dobët i tij.

4. Nga thirrjet për unitet te përçarja më e thellë shoqërore

Një prej premtimeve të Kurtit ishte bashkimi i shoqërisë kundër padrejtësive. Por ajo që ndodhi ishte e kundërta: polarizim i thellë, armiqësi politike, gjuhë përjashtuese dhe ngritje e tensioneve të panevojshme, deri te etiketimet se jeni me Listën Serbe, madje edhe atyre që humben familjarë luftë, e deri edhe heronjve të gjallë. Sot, Kosova është më e ndarë se kurrë. E vetmja gjë që bashkon qytetarët është lodhja nga përçarja.

5. Nga premtimi për profesionistë te pushteti i amatorëve

Kurti premtuan qeverisje nga profesionistët, ekspertët, njerëzit me kompetencë. Por në ministri u ulën figura pa përvojë, aktivistë partiakë dhe emra që nuk kanë asnjë lidhje me fushat që drejtojnë. Prej dentistit – Ministër i Brendshëm, deri te kryediplomatja me shkollim të mesëm. Shumë vendime u morën për marketing politik, jo për interes të vendit. Rezultati është një administratë e dobët, me vendimmarrje të paaftë dhe me kosto të larta për qytetarët.

6. Albini kundër luftës, Kurti që kërkon luftë pas Rambujesë

Albini dikur fliste kundër luftës, thoshte se ai kurrë nuk do ta merrte pushkën. Zaten edhe nuk e more sa ishte lufta. Por pas luftës, ai u shndërrua në një figurë që e kërkonte vazhdimin e konfliktit me forma të reja politike. Tensionet e panevojshme me Serbinë, të krijuara në momente të çuditshme, e dobësuan shtetin pa prodhuar asnjë fitore strategjike. Natyrisht me fitore populiste për të partinë e tij.

Tani shtrohet pyetja se kush po qeveris me Kosovën: Albini apo Kurti?

Sot pyetja thelbësore nuk është më nëse Kurti ka gabuar në disa vendime, pasi që kjo është e qartë. Pyetja është: A ekziston ende Albini? Ai idealist i viteve të vështira? Apo ka mbetur vetëm Kurti i pushtetit dhe me xhipa të zi? Ky kontrast i thellë ka krijuar një ndarje të fortë në opinion. Nga njëra anë është kujtimi i Albin Kurtit si simbol i shpresës, nga ana tjetër realiteti i Kurtit si kryeministër i kontradiktave, i korrupsionit të ri, i marrëveshjeve të dëmshme dhe i përçarjes shoqërore. Në fund, mbetet përshtypja se Kosova sot nuk qeveriset nga ai që u votua, por nga një tjetër që lindi rrugës për te pushteti, një version i ri, i larguar nga idealet, i ngurtë, konfliktual, populist dhe shpesh i pakontrolluar. Kjo e bën dilemën e opinionit publik edhe më të qartë:

Dhe krejt për fund, sot qytetari ka mbetur me pyetjen:

- Kë deshëm dhe kë morëm: Albinin apo Kurtin?

Kosova meriton përgjigje.

Kosova meriton transparencë.

Dhe Kosova meriton lidërsnip të vërtetë, jo dy figura të kundërta në një trup të vetëm.

E VËRTETA NË KOHËN E MASHTRIMEVE TË MËDHA

Analizë politike mbi zhvillimet në Kosovë dhe raportet me faktorin ndërkombëtar

Jetojmë në një kohë ndryshimesh dhe thyerjesh të mëdha, ku vlera dhe e vërteta dita-ditës po bëhen jo vetëm të pavlera, por edhe madje të dëmshme për njeriun qytetar i shtetit të ri. E, kur e vërteta nuk e ka respektin dhe punën e saj e kryen mashtrimi, atëherë jeta bëhet jo vetëm e dobët, por edhe e pajetueshme, prandaj shih emigrimin masiv. Për hir të së vërtetës duhet thënë faktin se emigrime ka pasur përgjatë viteve, por ishin tjera arsye dhe presionet e okupimit.

Epoka e narrativës dhe deformimit të së vërtetës

Sot, më shumë se kurrë, politika nuk udhëhiqet nga realiteti faktik, por nga perceptimi publik. Në këtë kontekst, e vërteta shpesh shihet si pengesë në ndërtimin e një narrative të suksesshme politike. Mashtrimi, kur është i koordinuar mirë dhe i paketuar në formën e “kauzës së drejtë”, ka më shumë ndikim sesa një e vërtetë e hidhur dhe e pakëndshme apo çfarëdo qoftë. Kjo dukuri është veçanërisht e pranishme në realitetin politik të Kosovës, ku përplasja mes **populizmit të brendshëm** dhe **interesave të aleatëve ndërkombëtarë** ka krijuar një fushë të tensionuar të komunikimit politik dhe diplomatik. Ndërsa betejën e brendshme tanimë e vërteta e ka humbur, madje keq. E kur populizmi fiton, çfarë e gjen realitetin, kjo tanimë shihet: sanksionet nga BE, ftohje raportesh ShBA – Kosovë, mosanëtarësimin në organizata ndërkombëtare, inflacionin etj.

E vërteta si viktimë e diskursit populist

Në vitet e fundit, politika kosovare ka hyrë në një fazë të theksuar populizmi. Lidërshipi politik, në përpjekje për të fituar besimin e masave, e për fat të keq ia ka dalë, tërë kohën ka përdorur një diskurs emocional, duke mohuar ose relativizuar faktet e ndërlikuara dhe sfidat reale të vendit. Një nga format më të dukshme të këtij diskursi është zhvendosja e fajit tek të tjerët - kryesisht tek bashkësia ndërkombëtare dhe fqinjët problematikë - pa reflektim të thellë për përgjegjësitë e brendshme dhe duke sulmuar pandërprerë oponentët e brendshëm politik, mediet dhe organet e pavarura siç është drejtësia.

Mashtrimet e mëdha, në këtë rast, nuk janë thjesht gënjeshtër të zakonshme, por ndërtimi i një realiteti të ri, ku “qëndrimi i fortë” dhe “mbrojtja e sovranitetit” përdoren për të justifikuar izolimin politik, mungesën e progresit dhe rrënimin e besimit me aleatët strategjikë. Thënë shkurt e shqip; mashtrimi, populizmi dhe dogma janë bërë realitet dhe ne jetojmë me këtë realitet. Eksponent i rëndësishëm të pushtetit pa ju ardhur fare keq e thonë se pse duhet vendosur për ne aleatët.

Abstenimi nga aleancat tradicionale: Vetëbesim apo vetizolim?

Kosova ka ndërtuar ekzistencën e saj shtetërore mbi bazën e mbështetjes nga aleatët perëndimorë, sidomos Shtetet e Bashkuara, Bashkimi Evropian dhe NATO. Megjithatë, në kohët e fundit, është vërejtur një rënie e përkushtimit për

dialog strategjik me këta partnerë, si dhe një qasje konfrontuese në vend të diplomacisë së ndërsjellë. Kjo është vënë re qartë në kontekstin e tensioneve në veri, procesit të dialogut me Serbinë, dhe raportit me mekanizmat ndërkombëtarë si Këshilli i Evropës dhe BE-ja. Moskoordinimi me aleatët, ose mosrespektimi i angazhimeve ndërkombëtare, shpesh paraqitet brenda vendit si qëndrim i dinjitetshëm, ndërkohë që realisht krijon mosbesim ndërkombëtar, rrezikon rrugën integruese, dhe e lë Kosovën në një pozitë gjithnjë e më të izoluar.

E vërteta e pashprehshme: Media dhe pushteti i narrativës

Një nga mjetet më të fuqishme të epokës së mashtrimeve të mëdha është mediatizimi selektiv i realitetit. Në vend të debatit të sinqertë për dështimet, shfaqen skenarë fiktivë të suksesit. Media sociale, sidomos, është shndërruar në teatër të njëmendësisë së simuluar, ku emocionet dhe mbështetja verbale zëvendësojnë politikën substanciale. Kjo mbase edhe nuk mund të kishte sukses, sikur të mbetej në duart e kësaj kaste pushtetare, por qartazi shihet se ka ndikim një dorë e jashtme e fuqishme. Në këtë klimë, mendimi kritik marginalizohet dhe qytetari i zakonshëm ndodhet mes zhurmës, ku është gjithnjë e më e vështirë të dallosh të vërtetën nga propaganda. Për më keq secili që nuk është me pushtetin, është me armikun dhe se po e pengon çdo gjë të mire në këtë vend (Kelmendi, 2025). E çka shfaqet në një situatë të tillë?

Pasojat: Shoqëri e dezinformuar, diplomaci e dobësuar

Rrjedhohat e kësaj epoke mashtrimesh janë të shumëfishta:

- **Diplomacia e Kosovës po dobësohet**, sepse mungesa e besimit ndaj qëndrimeve zyrtare i bën aleatët më të rezervuar në mbështetje.
- **Shoqëria bëhet gjithnjë e më e ndarë**, ndërsa ndarja mes “patriotëve” dhe “tradhtarëve” thellohet në bazë të narrativës së ditës.
- **Zhvillimi ekonomik dhe institucional ndikohet**, sepse pa stabilitet dhe besueshmëri, nuk ka investime afatgjata as përkrahje ndërkombëtare të qëndrueshme.

Se jemi në një gjendje çfarë thamë, e madje edhe më keq, kjo mbase dihet por si mund të dilet nga kjo situatë; thjeshtë duhet ringritje përmes të vërtetës Kosova ka nevojë më shumë se kurrë për **udhëheqje të sinqertë**, që nuk fsheh të vërtetën nga populli për hir të votave apo populizmit të shpejtë. Aleancat ndërkombëtare duhet të rifitojnë thellësinë dhe besimin që e ndihmuan Kosovën të lindë si shtet. Rruga drejt integritimit evropian dhe forcimit të brendshëm nuk kalon përmes mashtrimeve të mëdha, por përmes përbaljes së ndershme me realitetin dhe angazhimit të qëndrueshëm për të vërtetën.

Në fund të fundit, në një kohë ku gënjeshtra është bërë ligjëratë zyrtare, e vërteta është akti më radikal dhe më patriotik që një shoqëri mund të përqafojë.

ANALISTOMANIA

Degradimi i diskursit publik përmes pseudo-analizës politike në Kosovë dhe Shqipëri

Në një kohë kur roli i medias duhet të jetë informues, edukues dhe shpjegues i zhvillimeve politike, në Kosovë dhe Shqipëri kemi asistuar në lindjen dhe zgjerimin e një fenomeni të quajtur me të drejtë: *analistomania*. Bëhet fjalë për një mbipopullim të hapësirës publike me figura që vetëshpallen si “analistë politikë”, të cilët jo vetëm që nuk kontribuojnë në qartësimin e proceseve politike dhe sociale, por shpesh e bëjnë opinionin publik edhe më të hutuar e të ndarë, duke e ndarë me ne dhe me ata, ose patriotë dhe tradhtarë. Kjo dukuri, e ushqyer nga mediat e polarizuara dhe nga një skenë politike që e përdor për interesa të veta, ka prodhuar një inflacion të rëndë të fjalës publike. Në vend të analizës, kemi opinion të njëanshëm; në vend të ekspertizës, kemi tifozeri; në vend të maturisë, kemi emocionalitet partizan. Kjo situatë u konvenon më së shumti qeverive në Prishtinë dhe në Tiranë, sepse e redukton debatin publik në përplasje sipërfaqësore, duke e larguar vëmendjen nga çështjet reale.

Çfarë është analistomania?

Analistomania është një term që përshkruan një fenomen social dhe mediatic ku çdo individ me prani të shpeshtë në media, pa ndonjë formim të mirëfilltë akademik apo përvojë konkrete politike, vetëpozicionohet si analist. Në të vërtetë,

shumica e tyre janë komentues, tifoze të njërës palë politike, madje shpesh edhe të paguar nga struktura të caktuara për të riprodhuar qëndrime të parapërcaktuara. Në vend që të kemi një klasë të mirëfilltë të analistëve politikë – me njohuri të mirë të sistemeve politike, juridike dhe ekonomike, të sigurisë, marrëdhënieve ndërkombëtare - kemi përballë një rreth të mbyllur individësh që rrotullohen nëpër të gjitha studiot televizive si autoritet i pakontestueshëm, pa ndonjë filtër profesional. Madje vetëm shikoni profilet e tyre dhe e vërteta shihet nga larg.

Deformimi i analizës: tifoze politikë në rolin e ekspertëve

Në të dy vendet tona, Kosovë dhe Shqipëri, një pjesë e konsiderueshme e analistëve janë të ndarë haptazi në dy kampe: analistë të pushtetit dhe analistë të opozitës. Këta nuk i shërbejnë publikut me analiza objektive dhe të balancuara, por funksionojnë si shtojca të komunikimit politik të subjekteve që i mbështesin. Ndoshta më saktë do mund t'i quajmë struktura parapolitike. Kjo ka krijuar një situatë ku nuk analizohet realisht një ngjarje, por pozicionohet emocionalisht ndaj saj. Në vend që të shpjegohet përse një vendim qeveritar është i mirë apo i dëmshëm për qytetarët, dëgjojmë “analistë” që ose e lavdërojnë me ngazëllim, ose e godasin me mllef personal. Si rezultat, funksioni kritik dhe ndriçues i analizës është deformuar. Publiku nuk mëson, por radikalizohet; nuk kupton më mirë, por ngatërrohet edhe më shumë. Shiko TV-të dhe secili mund ta shohë këtë dukuri.

Analiza si trampolinë për politikë

Një tjetër dukuri që e shoqëron analistomaninë është etja për të hyrë në politikë përmes medias. Në fakt një mundësi e mirë, për çka shih të tillë në Kuvendin e Kosovës. Në mungesë të strukturave meritokratike dhe të partive me baza ideologjike të qarta, shumë “analistë” e përdorin ekranin për t’u vetëpromovuar. Shpesh, fjalimet e tyre nuk janë analizë, por fushatë personale për një vend në Kuvend apo në administratë.

Rasti i Prishtinës është veçanërisht evident. Shumë prej deputetëve aktualë kanë qenë më parë komentues mediatikë, që përmes diskurseve populiste, kritikave të forta ose lavdërimeve të përsëritura ndaj liderëve partiakë, kanë ndërtuar një profil të përshtatshëm për përfshirje politike. Kjo nuk është domosdoshmërisht negative, por bëhet e tillë kur analistët fshihen pas maskës së “pavarësisë”, ndërkohë që janë në shërbim të projekteve politike të caktuara. Kësi soji mediat në Kosovë dhe Shqipëri kanë përgjegjësi të madhe për këtë fenomen. Në vend që të promovojnë ekspertë me dije të thelluara, ato preferojnë figura që garantojnë “zjarr” në debat, emocionalitet dhe polarizim, sepse kjo sjell shikueshmëri. Në vend që të kërkojnë mendim të matur dhe analizë të mbështetur në fakte, emisionet politike janë kthyer në “arena gladiatorësh verbalë”, ku qëllimi është të dominohet debati, të shtypet kundërshtari dhe të bëhet sa më shumë zhurmë.

Ky model i të bërit debat ka ndikim negativ të shumëfishtë:

- E largon qytetarin nga interesi për politikën reale.
- E bën të paqartë të vërtetën nga propaganda.
- E zhdruk çdo gjurmë debati racional e ndërtues.
- E frikëson intelektualin e mirëfilltë për paraqitje.
- E degradon çdo parim dhe kod etik.

Qeverive u konvenon: sa më shumë zhurmë, aq më pak llogaridhënie

Ky konfuzion analitik u shkon përshtat qeverive në Prishtinë dhe në Tiranë. Në vend që të ballafaqohen me kritikë të informuar dhe të bazuar, ato përballen me zëra që i ndajnë publikun në dy pole të verbra – pro ose kundër, me ose pa arsye. Kur fjala publike nuk ka standard, qeveritë e kanë më lehtë të përhapin narrativat e tyre. Të gjitha kritikrat serioze mbulohen nga fjalë boshe dhe të stërpërsëritura. Skandalet relativizohen, përgjegjësitë zhduken, fajet shpërndahen. Kjo është një nga arsyet pse analistomania jo vetëm që nuk ndalet, por ushqehet qëllimisht.

Pak profesionistë të vërtetë: zëri i arsyes humbet në kaos

Në gjithë këtë zhurmë, janë shumë të rrallë ata që mund të quhen analistë profesionistë. Ata janë zakonisht të marginalizuar, nuk kanë hapësirë në mediat e mëdha ose ftohen rrallë, sepse qasja e tyre nuk përputhet me nevojat për “spektakël” mediatik. Analistët e mirëfilltë zakonisht janë të padukshëm, të heshtur dhe të matur. Ata analizojnë bazuar në fakte, në përvojë dhe në dije. Por pikërisht këto

cilësi sot janë të padëshiruara nga televizioni dhe platformat online, të cilat kërkojnë më shumë “zë” sesa “përmbajtje”. E në një situatë të tillë pasojat për demokracinë dhe qytetarin janë të shumëfishta dhe afatgjata (Kelmendi, 2023). Nëse ky fenomen nuk ndalet, pasojat për demokracinë do të jenë shumë dimensionale:

- Publiku do të humbasë besimin në mediat dhe në vetë mendimin e arsyeshëm.
- Politika do të mbetet fushë e dominimit nga imazhi, jo nga ideja.
- Të rinjtë do të ndjekin shembuj të rremë të suksesit publik.
- Mendimi kritik do të zëvendësohet nga histeria kolektive dhe tribalizmi politik.

Në këtë mënyrë, analistomania nuk është vetëm një problem mediatik, por një simptomë e sëmundjes së thellë të demokracisë sonë të brishtë. Është koha që të ndalet kjo epidemi e fjalës së lehtë dhe e ekranit të lejuar për të gjithë. Media duhet të vendosë standarde. Universitetet duhet të përgatisin analistë të mirëfilltë. Shoqëria duhet të ndëshkojë me mosvëmendje ata që përbëjnë vetëm zhurmë. Politika duhet të mos i trajtojë më analistët si vegla propagandistike. Ne kemi nevojë për analizë të bazuar në dije, etikë dhe përgjegjësi publike. Kemi nevojë për mendimtarë, jo për tifozë të kamufluar. Vetëm kështu do të mund të rikthejmë kuptimin e vërtetë të fjalës publike dhe të kontribuojmë në një shoqëri më të mençur, më të barabartë dhe më të lirë. Dashtë Zoti e ardhhtë shpejt ajo kohë.

SINEKUR E VETON SURROI

Në vend të reagimit ndaj kuazi intelektualit që flet keq duke e quajtur shtet aksidental Kosovën. Në fakt jo për tu marr me këtë specie politike, por për ta trajtuar si dukuri e cila edhe pas kaç vitesh po vazhdon të jetë prezente në shoqërinë tonë.

Çfarë është një sinekurë?

Në origjinën e vet latine “*sine cura*”, kjo fjalë do të thotë “pa kujdes”, apo, “pa barrë”. Në kontekstin politik, sociologjik dhe administrativ, një *sinekura*, është një pozitë ose rol që ofron përfitime materiale ose simbolike (si paga, ndikim, prestigj), pa kërkuar përgjegjësi reale apo punë substanciale. Ajo lidhet shpesh me përfitime nga afërsia me pushtetin, pa u bërë ndonjëherë pjesë e përpjekjeve konkrete për të ndryshuar, ndërtuar apo përmirësuar një realitet politik. Në shoqëritë post-konfliktuale ose tranzicionale, si ajo e Kosovës, sinekurat marrin trajtën e pozitave kulturore, këshillimore, diplomatike apo mediatike që prodhojnë autoritet pa llogaridhënie. Ato përforcohen nga sistemet mediatike dhe diskursi elitar, duke i bërë figurat e tillë zëra "të pakontestueshëm", ndonëse ata janë jashtë çdo procesi real të reformimit të shtetit.

Veton Surroi si përfaqësues i sinekurës politike në Kosovë

Veton Surroi është ndër figurat më të njohura publike në Kosovë, me një biografi të lidhur ngushtë me gazetarinë,

publicistikën dhe për një kohë të shkurtër edhe politikën. Ai ka qenë themelues i gazetës *Koha Ditore* dhe më vonë lider i partisë ORA, një përpjekje politike që nuk arriti kurrë të depërtojë përtej elitës urbane të Prishtinës. Në vend që të futej në betejat e vërteta të ndërtimit të institucioneve të brendshme, Surroi zgjodhi një rol periferik, por të privilegjuar: komentues i përhershëm i politikës kosovare, shpeshherë me një ton përçmues ndaj shtetit të Kosovës dhe aktorëve të tij politikë. Në këtë mënyrë, ai ka zënë një *sinekura të padukshme*, një vend të mbrojtur nga kritikantët, ku ka marrë legjitimitet moral dhe kulturor për të komentuar çështjet më të mëdha të shtetit, pa qenë ndonjëherë përgjegjës për rrjedhën reale të gjërave. Ai ka ruajtur distancën e një “intelektuali neutral”, ndonëse ka pasur qasje të privilegjuar në politikë, diplomaci dhe media.

Pse flet për Kosovën si “shtet aksidental”?

Veton Surroi është ndër ata që e ka quajtur Kosovën “shtet aksidental”, një frazë që përmban në vetvete një diskualifikim të thellë të legjitimitetit historik, institucional dhe popullor të Republikës së Kosovës. Sipas këtij këndvështrimi, pavarësia e Kosovës nuk është produkt i një përpjekjeje të organizuar kombëtare, por rrjedhojë e “aksidenteve gjeopolitike”, e ndërhyrjeve ndërkombëtare dhe rrjedhës së rastësishme të historisë. Pikërisht siç po thonë në Serbi...

Kjo narrativë shërben në mënyrë të përkryer për të justifikuar pozicionin e tij si kritik permanent: nëse Kosova është një projekt aksidental, atëherë asnjë institucion nuk ka vlerë reale dhe çdo veprim politik është i komprometuar. Kjo i jep Surroit lirinë që të mos jetë pjesë e asnjë strukture ndërtuese, por gjithmonë mbikëqyrës moral i atyre që përpiqen. Mirëpo ky është një pozicion i rrezikshëm. Këtu me ndihmën e partisë së Albin Kuktit, Ai minon themelin e shtetit të Kosovës si projekt kolektiv, si amanet i historisë dhe si rezultat i sakrificës popullore. Dhe më keq akoma: ky pozicion artikullohet nga dikush që ka përfituar nga vetë ky shtet, qoftë përmes rolit të tij në procesin e Vjenës, procesit të Rambujesë, qoftë përmes kanaleve të diplomacisë dhe mediave që financohen nga burimet shtetërore ose ndërkombëtare.

Surroi dhe “surrojat”: - një klasë e privilegjuar mendimtarësh

Veton Surroi nuk është rast i vetëm. Ai është prototipi i një kategorie më të gjerë të ashtuquajturës elitë kulturore në Kosovë, që qëndron jashtë sistemit politik, por ushqehet prej tij. Këta individë nuk bëjnë asnjë përpjekje për të hyrë në institucione, për të ndryshuar ligje, për të kontribuar në sistemin e drejtësisë apo edukimit, por janë të parët që flasin në forume ndërkombëtare për “dështimin e shtetit”. Ata i gjejmë në konferenca, panele, organizata joqeveritare, ku ftohen jo për atë që kanë bërë, por për mënyrën si dinë të flasin shpesh në gjuhë të huaja, duke kritikuar vetë vendin e tyre në emër të “objektivitetit”. Ky është një luks që i

lejohet vetëm atyre që kanë ndërtuar një *sinekura të fjalës*, jo të veprës. Për më tepër, këta njerëz rrallëherë marrin përgjegjësi për narrativën që përhapin. Ata nuk mbajnë përgjegjësi as para publikut, as para shtetit, sepse nuk janë të zgjedhur dhe as nuk kërkojnë të zgjidhen. Ata janë “qytetarë të përjetshëm të ndërgjegjes kombëtare”, por pa asnjë obligim ndaj realitetit institucional.

Keqpërdorimi i shtetit në vend të shërbimit

Argumenti kryesor që del nga kjo analizë është i qartë: Surroi dhe të ngjashmit e tij nuk i kanë shërbyer kurrë realisht shtetit të Kosovës. Ata e kanë përdorur atë si platformë për ndërtimin e karrierave personale dhe si trampolinë për përfshirje në qarqe ndërkombëtare. Kjo nuk është thjesht mungesë e kontributit direkt, por është keqpërdorim i një realiteti të ndjeshëm për përfitime personale. Për shembull, roli i Surroit në negociatat e Vjenës nuk ka prodhuar ndonjë qasje strategjike për shtetin, përkundrazi ai është tërhequr menjëherë pas përfundimit të atij procesi dhe ka vazhduar të luajë rolin e komentatorit, jo të projektuesit. Ai ka refuzuar angazhimet konkrete që kërkojnë ndotje me realitetin, për të ruajtur pastërtinë morale të figurës së tij publike. Në këtë mënyrë, Surroi nuk është thjesht një analist kritik. Ai është një figurë që refuzon përgjegjësinë politike, por nuk heq dorë nga përfitimi simbolik dhe material i afërsisë me shtetin. Ai është *sinekura* perfektë: nuk punon për shtetin, por flet në emër të

tij; nuk e ndërton, por e interpreton; nuk e mbron, por e relativizon (Kelmendi, 2023).

Dhe krejt për fund është koha që shoqëria kosovare të vendosë një kufi të qartë mes kritikës së ndershme dhe nihilizmit të qëllimshëm. Veton Surroi dhe të ngjashmit e tij nuk mund të qëndrojnë përjetësisht në rolin e “intelektualëve të pavarur”, kur në fakt kanë përfituar nga çdo fazë e shtetit që e quajnë “aksidental”. Vlera e një figure publike matet jo me fjalët që thotë në tribunë, por me ndikimin që lë në strukturën e shtetit, në vetëdijen qytetare dhe në ndërtimin e së ardhmes. Nëse dikush nuk e pranon Kosovën si projekt serioz, nuk mund të pretendojë të jetë zëri më i besueshëm për të ardhmen e vendit. Koha e sinekurave po mbaron. Shteti i Kosovës ka nevojë për ndërtues, jo komentues. Ka nevojë për njerëz që rrinë brenda strukturave dhe luftojnë për to, jo për ata që rrinë jashtë dhe hedhin gurë e baltë drejt shtetit.

ÇKA NUK THA VJOSA OSMANI

Analizë politike nga një perspektivë kritike mbi diskursin publik të Presidentes së Kosovës

Në politikë, shpeshherë më shumë kuptim kanë ato që nuk thuhet sesa ato që shfaqen para kamerave, me buzëqeshje diplomatike apo fjalime të përgatitura me kujdes. Presidentja e Republikës së Kosovës, Vjosa Osmani, e dëshmoi këtë përsëri gjatë vizitës së saj të fundit në Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe në konferencën pasuese në Prishtinë. Nga njëra anë, në SHBA ajo bëri përpjekje për të ngjallur simpati e mbështetje politike për veten e saj, madje duke mos kursyer as lavdërimet për Presidentin Trump, e nga ana tjetër në konferencën në Prishtinë mbajti një qëndrim të tensionuar dhe pa asnjë reflektim mbi realitetin e brendshëm dhe të jashtëm të shtetit që ajo udhëheq. Por në gjithë këtë shfaqje politike, ajo çfarë spikat më shumë janë pikërisht ato që Vjosa Osmani nuk tha.

‘Lariçka’ për Trumpin dhe hajgare me realitetin

Në vizitën e saj në Shtetet e Bashkuara, Osmani befasoi opinionin me tonin e lartë lavdërues ndaj Donald Trumpit dhe administratës së tij. “Presidenti Trump ishte ndër të parët që mbështeti marrëveshjen për njohjen e ndërsjellë,” deklaroi ajo, duke lënë të nënkuptohet se ai ka qenë një faktor i rëndësishëm për shtetësinë e Kosovës. Një qëndrim i tillë është thellësisht hipokrit nëse e krahasojmë me

pozicionimin e saj dhe sektit partiak Guxo në vitin 2020, kur marrëveshja e Washingtonit e nënshkruar nga kryeministri Abdullah Hoti u denoncua si e dëmshme, jokushtetuese dhe pro-serbe. Vjosa atëherë nuk kurseu deklaratat për të quajtur atë marrëveshje si “kërcënim për sovranitetin” dhe “dorëzim të veriut”, ndërkohë që sot, për interesa personale dhe për ndërtimin e imazhit në arenën ndërkombëtare, ajo e lavdëron me entuziazëm pikërisht atë platformë që dikur e konsideronte si kapitulluese. Kjo është një ndër kontradiktat më të mëdha politike të saj, e cila tregon jo vetëm mungesë konsekuence, por edhe një përpjekje të qëllimshme për të manipuluar opinionin ndërkombëtar e besa edhe opinion e brendëshëm. Por ajo që nuk tha Vjosa Osmani në atë fjalim, ishte se ajo vetë, për katër vjet, ka qenë një pjesë aktive në pengimin e integritetit të Kosovës në organizata ndërkombëtare, duke ndjekur politikën e Albin Kurtit për të bllokuar çdo marrëveshje që nuk vinte nga qeveria e tyre. Ajo nuk tha se nuk ka bërë asgjë për të avancuar dialogun me partnerët evropianë dhe përkundrazi, ka kontribuar në ftohjen e raporteve me ta.

Heshtja për rrezikun real dhe manipulimi me opinionin

Në Prishtinë, pas kthimit nga ShBA, Osmani doli para mediave për të përsëritur të njëjtin diskurs për rrezikun nga Serbia dhe “qëndrueshmërinë e institucioneve të Kosovës”. Por ajo që nuk tha, dhe që është shumë më e rëndësishme, është se vetë Presidenca nuk ka pasur asnjë informacion të besueshëm dhe të hershëm për rrezikun konkret nga Serbia gjatë krizave në veri, përfshirë edhe sulmin terrorist në

Banjskë në shtator 2023. Shih këtu deklaratat e ambasadës Gjermane në Prishtinë. Dhe nëse paska qenë ta supozojmë e vërtet, pra nuk e tha me kohë dhe në Prishtinë, por ca muaj me vonesë dhe e tha në ShBA. Ajo nuk e pranoi se shërbimet inteligjente kishin dështuar, e as që ofroi ndonjë shpjegim pse Presidenca nuk ka një mekanizëm funksional të sigurisë. Ajo nuk tha se kishte mashtruar opinionin publik se “institucionet janë të informuara për çdo kërcënim”, ndërkohë që reagimet e tyre vinin gjithmonë me vonesë dhe shpesh të koordinuara për propagandë më shumë se për veprim efektiv.

Në fakt, zonja Osmani nuk tha as se ka gënjyer në mënyrë të përsëritur për raportimet që i ka bërë komunitetit ndërkombëtar, sidomos kur përfaqësues të BE-së apo SHBA-së e akuzonin Kosovën për mungesë koordinimi dhe për retorikë të dëmshme politike.

Katër vite të humbura për Kosovës

Presidentja nuk tha se për këto katër vite të mandatit të saj, Kosova nuk ka pasur asnjë progres domethënës në politikën e jashtme. Nuk pati njohje të reja, nuk pati asnjë anëtarësim në organizata ndërkombëtare, madje as UNESCO apo Interpol – objektiva që ishin shpallur si prioritete të politikës së jashtme. Nuk tha se dështimet diplomatike janë pasojë e qasjes konfliktuoze të saj dhe të qeverisë, duke përjashtuar opozitën nga të gjitha proceset, duke denigruar çdo marrëveshje që nuk është nënshkruar nga Qeveria

Kurti, dhe duke mos ndërtuar konsensus kombëtar për çështjet madhore. Zonja Osmani nuk e tha të vërtetën se e ka kthyer Presidencën në një zgjatim të partisë së Albin Kurtit dhe sektit Brenda saj Guxo dhe në një zyrë shërbimi për militantet e tyre. Ajo nuk pranoi kurrë publikisht se në vend që të jetë mbi palët, siç e kërkon Kushtetuta, ajo ka funksionuar si zëdhënëse politike e Vetëvendosjes.

Sulmi ndaj marrëveshjes së Hotit dhe mungesa e kërkim-faljes

Një prej mëkateve politike më të rënda të Vjosa Osmanit është mënyra si e ka trajtuar marrëveshjen e nënshkruar nga kryeministri Abdullah Hoti në vitin 2020. Për katër vite rresht, ajo e ka demonizuar këtë marrëveshje, e ka paraqitur si “tradhti kombëtare” dhe si “përkulje para Serbisë”. Megjithatë, në mënyrë ironike dhe hipokrite, shumë nga pikat e asaj marrëveshjeje janë përdorur si bazë edhe nga Qeveria Kurti për të negociuar më tej. Madje, edhe pas ndërhyrjes së ndërkombëtarëve për të vënë rend në procesin e dialogut, shumë nga sugjerimet e marrëveshjes Hoti janë rikthyer në tavolinë. Por Vjosa Osmani nuk kërkoi falje. Ajo nuk tha “më falni” që kam mashtruar qytetarët e Kosovës me retorikë të pabazë dhe ideologjike, që kam ndihmuar në përçarjen e skenës politike për interesa të ngushta personale. Ajo nuk tha që i ka detyruar strukturat shtetërore të funksionojnë në funksion të partisë dhe jo të interesit publik.

E vërteta që nuk u tha

Ajo që Vjosa Osmani nuk tha, është sigurisht më e rëndësishme sesa ajo që tha. Nuk tha që nuk është më përfaqësuese e unitetit qytetar. Nuk tha që ajo dhe Donika Gërvalla kanë mbushur ambasadat me delitante politik dhe analfabet.

Në asnjë moment, Presidentja Osmani nuk e pranoi që gjatë katër viteve të mandatit të saj, një periudhë tejet kritike për shtetin e Kosovës, politika e jashtme e vendit ka pësuar regres të dukshëm. Ajo nuk tha se përkundër pozicionit të saj, që në çdo shtet funksional shfrytëzohet për të ndërtuar ura diplomatike dhe për të rritur prestigjin ndërkombëtar të vendit, ajo në fakt ka shërbyer si zëdhënëse dhe mbrojtëse e një linje të vetme politike – asaj të kryeministrit Albin Kurti. Për më keq, ajo nuk e tha se është mashtruar ose e ka fshehur të vërtetën, kur u raportua që Serbia gati e kishte sulmuar Kosovën një situatë që kërkon transparencë të menjëhershme për popullin. Për një Presidente, e vërteta nuk është zgjedhje taktike, është detyrim moral. Ajo nuk tha se ajo marrëveshje solli njohje të rëndësishme për Kosovën në arenën ndërkombëtare, si ajo nga Izraeli. Nuk tha që marrëveshja përfshinte projekte të rëndësishme për zhvillimin ekonomik të Kosovës dhe integrimin rajonal. Dhe nuk tha që, me gjithë propagandën e saj të ashpër kundër kësaj marrëveshjeje, në fund asnjë hap konkret nuk është bërë për ta zëvendësuar atë me një marrëveshje më të mirë. As falje nuk kërkoi për këtë linçim publik të një përpjekjeje serioze për avancimin e interesave shtetërore. Ajo nuk e tha se për katër vite, nuk ka ndërtuar një model të

ri qeverisës presidencial, por vetëm ka ndjekur linjën e partisë në pushtet, pa asnjë kritikë, pa asnjë distancë. Në thelb, Vjosa Osmani nuk është sjellë si presidente, por si zëdhënëse e Albin Kurtit.

Ajo që populli priste, por nuk e dëgjoi kurrë

Ajo që populli i Kosovës do të dëshironte të dëgjonte prej saj, ndoshta nuk është asgjë më shumë sesa një fjalë e thjeshtë: Falje.

Falje për mashtrimet.

Falje për dështimet.

Falje për arrogancën.

Falje për heshtjen.

Falje që i trajtoi qytetarët si spektatorë të një teatri politik, ku fjala “shtet” përkthehej në interes partiak, e fjala “presidente” në heshtje të qëllimshme.

Në fund, kjo analizë nuk është thjesht një kritikë ndaj një figure të vetme politike, por një reflektim mbi mënyrën se si udhëheqësit tanë përdorin fjalët për të fshehur të vërtetat më thelbësore. Vjosa Osmani është simbol i një politike që jeton në dritën e kamerave, por hesht përballë pasqyrës së përgjegjësisë. Ajo që nuk tha, flet më shumë se çdo konferencë shtypi. Dhe pikërisht kjo është tragjedia politike e Kosovës sot – një Republikë që endet në mjegullën e premtimeve të pambajtura dhe heshtjeve të qëllimshme.

DOGMA SI DOKTRINË POLITIKE: E VËRTETA, BESIMI DHE SHOQËRIA

Në diskursin politik bashkëkohor, termi "dogmë" shpesh përdoret për të përshkruar ide të ngurta, të cilat përfaqësojnë më shumë një besim të verbër sesa një koncept të ndërtuar mbi argumente dhe debate të mirëfillta. Në një kohë kur demokracia pret transparencë dhe dialog, dogma politike shpërfaqet si një kërcënim serioz për pluralizmin dhe pjesëmarrjen e lirë qytetare. Dogma, në kuptimin klasik, është një besim i palëkundur dhe i padiskutueshëm, i cili nuk lejon debat apo rivlerësim. Fillimisht e njohur në rrafshin fetar, ku dogmat shpalleshin si të vërteta absolute të zbuluara hyjnisht, ky nocion me kalimin e kohës ka marrë edhe një dimension filozofik, ideologjik e politik. Në thelb, dogma përjashton kritikën, racionalizimin dhe relativizmin, ndërsa ajo i imponohet individit apo shoqërisë si "e vetmja e vërtetë". Kur një lider politik apo një parti përqafton një dogmë dhe e shndërron atë në doktrinë politike, kemi të bëjmë me një mbyllje të mendimit politik dhe përjashtim të alternativave. Kjo formë qeverisjeje mbështetet jo në bashkëbisedim demokratik, por në ndërtimin e një realiteti ideologjik të kontrolluar, ku figura e liderit mitizohet dhe kundërshtimi etiketohet si tradhti. Në këtë kontekst, media shpesh përjashtohet nga procesi i komunikimit publik dhe zëvendësohet me kanale alternative të kontrolluara, që përçojnë vetëm versionin e pushtetit. Një qasje e tillë nuk i shërben as shoqërisë e as qytetarëve, por vetëm një elite të ngushtë dhe sidomos vetë liderit dogmatik. Kjo rrezikon

themelet e demokracisë dhe çon drejt autoritarizmit të butë ose edhe të deklaruar, por më me kujdes.

Kur dogma shndërrohet në doktrinë politike?

Në sferën politike, dogma merr një formë të re kur ajo përkthehet në doktrinë të organizuar dhe strategji veprimi, pra kur ajo përdoret nga elita politike apo lideri karizmatik për të formësuar ideologjinë e partisë dhe mënyrën e qeverisjes. Në këtë kontekst, ajo kthehet në një mjet për dominim ideologjik, duke përjashtuar alternativat dhe mendimet e ndryshme.

Dogma bëhet doktrinë politike kur:

- Krijohet një kult rreth liderit, ku fjalët e tij konsiderohen të pakundërshtueshme.
- Shpaloset një ideologji e mbyllur, që e paraqet veten si rruga e vetme drejt së vërtetës.
- Margjinalizohet apo eliminohet çdo opozitë kritike, duke u etiketuar si armike e rendit dhe shoqërisë.
- Politika kthehet në mision shpëtimtar, ku lideri apo partia e paraqet veten si "e vetmja shpresë".

Dogma politike dikur dhe sot

Historikisht, shumë regjime autoritare e totalitare kanë përdorur dogmën si themel të pushtetit të tyre, që nga komunizmi sovjetik, nazizmi, e deri te regjimet theokratike apo populiste. Ato kanë ndërtuar një narrativë të vetme, me karakter mistik apo revolucionar, dhe kanë

asgjësuar pluralizmin e mendimit. Në ditët tona, dogma nuk ka më format klasike të dekretimit ideologjik, por ka ndërruar formë dhe shtrirje. Ajo manifestohet përmes diskursit të njëanshëm politik, të mbështetur në populizëm, mitizim liderësh, dhe refuzim të debatit demokratik.

Roli i mediave dhe strategjia dogmatike e komunikimit

Në shoqëritë demokratike, media është forca e katërt, zëri kritik që mban përgjegjës elitën politike. Por kur një lider apo parti operon mbi baza dogmatike, ai nuk e njeh legjitimitetin e medias si kontrollues pushteti. Në këtë rast:

- Media injorohet ose shpallet armike.
- Përdoren kanale alternative komunikimi, shpesh të kontrolluara nga vetë lideri apo rrethi i tij (mediet sociale).
- Kultivohet një realitet paralel, ku çdo informacion i pakëndshëm përjashtohet si “manipulim” apo “tradhti”.
- Lëvizja politike përpiqet të krijojë një komunitet të mbyllur mbështetësish, ku qarkullon vetëm “e vërteta” e liderit dhe e grupit të tij.

Kjo qasje është e rrezikshme jo vetëm për pluralizmin mediatik, por për vetë strukturën e demokracisë. Kur media përjashtohet nga qarku i komunikimit politik, i gjithë procesi demokratik shndërrohet në një farsë propagandistike.

Kujt i shërben dogma politike?

Pa dyshim, nuk i shërben shoqërisë. Nuk i shërben as qytetarëve, as zhvillimit demokratik, e as ndërtimit të institucioneve të qëndrueshme (Kelmendi, 2023). Dogma politike i shërben vetëm një grupi të ngushtë interesash, e mbi të gjitha:

- Liderit dogmatik, i cili synon të ruajë pushtetin përtej kontrollit dhe kritikës.
- Klientelës politike që ushqehet nga pushteti dhe i shërben atij në këmbim të privilegjeve.
- Narrativës së frikës dhe ndarjes, që dobëson oponencën dhe rrit varësinë ndaj liderit.

Në vend të një kontrate shoqërore të hapur dhe dinamike, krijohet një marrëdhënie vertikale dhe paternaliste, ku qytetari jo vetëm nuk pyetet, por supozohet ta pranojë “të vërtetën” si të vetmen mundësi. Në fakt qytetarët manipulohen dhe çdo veprim bëhet në emër të qytetarit dhe për qytetarin, por e vërteta është e kundërt. Në këtë kontekst, cilat janë perceptimet për të vërtetën, besimin dhe shoqërinë.

E Vërteta – Kur përkufizohet nga pushteti

Në një rend demokratik, e vërteta është rezultat i debatit publik, i shkëmbimit të lirë të ideve dhe të verifikimit të fakteve. Por, kur një ide apo qëndrim shndërrohet në dogmë politike, e vërteta nuk është më e hapur për diskutim; ajo imponohet nga autoriteti, shpesh nga vetë lideri ose elita

që sundon. Në këtë kontekst, e vërteta bëhet një ndërtim artificial, i instrumentalizuar për legjitimitet. Historia njeh plot shembuj – nga regjimet totalitare deri te partitë moderne me liderë karizmatikë – ku e vërteta është e centralizuar dhe çdo interpretim tjetër cilësohet si devijim apo tradhti. Kjo krijon një realitet të ngushtë, ku qytetari nuk mëson, por pranon, nuk analizon, por beson.

Besimi – Nga bindja qytetare në bindje absolute

Dogma politike jeton dhe fuqizohet përmes besimit të verbër të ndjekësve. Kësi soji ky besim nuk ndërtohet mbi argument, por mbi emocion, mitizim dhe identifikim me liderin. Në vend të qytetarit racional, krijohet besimtari politik, i cili nuk pyet për të drejtën apo të mirën e përbashkët, por ndjek drejtimin që i jepet. Në këtë mënyrë, partia apo lideri përkufizohet si shpëtimtar, ndërsa çdo kritikë shihet si sulm ndaj vetë kombit apo popullit. Ky model besimi është i rrezikshëm, sepse paralizon reflektimin, dobëson etikën politike dhe e bën shoqërinë viktimë të manipulimit ideologjik.

Shoqëria – Nga pjesëmarrja në nënshtrim

Në një shoqëri ku dogma është bërë doktrinë politike, mendimi i lirë dhe pluralizmi politik veniten. Qytetarët nuk shihen më si bashkëkrijues të rendit politik, por si subjekt të bindur të një autoriteti suprem. Media, në vend të rolit të saj kritik dhe informues, shpesh anashkalohet ose marginalizohet. Kur media nuk i shërben

interesit të liderit dogmatik, atëherë ajo zëvendësohet me kanale të reja komunikimi të kontrolluara nga partia, si rrjete sociale, fushata propagandistike dhe figura të instrumentalizuara në medie, të cilët cicerone për liderin dhe partinë. Kjo gjeneron një mjedis ku liria zëvendësohet me konformizëm, dhe ku shoqëria nuk i shërben vetes, por një grupi të privilegjuar dhe një individ që kërkon të mbajë pushtetin me çdo kusht dhe pakufishëm në kohë. Dhe, kur i analizojmë me kujdes të gjitha këto fakte del se dogma, kur shndërrohet në doktrinë politike, bëhet një formë e pushtetit absolut të mendimit, që mohon debat, kundërshtim dhe zhvillim demokratik. Në kohët moderne, kjo dogmë operon nën maska të reja: komunikim alternativ, diskurs populist, liderizëm ekstrem, por synimi mbetet i njëjtë: kontrolli i plotë i shoqërisë përmes manipulimit të së vërtetës. Nga ana tjetër demokracia ka nevojë për dy elemente thelbësore: kritikë dhe transparencë. Në mungesë të tyre, çdo ide politike, sado e drejtë të duket, mund të rrëshqasë në dogmë dhe autoritarizëm. Dhe, kur kjo ndodh, fituesi nuk është populli – por ai që ka shpikur dogmën.

CILIN QYTET TË KOSOVËS DËSHIROJNË TA EMROJNË ALBINOGRAD?

Mendja e njeriut shkon kahdo dhe madje edhe jashtë trajtave normale e edhe jashtë imagjinatë, por kur njeriu është i veshur me pushtet, kjo shkon e bëhet edhe më e pa e parashikueshme. Gjatë histories njerëzore, ka pasur shumë raste kur liderët dhe personalitetet e pushtetshme kanë ndërmarrë nisma për ndërtimin e qyteteve të reja ose rinovimin e atyre ekzistuese dhe i kanë emëruar sipas emrave të tyre. Ky fenomen ka qenë pjesë e formave të ndryshme të sundimit, që nga monarkitë e dikurshme deri te regjimet totalitare të shekullit XX. Kjo qasje, megjithëse mund të ketë pasur arsye të ndryshme, ka pasur gjithmonë një përqendrim të pushtetit dhe forcimin e autoritetit të liderëve, që kanë dëshiruar të lënë një shenjë të pashlyeshme në historinë e qytetit dhe vendit të tyre.

Një nga shembujt më të njohur të këtij fenomeni është ai i perandorëve romakë, të cilët krijuan qytete të reja dhe i emëruan sipas vetes ose të emrave të familjes së tyre. Një rast i tillë është ai i qytetit të Nova Roma, që u krijua dhe u quajt kështu nga perandori romak Konstantini i Madh, i cili ishte i pari që e bëri këtë qytet si kryeqytetin e Perandorisë, një vendim që do të kishte një ndikim të jashtëzakonshëm në historinë e Evropës. Një tjetër shembull i njohur është ai i perandorëve të dinastisë së otomanëve, të cilët gjithashtu ndërmorën ndërtimin e qyteteve të reja dhe shpesh e quajtën atë pas emrave të vet ose të anëtarëve të familjes. Kështu,

qyteti i “Sulejmanijes” u ndërtua dhe u emërua pas Sulejmanit të Madh, dhe ky fenomen është parë në shumë vende të tjera që kaluan nën sundimin osman.

Në periudhën moderne, ky fenomen nuk ka kaluar pa lënë gjurmë as gjatë periudhës komuniste, ku liderët e regjimit diktatorial shpesh përdornin emrat e tyre për të pasuruar historinë e qyteteve dhe për të krijuar lidhje me pushtetin e tyre. Gjatë periudhës komuniste, emërtimi i qyteteve me emra të udhëheqësve ishte një mënyrë e zakonshme për të forcuar regjimet autoritare dhe për të kultivuar kultin e individëve të pushtetit. Një nga rastet më të njohura është ai i Stalingradit, qytetit të quajtur pas Stalinit, udhëheqësit të Bashkimit Sovjetik. Ky qytet, që më vonë u quajti Volgograd, ishte një simbol i kultit të individit dhe i regjimit të Stalinit. Tjetër rast është ai i Titogradit, i cili u emërua pas Josip Broz Titos, udhëheqësit të Jugosllavisë, dhe që më vonë u kthye në Podgoricë, qytet që është aktualisht kryeqyteti i Malit të Zi. Duket se ky fenomen, që ka pasur histori të gjatë në disa regjime dhe periudha të ndryshme, ka arritur një pikë të re reflektimi edhe në kontekstin e Kosovës, ku aktualisht, Albin Kurti dhe Lëvizja e tij ultramajtiste po bëjnë një përpjekje për të krijuar një lidhje të ngushtë mes qytetarëve dhe emrit të tij. Sidomos me qasjen moniste, sepse kjo edhe i pelqen Albinit. Kjo mund të shihet si një përpjekje për të lënë një gjurmë të pashlyeshme në historinë politike të Kosovës, por gjithashtu mund të shihet si një formë e mundshme e krijimit të një miti të ri për liderin aktual të Kosovës. Kjo mbase kur ishte vonuar ta dëshmonte veten në kohën kur

vendi kishte nevojë për patriotë, prandaj edhe bëhet kaq yrysh.

Albin Kurti dhe dëshira për të emëruar një qytet "Albinograd"

Albin Kurti, lideri i Lëvizjes Vetëvendosje, ka qenë një figurë kontestuese dhe polarizuese në politikën e Kosovës, që prej se merret me politikë dhe parapolitikë. Pasi ka qenë kryeministër i Kosovës dhe tani është udhëheqës i partisë më të madhe të vendit, ai ka zhvilluar një qasje politike që shpesh është quajtur si ultralajtiste, duke qenë kritik ndaj influencave të jashtme dhe të brendshme që janë të lidhura me status quo-në politike. Dhe kjo puna e ‘grad’ për kurtin ka shumë domethënia, sepse paraqet fjalë ose kalke sllav e që Kurti krejt suksesin e ka të lidhur me sllavët dhe Serbinë, e jo me dije dhe as meritokraci.

Në këtë kuadër, Kurti dhe Lëvizja e tij kanë synuar ta krijojnë një identitet të ri për Kosovën dhe një lidhje të ngushtë midis tij dhe qytetarëve. Ky fenomen ka ndodhur gjithashtu nëpërmjet qasjes së tij të veçantë për t’u identifikuar më shumë me qytetet dhe komunitetet, duke u përpjekur të lëvizë në mënyrë që të ndihmojë zhvillimin ekonomik dhe shoqëror të Kosovës. Kjo qasje e Kurtit shpesh ka bërë që ai të kërkojë krijimin e një qyteti të ri, një qytet që mund të quhet “Albinograd” – një qytet që do të pasqyronte personalitetin dhe përpjekjet e tij për të ndryshuar realitetin politik të Kosovës. Kjo vjen pas

sindromit ‘Albin baba’. Kurti ka përdorur disa shprehje për të ndihmuar në këtë proces. Një herë ai u shpreh se “krejt drejti” është një nga motoja që udhëhoqën qeverinë e tij, duke krijuar kështu një lidhje të drejtpërdrejtë mes vetes dhe qytetarëve. Pastaj, ai përdori shprehjen “Albin baba”, që ka të bëjë me një qasje paternaliste, duke iu referuar një stili të qeverisjes që do të kujdesej për mirëqenien e qytetarëve të Kosovës. Por, është e qartë se emri “Albinograd” është më shumë se një emër, thjesht i mundshëm për një qytet; ai është një pasqyrë e një lëvizjeje politike që po përpiqet të krijojë një lidhje të fortë mes emrit të liderit dhe realitetit të përditshëm të qytetit. Kjo është një përpjekje që përfshin jo vetëm krijimin e një qyteti të ri, por edhe ndihmën që ky qytet do të kishte për Lëvizjen Vetëvendosje dhe për ideologjinë e saj të re - të vjetër.

Gjakova dhe Gjilani: Cili qytet mund të quhet Albinograd?

Një pyetje e natyrshme që lind është: cili qytet do të mund të quhet Albinograd? Duket se dy qytetet më të mundshme që mund të emërtohen ashtu janë Gjakova dhe Gjilani.

Gjakova, si një qytet i njohur për rëndësinë historike dhe kulturore, ka qenë gjithashtu një qendër e rëndësishme gjatë periudhës komuniste, kur ajo ishte një kështjellë e fortë e regjimit. Gjakova është një qytet që ka një histori të gjatë dhe një rëndësi të veçantë për shqiptarët, prandaj mund të shihet si një zgjedhje e mundshme për tu emëruar Albinograd. Nga ana tjetër, Gjilani është një qytet që ka pasur një zhvillim të shpejtë dhe ka një rëndësi strategjike

për Lëvizjen Vetëvendosje, duke pasur shumë vota nga ky rajon. Në këtë kuadër, është e mundur që Kurti mund të synojë Gjiljanin si qytetin e tij të “Albinogradit”. Mbase mund dëshironte Prishtinë, por kjo nuk mundet sepse nuk i mori 50 përqind dhe duket se nuk mund ta marrë as pushtetin lokal në këtë qytet në zgjedhjet që do të mbahen këtë vit.

Dhe krejt për fund, çdo përpjekje për të emëruar një qytet me emrin e një lideri është një përpjekje për të krijuar një identitet të ri dhe për të lidhur të ardhmen e një kombi me një figurë udhëheqëse. Në këtë kontekst, ideja e “Albinogradit” mund të shihet si një reflektim i një lëvizjeje politike që kërkon të ndërtojë një lidhje të ngushtë mes popullit dhe liderit, por gjithashtu mund të jetë një strategji e caktuar për të krijuar një simbol të ri të pushtetit dhe për të vazhduar projektin e ndryshimit që ka filluar Albin Kurti. Pra, pajtohemi se ka ndryshuar, natyrisht për të keq, por ndryshim ka. E megjithatë, si çdo projekt tjetër politik, ky është një aventurë që do të jetë e pasur me kontradikta dhe pasiguri, dhe mund të krijojë reagime të ndryshme tek populli i Kosovës. Nga ana tjetër shtrohet pyetja se në cilin qytet do të mund ta mbështesnin qytetarët. Gjakovarët nuk është se nuk e lakmojnë komunizmin, por rrethanat mbase ua vështirësojnë këtë aventurë, kurse Gjiljani me votë e ka dëshmuar se janë në krizë të thellë morale-politike. Njerëzit në këtë qytet edhe gjeografikisht por edhe me mentalitet janë afër me Serbinë dhe disi, sikur po duan edhe këta ta kenë një udhëheqës suprem, prandaj edhe mund të kenë ‘fat’ në këtë drejtin.

KUR LIDERI POLITIK I MUNGON DHE KUR I TEPRON POPULLIT

Lidershipi politik ka një detyrë parësore: të jetë në shërbim të popullit. Një lider i përgjegjshëm është ai që e kupton momentin kur duhet të marrë masa për të ndihmuar qytetarët dhe kur duhet të jetë i sinqertë me ta. Në shumë raste, liderët mungojnë pikërisht atëherë kur janë më të nevojshëm dhe e teprojnë kur prania e tyre bëhet e padobishme, madje e dëmshme. Në këtë kontekst, lideri është figura që duhet të ofrojë vizion, stabilitet dhe mbështetje për qytetarët e vet. Kur lideri i mungon popullit, ai dështon të përmbushë rolin e tij në adresimin e nevojave dhe sfidave të përditshme. Nga ana tjetër, kur ai i tepron popullit, shpesh e bën këtë përmes një qasjeje populiste, duke ofruar realitete të shtrembëruara ose duke minimizuar problemet që e prekin shoqërinë. Ky fenomen nuk është i izoluar dhe mund të vërehet në raste të shumta në nivel ndërkombëtar dhe poashtu edhe në Kosovë. Një shembull i qartë i kësaj dinamike është mënyra se si Kryeministri i Kosovës, Albin Kurti, e ushtron udhëheqjen e tij, duke alternuar mes mungesës së tij në çështje jetike për qytetarët dhe ekzagjerimit të realitetit kur vjen puna te sukseset e qeverisë së tij.

Kur lideri i mungon popullit

Një lider i mungon popullit kur ai nuk është i pranishëm në vendimmarrje dhe nuk adreson sfidat e përditshme që prekin shoqërinë. Kjo mungesë nuk duhet kuptuar vetëm në aspektin fizik, por edhe në mungesën e veprimit dhe

zgjdhjeve të duhura për problemet ekonomike, sociale dhe politike. Në Kosovë, shumë qytetarë ndihen të braktisur nga qeveria, sidomos kur përballen me vështirësi ekonomike dhe mungesë të stabilitetit. Një nga aspektet kryesore ku Albin Kurti i mungon popullit është ekonomia. Inflacioni i lartë ka ndikuar ndjeshëm në fuqinë blerëse të qytetarëve të Kosovës, ndërsa qeveria e tij nuk ka ndërmarrë masa të qarta për të ulur koston e jetesës. Çmimet e produkteve bazë janë rritur ndjeshëm, ndërkohë që qytetarët kanë kërkuar ndërhyrje më të mëdha nga shteti për të ndihmuar familjet me të ardhura të ulëta. Në vend që të ofrojë politika të qarta për kontrollin e inflacionit, qeveria shpesh i ka justifikuar këto zhvillime duke i atribuuar faktorëve të jashtëm, si kriza globale apo lufta në Ukrainë.

Një tjetër aspekt ku Kurti i mungon popullit është siguria. Rritja e tensioneve në veri të Kosovës ka treguar se qeveria nuk ka një strategji të qartë për të garantuar një stabilitet të qëndrueshëm. Përplasjet me komunitetin serb në veri, si dhe tensionet me Serbinë, shpesh janë trajtuar me masa të përkohshme dhe pa një plan afatgjatë për një zgjidhje të qëndrueshme. Këtu duhet kujtuar edhe faktin se institucionet shtetërore janë përplasur shpesh edhe me organet dhe mekanizmat ndërkombëtar. Më tej, çështja e investimeve të huaja është një tjetër pikë ku lideri i mungon popullit. Kosova ka nevojë për një ekonomi të qëndrueshme dhe një rritje të punësimit, por investimet e huaja mbeten në nivele të ulëta. Kurti ka promovuar një narrativë të sovranitetit ekonomik, por nuk ka krijuar një ambient të

---

favorshëm për bizneset ndërkombëtare që të investojnë në Kosovë. Kjo ka rezultuar në një stagnim ekonomik dhe në mungesën e mundësive të reja për qytetarët. Kurse mungesa më e madhe e liderit është zero njohje për katër vite të qeverisjes.

Kur lideri i tepron popullit

Në këtë kuptim, një lider i tepron popullit kur realitetin e vështirë të vendit e paraqet ndryshe nga ç'është në të vërtetë. Kjo qasje populiste shfaqet kur lideri deklaron se gjithçka po shkon në drejtimin e duhur, ndërkohë që shifrat dhe faktet tregojnë të kundërtën. Një nga shembujt më të qartë se si Albin Kurti i tepron popullit është mënyra se si ai paraqet marrëdhëniet ndërkombëtare të Kosovës. Kryeministri shpesh deklaron se Kosova ka marrëdhënie të shkëlqyera me Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimin Evropian, por realiteti është ndryshe. Në fakt, Kosova është nën masa ndëshkuese nga BE-ja dhe marrëdhëniet me SHBA-të janë tensionuar, siç tregohet nga fakti se Kurti ende nuk ka hyrë në Shtëpinë e Bardhë për një takim zyrtar me administratën amerikane. Për një lider që pretendon të ketë marrëdhënie të mira ndërkombëtare, kjo është një tregues i qartë se ai po i tepron popullit me retorikën e tij. Një tjetër shembull i kësaj qasjeje është menaxhimi i situatës në veri të Kosovës. Kurti ka pohuar se qeveria e tij ka forcuar sovranitetin e Kosovës në atë rajon, por realiteti ka treguar një përkeqësim të situatës, me përplasje të shpeshta dhe tensione të larta. Në vend që të pranojë sfidat dhe të kërkojë ndihmë nga aleatët

ndërkombëtarë për një zgjidhje më të qëndrueshme, Kurti vazhdon të këmbëngulë se qasja e tij ka qenë e suksesshme. Një tjetër rast ku lideri i tepron popullit është premtimi i reformave të mëdha që mbeten të paplotësuara. Gjatë fushatës zgjedhore, Kurti premtoi ndryshime të mëdha në administratë, ekonomi dhe drejtësi. Megjithatë, shumë nga këto reforma mbeten vetëm deklarata, ndërsa qytetarët presin përmirësime të prekshme në jetën e tyre të përditshme.

Kur lideri duhet të jetë aty dhe kur duhet të largohet

Një lider i vërtetë duhet të jetë i pranishëm kur vendi dhe populli kanë nevojë për të. Ai duhet të marrë vendime kur ekonomia është në krizë, të mbështesë qytetarët kur çmimet rriten, dhe të krijojë politika që ndihmojnë bizneset dhe investitorët. Kur këto veprime mungojnë, atëherë lideri i mungon popullit. Në të kundërt, një lider bëhet i tepërt kur e shmang realitetin dhe mundohet ta paraqesë situatën ndryshe nga ç'është në të vërtetë. Kur ekonomia është e dobët, raportet ndërkombëtare janë problematike dhe qytetarët janë të pakënaqur, por lideri vazhdon të thotë se gjithçka është në rregull, ai nuk i ndihmon njerëzit, por përkundrazi, i tepron. Rasti i Albin Kurtit është një shembull tipik i një lideri që në disa raste i mungon popullit, ndërsa në raste të tjera i tepron. Kur mungesa e tij ndjehet në ekonomi, siguri dhe politika sociale, qytetarët përballen me vështirësi që mund të ishin lehtësuar përmes një qeverisjeje më aktive dhe më të përgjegjshme, natyrisht me

Jeton Kelmendi

---

njerëz profesionist e jo si këta që ka. Në të njëjtën kohë, ai i tepron popullit duke krijuar një narrativë të suksesit, edhe kur faktet tregojnë të kundërtën. E kur jemi dëshmitar të një realiteti kaq të hidhur, qytetarët duhet të jenë vigjilentë dhe të kërkojnë që liderët e tyre të jenë të sinqertë, të përgjegjshëm dhe të gatshëm për të marrë vendime që vërtetë i shërbejnë interesave të popullit, e jo assesit ta mbështesin verbërisht, sepse pasojat do të jenë edhe më të mëdha. Përndryshe largimi sa më shpejt nga qeverisja e liderit që i ka këto dy pika është akt imediat.

VËRTET VUÇIQ DHE KURTI JANË ARMIQ APO ALEATË TË HESHTUR?

Në vitet e fundit, marrëdhëniet midis Serbisë dhe Kosovës kanë qenë të tensionuara, me dy liderët, Aleksandar Vuçiq dhe Albin Kurti, që shpesh shkëmbejnë akuza dhe retorikë të ashpër ndërmjet njëri-tjetrit. Mirëpo gjatë muajve të fundit, kjo përplasje ka marrë një dimension të ri: Kurti pohon se protestat e dhunshme në Serbi janë rezultat i politikave të vet Kurtit, ndërsa ky i fundit e akuzon Kurtin për persekutimin e serbëve në Kosovë. Kjo në shikim të parë, sidomos nga masa e cila nuk merr vesh në politikë edhe ta mbush mendjen se disi tek qenka e vërtetë. Kjo qasje paradoksale ngre pyetjen nëse ata, pavarësisht nga armiqësia e tyre e hapur, po i ndihmojnë njëri-tjetrit në mënyrë indirekt. Shih faktin, ku pas zgjedhjeve të 9 shkurtit, ku Kurti nuk ia doli t'i marrë 50 përqind, e ta bëj i vetëm qeverinë, ndërsa Vuçiq deklaroi se lista Serbe duhet ta bëjë qeverinë me partitë opozitare në Prishtinë. A është ky një koordinim i qëllimshëm apo një simbiozë e pavetëdijshme politike?

Në Serbi, qeverisja e Aleksandër Vuçiqit ka përballuar sfida të shumta, përfshirë protesta të mëdha kundër politikave të tij, për të cilat Kurti dhe disa analistë të Kurtit thonë se janë një reflektim i krizës së brendshme të Vuçiqit. Demonstratat e studentëve në Serbi, të cilat janë shtrirë gjithandej qyteteve serbe, kësaj radhe janë më të fuqishme se herëve tjera. Prandaj, presidenti Serb deklarohet se këto

demonstrate janë skenar i jashtëm duke aluduar këtu se edhe Kurti mund të ketë gisht. E tani kjo është padyshim krejt i pamundur për shumë aspekte: e para se Kosova është e pafuqishme ekonomikisht, politikisht, ushtarakisht dhe çfarëdo aspekti tjetër, mirëpo nuk është se të gjithë mendojnë njësoj. Mbi këtë bazë, Vuçiq, për t'u mbrojtur dhe për të larguar vëmendjen nga problemet e tij të brendshme, e akuzon Kurtin për represion ndaj serbëve në Kosovë, duke përforcuar narrativën nacionaliste që e mban atë në pushtet.

Taktikat politike të Vuçiqit dhe të Kurtit

Aleksandar Vuçiq është një politikan i njohur për përdorimin e krizave të jashtme për të konsoliduar pushtetin e tij të brendshëm. Ai ka përdorur çështjen e Kosovës për të forcuar mbështetjen e elektoratit nationalist, duke e paraqitur veten si mbrojtës të interesave serbe. Akuzat ndaj Kurtit për persekutimin e serbëve në Kosovë janë një mjet i fuqishëm për të shmangur fokusin nga sfidat e tij të brendshme, përfshirë protestat dhe akuzat për autoritarizëm, korrupsion dhe keqpërdorim të pushtetit të tij absolut që vazhdo ta ketë në Serbi.

Nga ana tjetër, Albin Kurti ka ndërtuar profilin e tij politik mbi qëndrimin e tij të ashpër ndaj Serbisë dhe mbrojtjen e sovranitetit të Kosovës, sidomos në Veri të vendit. Ai e shfrytëzon situatën në Serbi për të argumentuar se Serbia nuk është një shtet demokratik dhe se Vuçiq po përballet me kundërshtime të mëdha për shkak të politikave të tij autoritare, sikur edhe për grushtin e fort që ka Kurti. Në

këtë mënyrë, tenton të forcojë pozicionin e tij në Kosovë duke e portretizuar veten si liderin që po e sfidon Vuçiqin në nivel ndërkombëtar. Madje kryeministri Kosovar shkon aq larg sa që edhe partitë opozitare, mediet dhe sistemin e drejtësisë i rreshton me Serbinë, ose të korruptuar. Këtu ai arrin ta imponojë këtë narracion dhe e ka ndarë thellë popullin. Ka shkuar aq larg sa deklaron se janë dy palë ata me Republikën, pra me të dhe pala tjera me Vuçiqin dhe Serbinë. E në një situatë të tillë si shihet kjo marrëdhënie ndërmjet dy liderëve populist. Nëse analizojmë më thellë këtë situatë, duket se të dy liderët në fakt i shërbejnë njëri-tjetrit në një mënyrë të çuditshme. Ky e përdor krizën e brendshme të Vuçiqit për të justifikuar qasjen e tij ndaj Serbisë, ndërsa Vuçiq e përdor Kurtin për të mobilizuar mbështetësit nacionalistë në Serbi. Kjo ngre pyetjen nëse ky është një koordinim i heshtur apo një simbiozë e natyrshme që lind nga interesat e përbashkëta politike.

Përfitimet reciproke

Pavarësisht nga retorika e ashpër, të dy liderët shihet qartazi se përfitojnë, nga kjo përplasje, e cila sa duket se është armiqësore, po aq edhe punë argati. Përderisa masa mund t'i shoh si armiqësi, njeriu që mendon pak me kokë të vetën e shoh si një marrëveshje e heshtur, por e paqartë mbetet vetëm se a po ndodh me koordinim apo pa koordinim:

Jeton Kelmendi

- Thjesht Vuçiç e përdor figurën e Kurtit për të forcuar narrativën nacionaliste dhe për të devijuar vëmendjen nga problemet e brendshme.
- Qartazi Kurti e përdor situatën në Serbi për të forcuar legjitimitetin e tij si lider i fortë që i bën ballë Serbisë dhe për të ruajtur mbështetjen e elektoratit të tij.

Pavarësisht nga kjo që shihet nuk ka prova të qarta se kjo dinamikë është e koordinuar midis tyre, por është e qartë se të dy e kuptojnë shumë mirë se si ta shfrytëzojnë situatën për përfitime personale dhe politike. Në një mënyrë apo tjetër, veprimet e njërit justifikojnë dhe forcojnë qasjen e tjetrit, duke krijuar një rreth vicioz të përplasjeve të vazhdueshme që, në të vërtetë, i ndihmojnë të dy.

Aleksander Vuçiç dhe Albin Kurti mund të duken si armiq të përbetuar, por strategjitë e tyre politike krijojnë një ekuilibër të çuditshëm ku secili shfrytëzon tjetrin për të forcuar pozitat e veta. Qoftë me qëllim apo jo, ata e mbajnë njëri-tjetrin politikisht relevant dhe i shërbejnë strategjive të tyre elektorale. Në këtë kontekst, ata mund të konsiderohen jo vetëm si kundërshtarë, por edhe si "aleatë të heshtur" që funksionojnë brenda të njëjtit cikël politik. Ajo që mund të thuhet është se nëse njëri bie, pas tij mund të bije edhe tjetri, port ani shtrohet pyetja se cili do të bije i pari?

THAÇI I MUNGON KOSOVËS, NDËRSA KUTI I TEPRON

Historia e Kosovës është e mbushur me ngjarje të rëndësishme që kanë lënë gjurmë të thella në zhvillimin e shtetit, dhe shumë nga këto ngjarje janë të lidhura me figura kyçe të politikës, që kanë formësuar të ardhmen e këtij vendi. Një nga këto figura është Hashim Thaçi, i cili ka pasur një rol të pazëvendësueshëm nga Rambujeja deri te shpallja e pavarësisë në vitin 2008. Përkundër kritikave të shumta që ka marrë gjatë dhe pas karrierës së tij politike, Thaçi ka qenë një nga liderët që ka kontribuar ndjeshëm në formësimin e shtetit të Kosovës dhe që ka lënë një boshllëk të dukshëm në politikën kosovare. Në anën tjetër, Albin Kurti, lideri i Vetëvendosjes, ka sjellë një ndryshim të madh në politikën kosovare, ndryshim ky, por jo për të mire. Edhe pse ideali për ndryshim që ai ka mbajtur mund të jetë i justifikueshëm, është e qartë se në shumë aspekte ai i tepron Kosovës, duke e ndarë më shumë se sa e bashkon. E kjo është e tepërt.

Hashim Thaçi dhe mungesa e tij për Kosovën

Hashim Thaçi, që nga vitet e luftës deri në postin e tij si president, ka luajtur një rol të rëndësishëm në politikën e Kosovës. Ai është njohur si një nga liderët kryesorë të UÇK-së dhe një ndër figura kyçe në ndërkombëtarizimin e çështjes së Kosovës pas luftës. Pavarësisht nga polemikat që e kanë shoqëruar gjatë gjithë karrierës së tij politike, Thaçi

ka pasur një ndikim të jashtëzakonshëm në stabilizimin e Kosovës dhe ka luajtur një rol të rëndësishëm në formimin e shtetit të ri të Kosovës, duke siguruar mbështetje ndërkombëtare për shpalljen e pavarësisë. Ai ka pasur aftësinë të luajë lojëra të mëdha diplomatike, dhe ka krijuar lidhje me aktorë të fuqishëm të botës për të siguruar njohjen e shtetit të Kosovës. Përkundër kritikave të vazhdueshme që i janë bërë gjatë periudhës së tij në pushtet, është e qartë se Kosova ka nevojë për liderë që janë të gatshëm të marrin vendime të vështira dhe të udhëhiqen nga interesi i përgjithshëm i shtetit. Thaçi, për shumë njerëz, është një lider që ka pasur kurajën të marrë përgjegjësinë për vendime të mëdha, pavarësisht se ato mund të kenë pasur efekte të ndërlikuara në shoqërinë kosovare. Si një nga arkitektët e pavarësisë së Kosovës, (pas Ibrahim Rugovës, figura e dytë më e ndritur kosovare), Thaçi është një personalitet që i mungon Kosovës, sepse ai ka pasur aftësinë të krijojë lidhje dhe të luajë në nivele ndërkombëtare për të siguruar që shteti të qëndrojë i njohur dhe të jetë i përfshirë në institucionet ndërkombëtare. Mungesa e tij në politikën kosovare ka lënë një boshllëk të madh që është ende e vështirë të mbushet.

Albin Kurti dhe teprimi i tij në shoqërinë kosovare

Albin Kurti, i cili ka ardhur në pushtet pas një periudhe të pasigurt politike dhe me një diskurs të ndryshëm nga ai i politikanëve të tjerë kosovarë, ka tentuar të sjellë një ndryshim të dukshëm në politikën e Kosovës. Megjithatë, është e qartë se Kurti ka një prirje të theksuar për të përçarë

shoqërinë kosovare. Dorën në zemër Alfa dhe Omega e tij janë sharjet dhe pështyrjet. Në vend që të punojë për bashkimin dhe forcimin e institucioneve shtetërore, Kurti ka ndjekur një agjendë që ka çuar në polarizimin e politikës dhe shoqërisë kosovare. Me qëndrimet e tij të forta dhe shpesh të papajtueshme me politikën e mëparshme, ai ka krijuar një hendek të thellë ndërmjet grupeve të ndryshme politike dhe ka sjellë tensione të shumta që mund të kenë pasoja për stabilitetin e shtetit. Një nga akuzat kryesore që i bëhet Kurtit është se ai i tepron ekonomisë dhe shoqërisë kosovare. Kurti ka qenë shumë i ashpër në reagimet e tij ndaj strukturave të vjetra të pushtetit dhe ka pasur një qëndrim të pakompromis ndaj partnerëve ndërkombëtarë, duke sjellë një pasiguri të re për investitorët dhe për stabilitetin e vendit. Kjo ka ndikuar në rritjen e skepticizmit dhe të tensioneve ndërkombëtare që mund të kenë pasoja të rënda për zhvillimin e Kosovës. Po ashtu, kritikën që ai ka marrë nga ana e grupeve të biznesit dhe e sektorëve të tjerë ekonomikë flasin për një mungesë të vizionit për zhvillimin afatgjatë të vendit. Duket se nuk ka arritur të kuptojë se një vend i ri si Kosova ka nevojë për stabilitet, jo vetëm politik, por edhe ekonomik. Se Kurti i tepron Republikës së Kosovës në pothuajse çdo segment, kjo tanimë nuk paraqet lajm, por ta shikojmë politikën e jashtme (Elmedina Shuajibi et al, 2025). Ai këto, jo se i ka sjell ndonjë dobi vendit, por përkundrazi, Kosovën e ka penalizuar, e ka kthyer në një vend, ku nuk i beson askush më. Politika e jashtme e shtetit të ri më shumë i ngjason një cirku, sesa një politike. Herë ju thotë po jashtë, e kur vije në Kosovë del jo,

e here ju thotë jo kur i kërkojnë jashtë vendit, me të ardhur ne vend po-n e vë në zbatim. E nëse i shikojmë skandalet si; korrupsioni, nepotizmi, tenderomani etj, këtu më së shumti i tepron Kosovës. Në paraqitjet mediatike Kurti ka krijuar një bandë kurtistësh, ku secili që nuk i mbështet ata, ose është hajn që e ka vjedhur Kosovën që 20 vjet, ose është i paguar nga Serbia. A i teprojnë pra këta Kosovës. Thjeshtë PO.

Kosova dhe mospajtimet mes udhëheqësve

Kosova ka pasur nevojë për një udhëheqës që do të sjellë një balancë ndërmjet forcave të ndryshme politike dhe që do të sigurojë një zhvillim të qëndrueshëm për të ardhmen. Hashim Thaçi ka qenë ai lider që ka siguruar një vizion të gjerë dhe ka pasur aftësinë për të naviguar në ujëra të turbullta politike, duke e çuar Kosovën në njohjen ndërkombëtare. Në anën tjetër, Albin Kurti ka qenë një njeri që ka sjellë energji të re, por që zakonisht ka vepruar në mënyrë të tepruar, duke krijuar ndasi dhe duke bërë që Kosova të përballet me sfida të reja që ndoshta nuk do t'i kishte pasur nëse do të kishte një udhëheqës më të matur. Në këtë kuadër, mund të thuhet se Kosova ka nevojë për liderë që e kuptojnë balancën midis ndryshimeve dhe qëndrueshmërisë, që do të punojnë për bashkimin e shoqërisë dhe forcimin e institucioneve të shtetit. Mungesa e liderëve si Thaçi dhe ekzistenca e një modeli të politikës së tepruar që sjell Kurti, e vështirëson këtë proces. Kosova ka nevojë për një udhëheqës që do të krijojë një unitet dhe një zhvillim afatgjatë, dhe për këtë arsye, figura si Thaçi janë të nevojshme për të ruajtur ekuilibrin dhe për të shmangur polarizimin që mund të sjellë destabilizimi i shtetit.

ALBIN KURTI E MBARSON MENDJEN ME IDE UTOPISTE, NDËRSA ‘LIND’ VEPRIME TË ÇORODITURA

Në një kohë kur Kosova po përballet me sfida të mëdha politike, sociale dhe ekonomike, figura e kryeministrit Albin Kurti është një nga më të diskutuarat në vend. Ai është një udhëheqës i njohur për qasjen e tij radikale dhe për përpjekjet për të krijuar një sistem të ri, që shpeshherë është përshkruar si utopik. Kurti ka mbajtur mendjen e tij të mbyllur në një botë të ideve të pashembullta, dhe si kjo ka ndikuar në veprimet e tij politike, shpesh të çoroditura. Për të kuptuar më mirë veprimet e tij, është e nevojshme të hedhin një vështrim në mënyrën se si Kurti koncepton pushtetin dhe drejtësinë. Albin Kurti, që ka lindur në okupim dhe u rrit politikisht në një periudhë kur Kosova ishte ende nën administratën ndërkombëtare, ka shprehur shpesh idetë e tij për një shtet të fortë, të pavarur dhe të drejtë. Këto ide janë të lidhura ngushtë me konceptet e nacionalizmit dhe të një shteti të pasur, të bazuar në rend dhe ligj, një ide që, për disa, duket të jetë një formë e idealizmit të pastër.

Ky njeri me një qasje shumë të ndryshme nga të gjitha qasjet normale, është një person i cili jo vetëm ditën e kalon me koncepte e gjëra utopike, por ai edhe bij në gjumë me mendime të çorientuara, prandaj edhe lind pastaj veprime të çoroditura. Ai mendon se është i drejtë, i mençur po se po, thjeshtë i pazëvendësueshëm në këtë vend, prandaj këto ide

e mbarësojnë atë keq dhe natyrisht se keq lind veprime të nesërmen.

Një nga veprimet që ka shkaktuar më shumë diskutime ka qenë përgjigja në ftesën e prokurorisë për intervistim si dëshmitar, ku Kurtit i drejtuar Prokurorisë për t'u intervistuar në zyrën e tij. Kjo është një veprim i pashembullt në historinë politike të Kosovës dhe shumë ndryshe nga praktikat e zakonshme të institucioneve shtetërore. Kemi parë dhe dëgjuar, kur një politikan tenton ta frikësojë ose ta korruptojë organin e drejtësisë, por kurrë ta ftoj në kryeministri, mu në zyre të shefit të qeverisë. Ftesa e Kurtit mund të interpretohet si një tentativë për të paraqitur një imazh të fortë të tij dhe për të treguar se ai është i gatshëm të qëndrojë përballë çdo akuze, duke e treguar se është i hapur dhe transparent. Me këtë veprim ai e rritë edhe më shume kultin e tij tek militantet dhe diletantet e tij, por e korit Kosovën dhe e zhvlerëso demokracinë në këtë shtet ë ri. Në realitet, kjo veprimtari e tij ka shkaktuar një seri pasojash të padëshiruara. Kurti, duke ftuar organet e drejtësisë në zyrën e tij, ka krijuar një situatë që mund të shihet si një përpjekje për të ushtruar ndikim mbi to, dhe ka hapur mundësinë për të akuzuar institucionet e drejtësisë si të ndikuara nga politika kundër tij. Madje terë kohën e ka konsideruar drejtësinë si opozitë dhe për më keq ia ka treguar muskujt, sepse ai ka fituar me votë, e drejtësia nuk ka marrë vota. Një hajgare e tij aq sa absurde, po aq edhe e marrë. Kjo sjellje është një tregues i një politike të bazuar në nënvlerësimin e institucioneve të pavarura dhe krijimin e

një atmosferë të tensionuar midis pushtetit ekzekutiv dhe atij gjyqësor.

Një tjetër aspekt që duhet marrë parasysh është përdorimi i fjalorit të ashpër ndaj organeve të drejtësisë. Kurti, në mënyrë të përsëritur, ka sulmuar dhe sharë Prokurorinë, duke u shprehur në mënyrë të ashpër ndaj saj, dhe kjo ka krijuar një atmosferë të ndërlikuar në raportet ndërinstitucionale. Në një shoqëri demokratike, ku ndarja e pushtetit është e rëndësishme për garantimin e një shteti të ligjit, sulmet ndaj institucioneve të drejtësisë dëmtojnë besimin e publikut dhe shkaktojnë pasiguri të mëtejshme. Kjo lloj sjellje, përtej çdo përpjekjeje për të mbrojtur veten, duket si një tentativë për të shfajësuar veprimet e tij dhe zyrtarëve politik të qeverisë së tij dhe për të pasur ndikim të drejtpërdrejtë mbi sistemin e drejtësisë, diçka që është në kundërshtim me parimet e demokracisë dhe shtetit të së drejtës. Veprimet e Albin Kurtit mund të kuptohen si një pasojë e idesë të tij për një "shtet të pastër", ku gjithçka duhet të pasqyrojë vizionin e tij për një shoqëri ideale. Ky lloj utopizmi ka ndikim të thellë në mënyrën se si ai vepron, dhe shpeshherë kjo çon në veprime të çoroditura dhe të papërgjegjshme. Kjo është një formë e idealizmit të pastër që kërkon të krijojë një realitet të ri, por që ka të ngjarë të mos jetë i mundur në kontekstin e një shteti të vërtetë demokratik dhe funksional. Albin Kuri kontrollon Qeverinë, Kuvendin, Presidencën, Policinë, Ushtrinë, AKI-në, e dorën në zemër, deri diku edhe drejtësinë, sepse pas gjithë këtyre

aferave nga zyrtarët e tij tash e sa vjet në pushtet dhe nuk janë burg, kjo pa koment.

Albin Kurti ka qenë gjithashtu kritik ndaj çdo forme të kompromisit politik, duke e parë këtë si një tradhti ndaj interesave të shtetit dhe qytetarëve. Megjithatë, kjo qasje ka çuar në një pasiguri të mëtejshme dhe në një izolim të Kosovës nga shumë aspekte dhe institucione ndërkombëtare. Në vend që të krijojë ura bashkëpunimi dhe dialogu, ai terë kohën ka ndjekur një politikë të përçarjes dhe të mosmarrëveshjeve. Veprimet e tij janë shpesh të pasuara nga një qasje e shpejtë dhe pa analizuar pasojat, duke e çuar vendin në një rrugë të pasigurt. Albin Kurti vazhdimisht përpiqet të krijojë një vizion të ri për Kosovën, duke shtyrë kufijtë e ideve dhe praktikave politike normale në një aventurë. Megjithatë, qasja e tij zakonisht përfundon duke dëmtuar proceset demokratike dhe duke krijuar tensione të panevojshme. Për të siguruar një të ardhme të qëndrueshme për Kosovën, është e rëndësishme që liderët politikë të respektojnë institucionet e pavarura dhe të krijojnë një qeverisje që reflekton realitetin, jo vetëm idealet. E si mund të ndodh kjo, përgjigja është fare e lehtë; Albini jashtë qeverisë. E për ta lënë jashtë, këtë punë duhet ta di shumica e popullit.

KOSOVA MË 9 SHKURT: MES SË ARDHMES DHE SË SHKUARËS

Kosova, më 9 shkurt 2024, ndodhet në një pikë kyçe të historisë së saj më të re, duke u përballur me sfida të mëdha, por gjithashtu me mundësi për tu kthyer rrugës përpara drejt integritimeve dhe zhvillimit. Ky moment është një pasqyrë e asaj që ka ndodhur gjatë katër viteve të fundit, një periudhë e mbushur me ndryshime dhe ndarje, dhe një mundësi për të reflektuar mbi të kaluarën dhe për të menduar për të ardhmen.

Periudha katërvjeçare: Politika e Jashtme dhe Politika e Brendshme

Në aspektin e politikës së jashtme, katër vitet e fundit kanë qenë një periudhë pasigurie dhe pasiviteti. Një ndër sfidat kryesore ka qenë normalizimi i marrëdhënieve me Serbinë. Ndërsa ka pasur përpjekje për të arritur një marrëveshje, ato nuk kanë sjellë rezultate konkrete, dhe tensionet me Serbinë kanë mbetur të pranishme. Ndërkaq, angazhimi i Kosovës në organizata ndërkombëtare ka qenë i kufizuar, me shumë shtete që ende nuk e kanë njohur tërësisht pavarësinë e saj. Ky stagnim në politikën e jashtme ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në imazhin e vendit dhe mundësitë për zhvillim të mëtejshëm. Për here të parë në dekadat e fundit, Kosova shihet nga miqtë ndërkombëtar si një vend që nuk i shërben paqes. E sa i përket njohjeve të reja, kjo as që bëhet fjalë më.

Në aspektin e politikës së brendshme, periudha e katërvjeçarit ka qenë e shoqëruar me një polarizim të thellë politik. Qeverisja nga Lëvizja Vetëvendosje (LVV) ka sjellë shumë premtime, por përpjekjet për të realizuar këto premtime kanë hasur në vështirësi të shumta. Korruptimi dhe administrimi i dobët i institucioneve ka minuar besimin e qytetarëve në shtet. Pavarësisht nga premtimet për të rritur transparencën dhe luftuar korrupsionin, shumë qytetarë vazhdojnë të ndihen të pafuqishëm për të ndryshuar realitetin e përditshëm.

Ekonomia dhe zhvillimi: Një vend i dëmtuar nga mosveprimi apo mosdija

Një tjetër fushë e rëndësishme është ekonomia e Kosovës. Gjatë katër viteve të fundit, përpjekjet për të zhvilluar sektorët kryesorë të ekonomisë kanë qenë të kufizuara. Të ardhurat publike kanë mbetur të ulëta, ndërkohë që papunësia dhe emigrimi masiv kanë vazhduar të përbëjnë një problem të madh. Edhe pse është premtuar një përmirësim i kushteve për investime të huaja dhe zhvillim të bizneseve të vogla dhe të mesme, Kosova nuk ka arritur të krijojë një klimë të qëndrueshme që do të inkurajonte investitorët dhe do të mundësonte krijimin e vendeve të reja të punës. Ndërkaq, emigrimi ka vazhduar të jetë një mundësi për të rinjtë që nuk kanë mundësi për të siguruar një të ardhme të sigurt në vendin e tyre. Ky fenomen është një pasqyrë e dobësisë së politikave të brendshme, të cilat nuk kanë arritur të krijojnë mundësi për zhvillim dhe mirëqenie. Në anën tjetër, infrastruktura ka pësuar disa

përmirësime, por ende ka shumë mangësi, veçanërisht në zonat rurale. Pa një plan të qartë për zhvillim të qëndrueshëm dhe diversifikim të ekonomisë, Kosova ka mbetur e varur nga disa sektorë të caktuar, si diaspora dhe remitancat. Ky model i zhvillimit ka sjellë rritje të varfërisë dhe pasigurisë për shumë qytetarë, duke ndikuar drejtpërdrejt në jetën e tyre të përditshme.

Çfarë duhet t'i lihet të shkuarës?

Në një kontekst të tillë, Kosova duhet të lërë pas disa praktika të dëmshme dhe të humbura që kanë ndikuar negativisht në zhvillimin e saj. Politikat e pabaza, administrimi i dobët i burimeve dhe mungesa e transparencës janë disa nga faktorët që kanë penguar përparimin e vendit. Nivelet e larta të korrupsionit dhe të paaftësisë në disa institucione kanë kontribuar në krijimin e një ambienti të pasigurt për qytetarët dhe bizneset. Për t'u përmirësuar, është e nevojshme që këto elemente të kalojnë në historinë e Kosovës dhe të lihen pas. Pra, për ta lënë pas një të keqe duhet vetëdije, dhe kjo vetëdija duhet ta ketë mësuar qytetarin e Kosovës se nuk zhvillohet shteti me hajgare e as me yrishgji, por duhet tu apet mundësia ekspertëve dhe atyre që nuk shajnë e shtyjnë gjithçka dhe gjithë që nuk është e tyre me dhe ata që qeverisin. Një tjetër aspekt që duhet të lihet pas është mentaliteti i mbështetjes në ndihmën ndërkombëtare dhe diasporat. Kosova ka nevojë të ndërtojë një ekonomi të qëndrueshme dhe të pavarur që nuk është e varur nga mbështetje e jashtme, por që bazohet

---

në forcimin e burimeve të veta, investime të brendshme dhe rritjen e inovacionit (Kelmendi, 2011).

E Ardhmja: Shpresa për normalizim dhe stabilitet

Megjithatë, ka ende shpresë për të ardhmen. Kosova mund të lëvizë përpara dhe të krijojë mundësi për qytetarët e saj, por për këtë të ndodhë, duhet të ketë një angazhim serioz dhe një qeverisje më të përgjegjshme. Përcaktimi i një kursi të qartë për zhvillimin ekonomik, krijimi i mundësive për punësim dhe investimet në infrastrukturë mund të jenë hapa të rëndësishme për të krijuar një të ardhme më të qëndrueshme. Po ashtu, politika e jashtme duhet të orientohet më shumë drejt integritit të Kosovës në organizata ndërkombëtare dhe forcimit të marrëdhënieve me shtetet që e kanë njohur pavarësinë e Kosovës. Përfundimisht, Kosova duhet të ketë një strategji të qartë që përfshin diversifikimin e burimeve të saj ekonomike, rritjen e mundësive për rinovimin e infrastrukturës dhe zhvillimin e arsimit dhe shëndetësisë.

Emigracioni dhe alternativat

Një nga problemet më të mëdha që Kosova ka hasur gjatë katër viteve të fundit është emigrimi masiv i të rinjve. Shumë qytetarë, të veçuar nga mundësitë dhe perspektiva e pakët në vend, kanë zgjedhur të largohen në kërkim të një jete më të mirë jashtë vendit. Për të frenuar këtë fenomen dhe për të ruajtur popullsinë e saj të talentuar dhe të rinjtë, Kosova ka nevojë për politika të reja që ofrojnë mundësi pune dhe zhvillim për qytetarët e saj. Nëse qytetarët nuk e

kanë një alternativë të mirë, ata duhet të mundësohen të largojnë të keqen nga vetja, duke krijuar mundësi për të ardhme më të mirë.

Përfundim:

Në përfundim, katër vitet e fundit në Kosovë janë një pasqyrë e një periudhe të pasigurisë dhe mundësive të humbura, por gjithashtu një mundësi për reflektim dhe ndryshim. Qytetarët e Kosovës duhet të bëjnë një zgjedhje të mençur në lidhje me të ardhmen e vendit të tyre. Ata duhet të kërkojnë ndryshimin, të largojnë të keqen nga vetja dhe të kontribuojnë për një të ardhme më të mirë dhe të qëndrueshme për Kosovën. Nëse kjo nuk ndodh, do të jetë e vështirë të ndërtohet një e ardhme e shëndetshme dhe e suksesshme për vendin dhe qytetarët e tij.

NËSE MË GËNJEN POLITIKA, MOS MË ZHGËNJE POPULLI IM

Katër vitet e fundit kanë qenë një periudhë plot pritshmëri, natyrisht për shumëkënd, përplot shpresa dhe zhgënjime të thella. Si qytetarë të Republikës së Kosovës, kemi kaluar përmes sfidave të mëdha sociale, politike dhe ekonomike, gjithnjë me besimin se zgjedhjet tona dhe angazhimi ynë do të na çonin drejt një të ardhmeje më të mirë. Mirëpo, ajo që ndodhi ishte një zhgënjim i thellë nga politika dhe qeverisja, e cila në vend që të pasqyronte vullnetin e popullit, i shërbeu interesave të ngushta dhe shpeshherë vetë shkatërruese. Zhgënjimi shtrihet nga mirëqenia qytetare, e deri tek politika e jashtme, ose thënë shkurt deri tek masat e Bashkimit Evropian ndaj Kosovës dhe raportet e ftohura me ShBA-të.

Prej besimit në zhgënjim

Gjatë zgjedhjeve të kaluara, kemi treguar një nivel të lartë të mobilizimit qytetar. Ne besuam se përfaqësuesit tanë do t'u përgjigjeshin nevojave dhe shpresave tona. Premtimet për transparencë, zhvillim ekonomik, arsim më të mirë dhe luftë kundër korrupsionit dukeshin të gjitha tërheqëse. Fatkeqësisht, ajo që kemi përjetuar ka qenë një rënie e thellë e standardeve të qeverisjes dhe një mospërputhje e plotë mes premtimeve dhe veprimeve. Besimi për shumicën e qytetarëve ishte i madh, por pasi që pothuajse çdo premtim u kthehet në realizim në të kundërtën. E kësaj pune, nëse i japim një emërues, del se politika na gënjeu, këtu e kam fjalën për politikëbërësit Kosovar, por natyrisht se gënjesit

e mëdhenj janë pushtetarët. Ajo nuk dëshmoi të jetë një forcë në shërbim të qytetarit, por një makineri e pandalshme e interesave personale dhe grupe. Vendime të paarsyeshme, korrupsioni i vazhdueshëm dhe mungesa e një vizioni afatgjatë e kanë bërë gjithnjë e më të vështirë jetën për qytetarët e zakonshëm, të cilët e përbëjnë shumicë në vendin tonë. Por, a është kjo vetëm faj i politikanëve? Kurrsesi jo. Shoqëria jonë ka treguar gatishmërinë për të ndryshuar, për të dhënë një mundësi të reja dhe të përqafojë një të ardhme ndryshe. Nuk është gabimi i popullit që ka besuar. Besimi është një tipar fisnik dhe një domosdoshmëri për ndërtimin e një shoqërie të shëndetshme. Gabimi qëndron tek ata që e kanë keqpërdorur këtë besim. Pra, ajo që po del të jetë e vërteta është se populli të beson një here, por do të ishte zhgënjim nëse larg qoftë e keqja të besoj serish të njëjtat gënjeshtër.

Sot, kur shohim mbrapa, e kuptojmë se paskemi qenë të gënjeshtër. Jo vetëm përmes premtimeve boshe, por edhe përmes një manipulimi të vazhdueshëm të perceptimit të realitetit. Politika e ka kthyer zhgënjimin në normë. Por, përballë kësaj, nuk mund të ndalemi vetëm te kritika. Duhet të reflektojmë dhe të marrim vendime që përfaqësojnë interesat tona më të mira. E nëse ndalemi dhe e shikojmë mirë vetën tonë, si shoqëri se ku jemi, kjo mbase më së miri e ilustron vetë ikja e rinisë dhe profesionistëve nga Republika. Nëse do të zgjedhin përsëri të njëjtat politika, të njëjtët premtime dhe të njëjtët fytyra që na zhgënjyen, zhgënjimi nuk do të jetë më vetëm i yni si individë. Do të jetë zhgënjimi i gjithë popullit tonë, sepse ne kemi mësuar nga e kaluara dhe nuk kemi justifikime për të bërë të njëjtat gabime.

Politika dhe përgjegjësia

Jeton Kelmendi

Në demokraci, populli është sovran. Por sovraniteti nuk do të thotë vetëm e drejta për të votuar. Do të thotë gjithashtu përgjegjësi për të mbajtur politikanët përgjegjës. Kur shohim se kemi qenë të mashtruar, detyra jonë është të mos heshtim, të mos përulemi dhe të mos pajtohemi me status quo-në. Ajo më elementarja, pra më e thjeshta është, t'i ndëshkojmë me votë. Kinezët thonë 'Nëse më mashtron një herë, është gabimi yt, e nëse me gënjen serish me të njëjtat gjëra, pastaj është budallakia ime'. Sistemi ynë politik ka nevojë për një reformë të thellë. Transparenca, meritokracia dhe pjesëmarrja e qytetarëve duhet të jenë themelet e së ardhmes. Por këto nuk mund të ndodhin nëse ne si shoqëri nuk marrim përgjegjësinë për veprimet tona. Protestat, organizimi qytetar dhe pjesëmarrja aktive në jetën publike janë mjetet tona më të fuqishme. Duhet t'i përdorim, por me sensin pozitiv.

Të ardhmen nuk mund ta tallim

Kosova është një vend me burime të jashtëzakonshme njerëzore dhe energji rinore. Por, të ardhmen nuk mund ta tallim me eksperimente të pafundme politike që në fund prodhojnë të njëjtat rezultate të dështuara. Nuk kemi kohë për të bërë më gabime. Nuk kemi luksin të eksperimentojmë me të ardhmen tonë. Për të ndërtuar një të ardhme më të mirë, duhet të kërkojmë ndryshim të vërtetë. Kjo nënkupton të hedhim poshtë të gjitha format e populizmit të zbrazët dhe të kërkojmë llogaridhënie të qartë. Duhet të mbështesim individë dhe parti që vërtet shfaqin vlera dhe të refuzojmë ata që na tregojnë përralla. E kjo, nëse dëshirojmë të ndodh, duhet që së pari t'u biem shqelma inateve dhe ta çlirojmë vetën nga inatet, pastaj e ardhmja do të jetë më e mirë. Përndryshe, të ardhmen po e tallim dhe për këtë nuk do të na falë as e ardhmja e as historia.

ALBIN KURTI: PARIMET I KA TË PËRKOOSHME, NDËRSA PROPAGANDËN TË PËRHERSHME

Albin Kurti është një person që portretizohet si njëri ndër figurat më të diskutueshme në politikën e Kosovës, mbase edhe në rajon. Ai ka ndërtuar një profil politik të bazuar mbi një qasje të ashpër ndaj kundërshtarëve, një retorikë nacionaliste dhe një kundërshtim të vazhdueshëm ndaj marrëveshjeve ndërkombëtare që nuk i përkasin agjendës së tij politike. Megjithatë, një analizë më e thellë e veprimeve dhe qëndrimeve të tij tregon një paradoks të dukshëm: parimet e tij ndryshojnë me kalimin e kohës dhe në përputhje me interesat politike, ndërsa propaganda e tij mbetet e njëjtë, e qëndrueshme dhe e fuqishme. Ky fenomen nuk është i rastësishëm, por një strategji e mirëpërcaktuar për të ruajtur mbështetjen popullore. Natyrisht se kjo qasje nuk bëhet rastësisht dhe jo pa vetëdije, por me një analizë të mbështetur nga rezultatet në terren.

Albin Kurti dhe qëndrueshmëria e parimeve të tij politike

Kurti ka ndërtuar një imazh të një politikani me qasje të qarta, të pandryshueshme, që i qëndron besnik ideve të tij, pavarësisht nga rrethanat dhe pasojat që mund t'i sjell vendit. Sido që të jetë, realiteti politik ka dëshmuar se parimet e tij nuk janë aq të forta sa ai mundet t'i paraqes para qytetarëve që i besojnë atij. Një nga shembujt më të

fundit që e dëshmon këtë është ndryshimi i qëndrimit të tij ndaj marrëveshjes së nënshkruar nga ish Kryeministri Avdullah Hoti në Shtëpinë e Bardhë në vitin 2020. Në atë kohë, opozitari Albin dhe më vonë edhe kryeministri Kurti e quante këtë marrëveshje të dëmshme për Kosovën, madje përdorte fjalor të ashpër kundër saj dhe atyre që e kishin nënshkruar. Megjithatë, sot ai e lavdëron të njëjtën marrëveshje dhe e përdor si argument në raportet me qeverinë e re në ShBA. Ky ndryshim i qëndrimit nuk është një rast i izoluar, por një model i përsëritur në politikën e tij. Shih këtu, qëndrimet për Manastirin e Deçanit, çështjen e mosdërgimit të ushtrisë në Veri të vendit e shumë parime të tjera.

Shembuj të tjerë të ndryshimeve në parimet e Kurtit:

1. **Dialogu me Serbinë** – Gjatë gjithë karrierës së tij politike, Kurti ka qenë kundër dialogut me Serbinë, duke e quajtur të panevojshëm dhe të dëmshëm për interesat e Kosovës. Megjithatë, si kryeministër, ai është ulur në tryezën e bisedimeve dhe ka pranuar të diskutojë për marrëveshje të ndryshme, madje edhe ka bërë marrëveshten në Bruksel dhe e ka fuqizuar në Oher.
2. **Asociacioni i Komunave me Shumicë Serbe** – Dikur ai e quante këtë ide një tradhti kombëtare dhe një rrezik për shtetësinë e Kosovës, por më vonë ka pranuar se mund të diskutohet për modele alternative të implementimit të saj.

3. **Qasja ndaj SHBA-së dhe BE-së** – Në fillimet e karrierës së tij politike, Kurti shpesh e kritikonte ashpër bashkësinë ndërkombëtare për qasjen e saj ndaj Kosovës. Pas ardhjes në pushtet, ai ka kërkuar të forcojë marrëdhëniet me ta dhe shpesh herë është përpjekur të prezantojë një imazh më bashkëpunues.

Por shtrohet pyetja se pse parimet e tij janë të përkohshme?

Ndryshimet e vazhdueshme në qëndrimet politike të Kurtit nuk janë të rastësishme, por mendoj se vijnë si rezultat i dy faktorëve kryesorë:

1. **Pragmatizmi politik** – Pasi ka kaluar nga opozita në pushtet, Kurti ka kuptuar se qeverisja kërkon më shumë fleksibilitet sesa ai kishte pretenduar më parë. Kur ishte në opozitë, ai mund të kritikonte çdo marrëveshje dhe vendim, por si kryeministër, është i detyruar të marrë vendime që dikur i kundërshtonte.
2. **Ruajtja e pushtetit** – Për të ruajtur mbështetjen politike, Kurti shpesh përshtat qëndrimet e tij sipas nevojave të momentit. Kjo strategji e ndihmon atë të shmangë humbjen e elektoratit të tij bazë, ndërkohë që përpiqet të fitojë mbështetje më të gjerë.

Mbi këtë bazë duhet potencuar se parimet e tij janë të përkohshme, sepse kjo është shumë e saktë dhe e dukshme nga secili që shikon ecjen e tij të lakuar politike. Nga ana tjetër shihet mirë dhe qartë se një gjë tjetër është e

qëndrueshme në politikën e Albin Kurtit: pra, propaganda, ashpërsia dhe sulmet ndaj oponentëve, e këtu shihet se oponentët e tij janë të gjithë ata dhe ato që nuk janë me të. Mbase rivalët politikë edhe mund t'i konsideroj kundërshtar, por pse I atakon: mediet, shoqërinë civile, drejtësinë, kjo mbetet dilema? Që nga fillimet e tij në politikë, ai ka përdorur një strategji të qartë propagandistike për të forcuar imazhin e tij dhe për të minuar kundërshtarët e tij politikë.

Karakteristikat kryesore të propagandës së tij përfshijnë:

1. **Demonizimi i kundërshtarëve** – Çdo lider politik që nuk pajtohet me Kurtin shpesh herë sulmohet me akuza për korrupsion, tradhti kombëtare apo shërbim ndaj interesave të huaja. Ky diskurs ndihmon në krijimin e një ndarjeje të fortë midis “neve” dhe “atyre”.
2. **Përdorimi i ndjenjave patriotike** – Ai shpesh përdor retorikë kombëtare për të rritur mbështetjen e tij, duke e paraqitur veten si mbrojtës i vetëm i interesave të Kosovës. Madje edhe gjithë shqiptarëve.
3. **Fyerjet dhe përbaltja** – Në paraqitjet publike, ai nuk ngurron të përdorë gjuhë të ashpër dhe përbaltës ndaj kundërshtarëve të tij, duke e shndërruar politikën kosovare në një fushë të tensionuar konfrontimi.

4. **Nuk del në debate me rivalet** – Dikur nga pozicioni opozitar kërkonte debate, mirëpo tani as që bëhet fjalë. Sigurisht se sulmet me anë të mjeteve propagandistike dhe një ushtri të medieve sociale të tij e ndihmuar edhe nga jashtë vendit janë më efikase.
5. **Prezantimi i vetes si viktimë** – Kur përballet me kritika, ai shpesh përdor narrativën se është viktimë e një sistemi të korruptuar ose të një konspiracioni ndërkombëtar që dëshiron ta rrëzojë atë.
6. **Marrja e meritave për çdo sukses dhe fajësimi i të tjerëve për dështimet** – Kur qeveria e tij arrin ndonjë rezultat pozitiv, ai e prezanton si sukses të tij personal, ndërsa për çdo dështim fajëson opozitën ose faktorët tjerë.

E nëse i analizojmë të gjitha veprimet e qytetarit korrespondent të Kosovës, Albin Kurti del se ai është një politikan i aftë, i cili ka ditur të ndërtojë një strategji të suksesshme për të ruajtur mbështetjen popullore. Megjithatë, analizat e veprimeve të tij tregojnë se parimet e tij janë të përkohshme dhe ndryshojnë sipas rrethanave politike, ndërsa propaganda e tij mbetet e përhershme. Ky kombinim i pragmatizmit politik dhe strategjisë propagandistike e ka ndihmuar atë të qëndrojë në krye të politikës kosovare për një kohë kaq të gjatë. Pyetja kryesore që mbetet është: deri kur do të mund të funksionojë kjo strategji? A do të arrijë ai të ruajë mbështetjen popullore nëse njerëzit fillojnë ta kuptojnë këtë model të tij politik? Apo propaganda do të vazhdojë të mbetet një armë e fuqishme në duart e tij edhe për një kohë?

A ËSHTË KY VIZIONI PËR TË ARDHMEN: FYERJE DHE AKUZA?

Fushata zgjedhore për zgjedhjet e 9 shkurtit 2025 në Republikë e Kosovës ka hyrë në një fazë të nxehtë, ku përplasjet mes partive politike dhe politikanëve janë shoqëruar me një gjuhë të ashpër dhe akuza të forta. Kjo ka çuar në një klimë të polarizuar në shoqëri, ku çdo fjalë e thënë ka potencialin të ndezë një tjetër përplasje mes grupeve të kundërshtimit dhe mbështetësve të pushtetit. Në vend që të diskutohet për zhvillimin e vendit, përmirësimin e kushteve të jetesës, dhe ardhmërinë e Kosovës, fushata është mbushur me fyerje dhe akuza të ndërsjella mes parties në pushtet dhe opozitës, por për më tej ky polarizim shkon përtej normales dhe zhvillohet edhe në mes të politikës, gjegjësisht qeverisë dhe sistemit të drejtësisë. Një prej aspekteve më të dukshme të kësaj fushate është përdorimi i gjuhës së ashpër dhe agresive nga partia në pushtet dhe i një pjese të vogël të opozitës. Opozita, si gjithmonë, ka akuzuar qeverinë për dështim të plotë në administrimin e shtetit, korrupsion, dhe kapjen e institucioneve shtetërore, përfshirë gati të gjithë sektorët e jetës. Ata kanë theksuar se kjo qeveri ka dështuar të krijojë mundësi për zhvillim dhe ka lënë pas dorë qytetarët e Kosovës, të cilët vazhdojnë të përballen me papunësi të lartë dhe mungesë të shërbimeve të domosdoshme. Në anën tjetër, pushteti e ka kundërshtuar këtë kritikë, duke e akuzuar opozitën për të bllokuar çdo mundësi për reformë dhe për të krijuar përçarje për qëllime të ngushta politike. Madje edhe vet kreu i qeverisë e ka akuzuar opozitë por edhe mediet dhe drejtësinë se janë në shërbim të Serbisë!???

Kjo ka krijuar një klimë të tillë polarizimi në shoqëri, ku qytetarët janë të ndarë në dy grupe të kundërta, secili me një version të vet të së vërtetës. Përdorimi i gjuhës së ashpër dhe të dhunshme ka

bërë që diskutimi për problemet reale të vendit të zëvendësohet me fyerje dhe akuzat për shkelje të ligjit dhe paaftësi politike. Ky përshkallëzim i gjuhës politike ka sjellë një distancim të madh mes klasës politike dhe qytetarëve, duke krijuar një mjedis ku besimi në mundësinë e një zhvillimi të qëndrueshëm është i dobët. Një tjetër aspekt i rëndësishëm është akuzat e vazhdueshme ndaj sistemit të drejtësisë, ku pas skandalit të fundit të njohur si skandali i Watzupp-it Kryeministri del dhe e thotë se me datën 10 shkurt, pra pas zgjedhjeve punonjësit e drejtësisë të mos dalin në punë. E shtrohet pyetja se kujt i shërben kjo gjuhë? Mediet kanë ngritur shqetësime të forta për kapjen e institucioneve të drejtësisë nga pushteti, duke e cilësuar këtë një pengesë të madhe për drejtësinë dhe për ndëshkimin e korrupsionit. Ky debat i nxehtë ka nxitur reagime të ashpra, me akuza dhe kundërakuzat për ndikimin e politikës në sistemin e drejtësisë, duke e bërë këtë të fundit të duken të varura nga interesat e grupeve të pushtetit. Kjo ka rritur pasigurinë dhe shqetësimet mes qytetarëve për mundësinë e drejtësisë së pavarur dhe të paanshme, dhe për rrjedhojë, ka erozuar besimin në institucione.

Ndërkohë, mungesa e një programi të qartë dhe të qëndrueshëm për zhvillimin e Kosovës është bërë gjithashtu një temë kryesore e kritikës. Partitë politike po diskutojnë më shumë për dështimet e kundërshtarit sesa për propozimet konkrete që mund të ofrojnë për të përmirësuar jetën e qytetarëve dhe të rinjtë që janë duke u larguar nga vendi. Në vend që të fokusohet në zhvillimin ekonomik, në rritjen e mundësive për punësim, në edukimin dhe shëndetësinë, fushata është mbushur me premtime të pabazuara dhe akuza të pasuportuara. Ky kaos i fushatës ka ndikuar që qytetarët të ndihen të paaftë për të bërë një zgjedhje të informuar dhe të sigurt për të ardhmen e vendit. ‘Kontribut’ në këtë amulli

Jeton Kelmendi

---

totale i ka dhënë më së shumti Kryeministri Albin Kurti, i cili nuk shkon dhe nuk i lejon asnjë zyrtarët e tij të përballen me debate me oponentët politik.

Kjo situatë ka krijuar një mjedis ku polarizimi është i dukshëm dhe shumë qytetarë janë të lodhur nga kjo luftë e përhershme mes klasave politike. Mungesa e një vizioni të qartë dhe të bashkërenduar për zhvillimin e Kosovës ka bërë që shumë të humbasin besimin tek mundësitë e përmirësimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm. Akuzat dhe fyerjet kanë dominuar skenën politike, dhe në vend të një debati të thellë dhe konstruktiv për të ardhmen e vendit, qytetarët janë bërë dëshmitarë të një rrethimi të pafund të fjalëve të dëmshme dhe shpifjeve që shërbejnë vetëm për të ndarë dhe për të thelluar më tej përçarjet sociale dhe politike. Doren në zemër duhet shtuar se dy partitë opozitare, LDK dhe PDK, po përpiqen të ofrojnë zgjidhje, duke ofruar program, mirëpo nuk e di se sa mund t'ia dalin në një situatë kaq të fragmentalizuar. Mendoj se largimi nga pushteti i kësaj kaste politike aktuale është një akt i lartë patriotik, por mbase duhen tjera mjete dhe metodologji. Në përfundim, pyetja që mbetet për t'u përgjigjur është: a është ky një vizion i vërtetë për të ardhmen e Kosovës, apo jemi duke kaluar nëpër një cikël të pafund akuzash dhe fyerjesh që shërbejnë vetëm për të mbajtur polarizimin dhe përçarjen mes grupeve politike dhe qytetarëve? Për të arritur një zhvillim të qëndrueshëm dhe një mundësi reale për përmirësimin e kushteve të jetesës, nevojiten vizione të qarta dhe programe konkrete që shkojnë përtej fyerjeve dhe akuzave të thjeshta politike.

RESPEKTI PËR ATË QË TË MASHTRON ËSHTË NËNÇMIMI MË I MADH QË I BËN VETVETES

Njeriu si qenie sociale është i prirur të kërkojë siguri, udhëheqje dhe besueshmëri tek të tjerat, veçanërisht tek ata që posedojnë pushtet dhe ndikim, në pushtetin faktike. Megjithatë, historia ka dëshmuar se shumë individë, veçanërisht liderë politikë, kanë abuzuar me këtë besim për të manipuluar dhe kontrolluar masat. Në fakt abuzimet sa vine e bëhen edhe më me përmasa shqetësuese, edhe pse bëhet fjalë për sistemin demokratik të funksionimit politik. Në një nivel filozofik dhe etik, respekti ndaj një mashtruesi, veçanërisht kur ai ose ajo është i ose e njohur për pabesinë dhe hipokrizinë e vet, është një nënçmim i drejtpërdrejtë ndaj vetes. Ky fenomen i përsëritur na shtyn të analizojmë mekanizmat psikologjikë dhe filozofikë që çojnë në një sjellje të tillë. Ky problem shtrihet gjerë dhe gjatë në përditshmërinë tone dhe për çudi disa e kuptojnë me kohë, ndaj disa tjerë pas kohe, kurse janë disa që nuk e kuptojnë as herët, as vonë, as me kohë, e as pas kohe. Por ja të shohim se çka është mashtrimi dhe aspektet psikologjike të tij.

Mashtrimi politik nuk është diçka e re; thjesht, është një taktikë e përdorur gjerësisht për të ruajtur pushtetin dhe për të manipuluar opinionin publik. Sikur edhe për të ardhur në pushtet. Njerëzit shpesh zgjedhin të besojnë gënjeshtër për shkak të faktorëve të ndryshëm psikologjikë si konfirmimi i paragjykimeve, frika nga e panjohura dhe dëshira për stabilitet. Pas mos e harruar edhe fokusin në

gjërat ideale dhe ofensivat kundër rivalëve, madje me mjete dhe gjuhë sa më të ashpër. Kur një politikan mashtron me qëllim dhe njerëzit ende e respektojnë atë, kjo shpesh vjen nga një mekanizëm mbrojtës psikologjik që synon të shmangë përballjen me të vërtetën e dhimbshme se ata janë mashtruar. Tani, duhet spikatur dy lloje të mashtrimeve: e para, ndodh kur rrethanat e nxjerrin jashtë mundësive liderin dhe konceptin e tij. Për këtë mbase ka tjera konstatime, kurse rasti tjetër shkon e bëhet më atipik, kur lideri politik gënjen në mënyrë të vazhdueshme. Këto raste spikasin problemin për të cilin po analizojmë. Njeriu, pra qytetari e sheh se lideri është duke gënjyer në vazhdimësi dhe serish i besoi, kjo pra është fyerja më e madhe që qytetari ia bën vetvetes dhe këtu në aspektin psikologjik por edhe sociologjik duhet parë problemin.

Paradoksi i besimit të vazhdueshëm

Një nga fenomenet më të çuditshme në psikologjinë politike është tendenca e njerëzve për të vazhduar të besojnë dhe të respektojnë një person që i ka mashtruar më parë, për më keq, I ka mashtruar disa herë. Kjo është një lloj auto-mashtrimi, ku individi zgjedh të injorojë faktet për të ruajtur një ndjenjë stabiliteti emocional dhe ideologjik. Ani se është e pavërtetë, me rëndësi i shijon, sepse e do të tillë. Sipas filozofit francez Jean-Paul Sartre, vetë-gënjimi është një akt i vullnetshëm ku individi zgjedh të mos e shohë të vërtetën për të shmangur konfliktin e brendshëm. E, meqë ra fjala për konfliktin e brendshëm, nuk duhet harruar se po, e ruan, por për sa kohë shtrohet pyetja. Natyrisht se një kohë të

shkurtër dhe pastaj do të përballet me një konflikt të brendshëm me përmasa shumë të mëdha.

Respekti ndaj mashtruesit formë tipike e vetë-nënçmimit

Respekti ndaj një personi që të ka mashtruar nuk është vetëm një akt i naivitetit, siç mund ta konsiderojë dikush, sepse ashtu duket në shikim të parë, por një akt i vetë-nënçmimit, që bëhet problem thelbësor. Kjo sepse përmes një sjelljeje të tillë, individ i mohon të drejtën e tij për dinjitet dhe për të kërkuar drejtësi. I mohon vetës të drejtën në të vërtetën, pra po e përjashton vetën të mos ketë hise në vërtetësinë. Në filozofinë ekzistencialiste, veçanërisht tek Kierkegaard, nënçmimi ndaj vetes shihet si një mohim i autenticitetit dhe një humbje e identitetit personal. Kur një individ pranon mashtrimin si normë dhe vazhdon të respektojë mashtruesin, ai humbet autonominë dhe bëhet një instrument i manipulimit. Kjo ndodh në forma. Me vetëdije dhe pavetëdije. Ku që të dyja janë të dëmshme, por kjo me vetëdije shkon e bëhet edhe më e pakuptimtë.

Impakti politik dhe social

Kur një shoqëri e tërë i jep respekt dhe legjitimitet liderëve mashtrues, ajo nuk dëmton vetëm veten, por edhe strukturat demokratike të vendit. Demokracia bazohet në transparencë dhe llogaridhënie, dhe kur qytetarët e pranojnë mashtrimin pa reaguari, ata lejojnë që korrupsioni dhe pandershmeria të forcohen më tej. Filozofi gjerman Friedrich Nietzsche argumentonte se një shoqëri që pranon

mashttrimin si normë përfundon duke krijuar një kulturë të dekadencës dhe dobësisë morale.

Ndërgjegjësimi dhe edukimi politik janë mënyrat kryesore për të ndaluar këtë cikël. Nëse qytetarët mësohen të jenë kritikë dhe të analizojnë faktet në mënyrë objektive, ata do të jenë më të aftë për të identifikuar dhe sfiduar mashttrimin. Për më tepër, forca e karakterit dhe guximi për të pranuar gabimet dhe për të ndryshuar mendim janë hapa thelbësorë drejt një shoqërie më të ndriçuar dhe më të drejtë. Si përfundim, respekti ndaj një mashtruesi është një formë e vetë-nënçmimit, sepse ai mohon të vërtetën dhe dëmton dinjitetin individual dhe kolektiv. Vetëm duke përqaftuar një mendësi kritike dhe duke kërkuar përgjegjësi nga ata që janë në pushtet, një shoqëri mund të shpresojë për një të ardhme më të ndershme dhe më të drejtë. E unë kur e shoh shoqërinë time se si e pranon këtë fakt, vij te një konstatim. Prej rasteve është kthyer në dukuri, prej dukurisë kohëve të fundit është bërë fenomen.

KUR PARTIA E MBIKUPTON LIDERIN, E NËNKUPTON KOMBIN DHE POPULLIN

Në politikë, mënyra se si lidershipi perceptohet dhe strukturohet ka ndikim të thellë në fatin e një kombi dhe të popullit të tij. Një nga fenomenet më të diskutueshme është mbikuptimi i liderit nga partia politike, një proces që ka pasoja të drejtpërdrejta në mënyrën se si kombi dhe populli perceptohen dhe trajtohen në raport me pushtetin. Në aspektin filozofik, ky fenomen sjell me vete një ndryshim thelbësor të hierarkisë së vlerave dhe autoritetit, duke e vendosur liderin mbi çdo kuptim tjetër dhe duke e nënkuptuar kombin dhe popullin si elemente të dorës së dytë.

Mbikuptimi i liderit: Lideri përmbi kuptimin

Mbikuptimi i një lideri në një parti politike nënkupton që ai nuk trajtohet thjesht si një përfaqësues politik, por si një figurë që tejkalon edhe vetë nocionet tradicionale të lidershipit dhe të politikës. Në një sistem të tillë, lideri bëhet jo vetëm qendra e vendimmarrjes, por edhe përfaqësimi suprem i idesë së partisë dhe të shtetit. Kjo mund të çojë në një perceptim ku lideri bëhet i pashmangshëm dhe i pazëvendësueshëm, duke përjashtuar çdo mundësi për një debat të hapur apo një ristrukturim demokratik. Në filozofinë politike, një situatë e tillë sjell me vete edhe një problem të njohur si "kulti i individit", ku figura e liderit shndërrohet në mit dhe çdo kritikë ndaj tij konsiderohet si

---

një kërcënim ndaj stabilitetit të partisë dhe shtetit. Filozofë si Hegeli dhe Nietzsche kanë diskutuar mbi natyrën e autoritetit dhe mënyrën se si individët mund të perceptohen si të mbinatyrshëm në një strukturë politike të caktuar. Kur lideri shihet si një figurë mbi kuptimin, ai bëhet boshti rreth të cilit rrotullohet e gjithë politika, duke reduktuar rëndësinë e institucioneve dhe vlerave demokratike.

Nënkuptimi i kombit dhe i popullit: Humbja e identitetit kolektiv

Në momentin kur lideri mbikuptohet, kombi dhe populli përfundojnë në një pozitë të nënkuptuar. Kjo do të thotë që ata nuk janë më faktorë primarë në vendimmarrje, por më tepër elemente të një strukture që funksionon për të përforcuar dhe të justifikuar autoritetin e liderit. Në këtë mënyrë, nocionet e kombit dhe të popullit reduktohen në abstraksione, të përdorura vetëm si mjete legjitimimi për pushtetin. Nga këndvështrimi filozofik, nënkuptimi i kombit dhe popullit do të thotë që ata humbasin autonominë e tyre si subjekte të politikës dhe shndërrohen në objekte të një sistemi që varet nga ekzistenca e liderit. Kjo mund të krahasohet me idenë e "njeriut të mbivlerësuar" të Nietzsche-s, ku një figurë e caktuar kapërcen kufijtë e politikës tradicionale dhe bëhet epiqendra e një realiteti të ri politik. Në praktikë, kjo nënkupton që roli i qytetarëve në një shtet të tillë degradohet nga një forcë aktive dhe vendimmarrëse në një spektator të pasivizuar, i cili ekziston vetëm në funksion të liderit. Kjo krijon një iluzion se populli është i përfshirë në politikë, ndërkohë që në realitet,

ai është i privuar nga fuqia për të marrë vendime të pavarura.

Pasojat e këtij fenomeni në politikën bashkëkohore

Një nga pasojat më të dukshme të kësaj qasjeje është zhdukja e pluralizmit politik dhe forcimi i një lloji autoritarizmi të maskuar si legjitimitet demokratik. Kur lideri mbikuptohet dhe kombi nënkuptohet, çështjet kombëtare dhe nevojat e popullit vendosen në plan të dytë dhe trajtohen vetëm në funksion të interesave të liderit dhe partisë së tij. Në shumë vende, ky model ka çuar në një zvogëlim të hapësirës për debatin politik dhe një përqendrim të fuqisë në duart e një individi ose një grupi të vogël elitash. Në vend të një sistemi ku lideri është një përfaqësues i vullnetit të popullit, krijohet një sistem ku populli dhe kombi janë vetëm elemente të justifikimit të pushtetit të tij.

A është lideri i domosdoshëm për ekzistencën e kombit?

Një argument i shpeshtë që paraqitet në një sistem të tillë është se pa liderin, kombi nuk mund të ekzistojë. Kjo është një ide që bie ndesh me filozofinë politike moderne, e cila mbështet idenë e institucioneve të forta dhe të një demokracie funksionale ku pushteti buron nga populli dhe jo nga individët e veçantë. Në historinë politike, kombet kanë ekzistuar përtej figurave të tyre udhëheqëse dhe janë përtërirë pavarësisht ndryshimeve të lidërsipit. Përkundrazi, kur një komb bazohet tërësisht në një individ,

ai bëhet i varur nga të metat dhe kufizimet e tij, gjë që mund të çojë në një dobësim të shtetit dhe institucioneve të tij.

Përfundim: Rreziku i mbikuptimit të liderit

Kur një lider mbikuptohet dhe kombi nënkuptohet, demokracia vihet në rrezik. Një qasje e tillë çon në reduktimin e pjesëmarrjes politike të qytetarëve dhe përqendrimin e pushtetit në duart e një individi. Në aspektin filozofik, kjo krijon një pabarazi të thellë në marrëdhëniet politike dhe shoqërore, duke e shndërruar politikën në një mjet për të ruajtur status quo-në në vend që të jetë një hapësirë për zhvillim dhe ndryshim. Për të shmangur këtë fenomen, është e nevojshme që qytetarët të jenë të vetëdijshëm për rolin e tyre në politikë dhe të kërkojnë llogaridhënie nga udhëheqësit e tyre. Liderët duhet të jenë shërbëtorë të popullit, jo figura të mbivendosura mbi të. Vetëm në këtë mënyrë mund të ruhet një balancë e shëndetshme midis autoritetit dhe demokracisë, duke siguruar që kombi dhe populli të mos jenë më të nënkuptuar, por të jenë forca kryesore e politikës dhe vendimmarrjes.

ZGJEDHJET E 9 SHKURTIT: PËR IDIOKRACI DHE KAKISTROKRACI, APO DEMOKRACI

Më 9 shkurt 2025, qytetarët e Kosovës iu drejtuan kutive të votimit për të zgjedhur përfaqësuesit e tyre në Kuvendin e Kosovës. Këto zgjedhje u panë si një test për qeverisjen e Lëvizjes Vetëvendosje (LVV), e cila kishte ardhur në pushtet me shumicë të gjerë në vitin 2021, si dhe për opozitën që kërkonte të rikthehej në pushtet. Megjithëse procesi zgjedhor u zhvillua pa incidente të mëdha, rezultatet dhe mënyra sesi qytetarët votuan nxjerrin në pah disa sfida serioze për sistemin politik dhe demokracinë në vend. Në njëren anë Kreu i partisë në pushtet me një ofenzivë sharjesh e fyerjesh kundra secilit që nuk është me të, ndërsa partitë opozitare nga ana tjetër duke mos u marrë sa duhet me partinë në pushtet dhe as me skandalet e korrupsionit dhe abuzimeve të pushtetarëve. Sigurisht se e papritur që një shoqëri e dalur nga lufta dhe me një demokraci në zhvillim, me një situatë ekonomike në hall, për katër vite të qeverisjes shumë të keqe dhe shtoi faktin se shtetin e ri të mbështetur nga Bashkimi Evropian, nën masa ndëshkimore, me raporte në nivel shumë të ultë me ShBA-të, del fituese serish partia që ia bëri këto Republikës. Partitë opozitare me programe, ndërsa partia në pushtet pa program qeverisës dhe del ky rezultatnëzgjedhor, kjo ka vetëm një shpjegim. Kemi parë qeverisja që në sociologji njihen si; ***Idiokraci dhe Kakistokraci.***

Për të kuptuar më mirë se si duhet analizuar qeverisja e kaluar katërvjeçare dhe rezultatet e zgjedhjeve të fundit, duhet të shpjegojmë këto dy koncepte kyçe: idiokracia dhe kakistokracia.

Idiokracia i referohet një sistemi qeverisës ku individë të paaftë, të paditur ose të pakualifikuar marrin vendime të rëndësishme politike. Një qeveri idiokratike mund të rezultojë nga një sistem ku populli zgjedh liderë bazuar në populizëm dhe jo në kompetencë. Kjo shpesh çon në vendimmarrje të dobët, politika jorealiste dhe krizë qeverisëse.

Kakistokracia, nga ana tjetër, është një qeverisje e dominuar nga individët më të paaftë, më të korruptuar ose më të papërgjegjshëm. Ndryshe nga idiokracia, e cila mund të jetë thjesht rezultat i padijes dhe mungesës së aftësisë, kakistokracia është më e rrezikshme sepse është e qëllimshme: liderët jo vetëm që janë të paaftë, por shpesh edhe abuzojnë me pushtetin për përfitime personale.

Tani, si është e vërteta me qeverisjen e LVV-së. Argumentet flasin se kemi të bëjmë me këto dy fenomene, ku një pjesë e konsiderueshme të ministrave hyjnë te kategoria e pare, pra ata dhe ato janë thjeshtë të paaftë: shih Ministri i Brendshëm, Ajo e Ekonomisë, e Punëve të Jashtme etj. Nga ana tjetër, duke filluar nga Kryeministri, Ministri i Bujqësisë, ajo e Tregtisë, ai i Kulturës etj, këta edhe janë të paaftë, por edhe të korruptuar. Besoj janë mjaftë fakte publike që e dëshmojnë këtë. Ajo që jam i sigurt është se të dyja janë me pasoja për shoqërinë, por kjo e fundit del të jetë shumë e keqe.

Qeverisja e LVV-së: Një rast i idiokracisë dhe kakistokracisë?

Kur Lëvizja Vetëvendosje erdhi në pushtet më vitin 2021, ajo premtoi reformë të thellë institucionale, luftë kundër korrupsionit dhe zhvillim ekonomik, (ngec ekonomia dhe u zhvillua edhe më tej korrupsioni). Megjithatë, qeverisja e saj u cilësua nga disa vendime të diskutueshme që ngritën pyetje nëse vendi po drejtohej drejt idiokracisë ose kakistokracisë. Një nga kritikantët më të mëdha ndaj LVV-së është fakti se shumë nga vendimet e saj u morën në mënyrë të njëanshme, pa konsultime të gjera dhe pa një analizë të thellë të pasojave të tyre. Një shembull është përplasja e vazhdueshme me komunitetin serb në veri të Kosovës. Vendimi për të zbatuar masat e reciprocitetit me Serbinë, pa një strategji të qartë për menaxhimin e pasojave, shkaktoi tensione të mëdha dhe përfundoi me ndërhyrje të NATO-s për të qetësuar situatën.

Një tjetër shembull është mënyra sesi qeveria ka menaxhuar çështjet ekonomike. Ndërkohë që LVV premtoi një rritje të mirëqenies ekonomike, realiteti është se gjatë qeverisjes së saj inflacioni u rrit ndjeshëm, papunësia mbeti e lartë dhe investimet e huaja të drejtpërdrejta ranë. Këto probleme mund të tregojnë mungesë të aftësive teknike dhe politike për të menaxhuar ekonominë, një karakteristikë e idiokracisë. Nga ana tjetër, elemente të kakistokracisë janë vënë re në mënyrën sesi janë emëruar individët në poste kyçe qeveritare dhe publike. Në vend që të zgjidheshin individët më të aftë për pozitat ministrore dhe drejtuese, qeveria shpesh ka preferuar emërimet bazuar në lojalitet partiak. Kjo ka sjellë një dobësim të institucioneve dhe ka rritur dyshimet për ndikime nepotike në administratën publike.

Opozita: Një sistem demokratik me mbështetje të kufizuar, pse?

Nga ana tjetër, partitë opozitare – Partia Demokratike e Kosovës (PDK), Lidhja Demokratike e Kosovës (LDK) dhe Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK) – kanë paraqitur alternativa më të balancuara për qeverisjen. Platformat e tyre kanë përfshirë rritjen e investimeve të huaja, përmirësimin e sistemit arsimor dhe forcimin e sundimit të ligjit. Megjithatë, rezultatet e zgjedhjeve tregojnë se këto parti ende nuk kanë arritur të rikuperojnë besimin e qytetarëve në masën e duhur. E pyetje shtrohet pse? Një nga arsyet pse qytetarët nuk i mbështesin në mënyrë masive partitë opozitare është trashëgimia e së kaluarës. PDK dhe LDK kanë qenë në pushtet për periudha të gjata dhe janë akuzuar për korrupsion dhe keqmenaxhim të shtetit. Dorën në zemër edhe ka diçka të vërtetë këtu. Duke u bazuar nga reformat e tyre jo të mjaftueshme, e bën të vështirë për to që të bindin qytetarët se kanë ndryshuar dhe se tani mund të ofrojnë një qeverisje më të mirë. Nga ana tjetër për njëzet vjet Albin Kurti dhe shërbimet e caktuara e kanë helmuar popullin me propagandë ,aq shumë sa duhet kohë më e gjatë për ta pastruar gjithë at helm. Në fakt edhe sot e tërë kohë vazhdon avazi i kësaj propagande, por pyetja del se pse qytetarët i besojnë kaq shumë dogmave.

Një nga aspektet më të çuditshme të zgjedhjeve në Kosovë është fakti se qytetarët shpesh i kushtojnë më shumë rëndësi retorikës politike sesa programeve konkrete. Sipas mendimit tim ky fenomen mund të shpjegohet me disa faktorë:

1. **Polarizimi Politik:** Ndarjet e thella politike midis LVV-së dhe opozitës kanë krijuar një kulturë politike ku zgjedhësit nuk i kushtojnë vëmendje politikave konkrete,

por mbështesin njëri-njëri bazuar në emocione dhe besnikëri.

2. **Dominimi i Sharjeve dhe Akuzave:** Në fushatat elektorale në Kosovë, debati politik dominohet nga akuza dhe kundërukuza, në vend të propozimeve të detajuara për politikën publike. Kjo bën që qytetarët të fokusohen më shumë te "lufta politike" sesa tek ofertat programore.
3. **Mungesa e Kulturës Politike Analitike:** Në Kosovë, diskursi politik, rrallëherë përqendrohet në analizën e thelluar të programeve dhe të ndikimit të tyre afatgjatë. Në vend të kësaj, politika shpesh perceptohet si një betejë midis individëve dhe jo si një sistem që kërkon menaxhim të efektshëm.

Zgjedhjet e 9 shkurtit reflektojnë një krizë të besimit në sistemin politik të Kosovës. Mendoj se duhet ndryshuar komplet sistemin zgjedhor. Qeveria e kaluar ka demonstruar elemente të idiokracisë dhe kakistokracisë, ndërsa opozita ka tentuar të promovojë një sistem më demokratik, por pa sukses të madh. Ndërkohë që qytetarët vazhdojnë të zgjedhin bazuar më shumë në emocione dhe retorikë sesa në analiza të thelluara, demokracia e Kosovës mbetet e brishtë dhe e ekspozuar ndaj rreziqeve të qeverisjeve të dobëta. Për të dalë nga ky cikël, është e domosdoshme që klasa politike të punojë për të rritur transparencën, profesionalizmin dhe besimin në institucione. Të hetohen të gjitha abuzimet dhe deformimet që janë bërë nga secili. Vetëm në këtë mënyrë, Kosova mund të kalojë nga një demokraci e deformuar drejt një demokracie funksionale dhe të qëndrueshme.

ÇKA MUND TË NA BASHKOJË, KUR EDHE DITA E PAVARËSISË NA NDAN?

Kosova feston 17-vjetorin e shpalljes së pavarësisë, por uniteti kombëtar dhe institucional mbetet i paarritshëm. Në një ditë që duhej të ishte simbol i unitetit, festimet u bënë të ndara, duke reflektuar ndasitë e thella në shoqërinë tonë. Qeveria e festoi për vete, luftëtarët e UÇK-së për vete, ndërsa qytetarët e zakonshëm mbetën spektatorë të një realiteti të hidhur. Por shtrohet pyetja se pse po na ndodhë kjo tani pas kaç vitesh në liri. Kush janë ata që i kontribuojnë kësaj ndarje të thellë. Kosova ka dy koncepte që na sollën deri në çlirim dhe pavarësi: Koncepti paqësor i udhëhequr nga vizionari Ibrahim Rugova dhe koncepti luftarak i udhëhequr nga UÇK-ja. Dhe kur të dyja palët bashkëpunuan gjërat ecën mbarë, por çka na gjeti tani, kur doli një koncepti i tretë, i cili po i Lufton të dy konceptet e para. Pra, përgjigja del se është, pikërisht ky koncepti i tretë që na sot nuk jemi të bashkuar dhe për refleksion kjo ndarje e festës nuk është vetëm simbolike; ajo reflekton një ndasi të thellë që po e shoqëron Kosovën sidomos këto vitet e fundit. Konfliktet politike, përplasjet mes institucioneve, mungesa e përfaqësimit të barabartë të kategorive të dala nga lufta dhe politikanëve të pushtetshëm kanë krijuar një klimë përjashtuese dhe përçarëse.

Festa pa festuar dinjitetshëm

Edhe sivjet vajta në qytetin tim, ku jam lindur dhe rritur, pra Pejën time, dhe ajo që prisja ishte një atmosferë festive, sepse ashtu i ka hije një populli me të ardhme të

mbarë. Por ajo që pashë ishte shqetësuese: vetëm disa dhjetë qytetarë ishin mbledhur në sheshin kryesor të qytetit, ndërkohë po ngrihej flamuri i shtetit siç është zakon tash e 17 vite. Askush nuk mund ta mohonte që kjo situatë ishte e trishtuese. Pse? Pse qytetarët nuk ndihen të frymëzuar nga këtë ditë? Pse mungon entuziazmi dhe krenaria kolektive që dikur e karakterizonte Kosovën? Një arsye e qartë është thyerja e kategorive që sakrifikuan më së shumti për këtë pavarësi me Qeverinë e Shtetit. Mbase nuk është e vetmja arsye, sepse edhe rënia e krenarisë për shtetin ka fillua të bije, por pse të na ndodhë kjo tani kur shteti është bërë realitet dhe gjithnjë po konsolidohet dhe njihet nga Bota. Luftëtarët e UÇK-së nuk ishin të ftuar zyrtarisht nga Qeveria e Kosovës, (kështu deklaruan ata) një vendim që jo vetëm është i pakuptimtë, por edhe ofendues. Këta burra dhe gra luftuan për një Kosovë të lirë, por sot ndihen të papranuar në festën e shtetit të tyre. Jam. I sigurt se luftëtarët e kanë mirë edhe kur nuk pajtohem me ta, sepse ata nuk janë kundër askujt, luftëtarët janë me të gjithë dhe për të gjithë popullin.

Humbja e lidhjes mes shtetit dhe qytetarëve

Kosova sot nuk ka vetëm ndarje politike, por edhe shoqërore dhe emocionale. Kjo ndarje është pasqyrimi i politikës së viteve të fundit, ku vendimet burokratike dhe kalkulimet politike kanë anashkaluar nevojën për të krijuar një ndjenjë të unitetit kombëtar. Në fakt, dikush edhe i fyen luftëtarët me biseda me serbë kundër tyre, e dikush tjetër

krejt ata që i ka rival i quan hajvanë (Kelmendi, 2015).

Qytetarët nuk ndihen të përfaqësuar nga qeveria, e cila nuk ka ndërmarrë asnjë përpjekje të vërtetë për të ndërtuar një frymë uniteti. Luftëtarët ndihen të tradhtuar, pasi sakrificat e tyre po reduktohet në një narrativë politike të përzgjedhur. Brezi i ri, nga ana tjetër, ndjen mungesë shprese dhe perspektive, duke zgjedhur emigrimin si alternativën e vetme. E nëse kjo situatë nuk është e mirë dhe nuk i duhet vendit, si duhet dhe si mund të dalim nga kjo vorbull.

Si mund të bashkohemi?

Pavarësia duhet të jetë simbol i unitetit dhe i jo ndasive. Këtë realitet mund ta ndryshojmë vetëm nëse ka vullnet të sinqertë për të ndërtuar një shoqëri që nuk i përjashton luftëtarët, nuk i injoron qytetarët dhe nuk e shfrytëzon pavarësinë për interesa politike.

1. **Rishikimi i qasjes ndaj kategorive të dala nga lufta:** Pavarësia e Kosovës nuk do të ishte e mundur pa sakrificën e UÇK-së. Prandaj, ata duhet të jenë pjesë e padiskutueshme e kësaj feste. Qeveritë duhet ta dinë se ndërrojnë, ndërsa vlerat e lirisë dhe shteti është i përjetshëm.
2. **Festa duhet të jetë e popullit, jo e politikanëve kapriçoz:** Ngjarjet shtetërore duhet të organizohen në mënyrë të tillë që të përfshihen qytetarët nga të gjitha shtresat, duke krijuar hapësirë për pjesëmarrje aktive. Mos t'i mohohet askujt e drejta për manifestim të krenarisë.

3. **Ndërprerja e retorikës përçarëse:** Politikanët duhet të ndalojnë diskursin e ndasisë dhe të promovojnë një frymë të bashkimit. Kjo ndarje ia prish kuptimin edhe festës edhe krenarisë. Nuk ka krenari pa çlirimtarët, prandaj ata dhe ato duhet ta kenë rolin e tyre në ditë si kjo, por edhe në krejt jetën në Kosovë.
4. **Krijimi i një ndjenje të krenarisë kombëtare:** Mediat, shkollat dhe institucionet duhet të punojnë për të rritur ndjenjën e krenarisë dhe të përkatësisë. Përçarësit duhet izoluar dhe nuk duhet mbështetur assesit.

Kosova nuk mund të vazhdonte rrugën e saj si shtet nëse nuk gjen forcën për të bashkuar popullin e saj. Dita e Pavarësisë nuk duhet të jetë një ditë që i ndan qytetarët, por një moment që i bashkon. Politika e përjashtimit duhet të marrë fund, dhe vendi duhet të kthehet në një shtet për të gjithë qytetarët e vet. Sepse, në fund të fundit, çfarë mund të na bashkojë, nëse edhe dita më e shenjtë për Kosovën na ndan?

**POSHTËRIMI I KOSOVËS NGA GJYKATA
SPECIALE: NJË AKT I TURPSHËM DHE KUNDËR
NJERZORES**

Sot, me moslejimin e ish-presidentit të Kosovës, Hashim Thaçi, që të marrë pjesë në varrimin e babait të tij, Gjykata Speciale ka shënuar një moment të turpshëm dhe poshtërues, jo vetëm ndaj ish-presidentit, por edhe ndaj të gjithë qytetarëve të Kosovës. Kjo gjykatë, e cila u krijua nga Kuvendi i Kosovës, ka shkelur një nga të drejtat themelore të njeriut dhe ka treguar një qasje që sfidon jo vetëm ndjenjat dhe vlerat morale, por edhe integritetin e shtetit tonë. E drejta për të marrë pjesë në ceremonitë mortore të prindërve është një nga të drejtat më themelore në të gjitha shoqëritë e civilizuar. Historia ka treguar se, edhe në raste kur individët janë të akuzuar apo të dënuar për krime të rënda, sistemi gjyqësor ka treguar një minimum humaniteti duke u mundësuar të marrin pjesë në varrime të afërme. Mirëpo, Gjykata Speciale, në një akt të pashembullt mizorie, nuk e lejoi Hashim Thaçin të vije fizikisht dhe të ndahet nga babai i tij, duke dëshmuar qartë se nuk vepron në bazë të drejtës së mirëfilltë, por sipas një agjende që ka synime të errëta ndaj luftëtarëve të UÇK-së. Kjo qasje mendojnë se nuk është diçka që e prek vetëm personin në fjalë dhe familjarët e tij, por mendoj se më shumti e ka poshtëruar shtetin.

Poshtërimi i institucioneve të Kosovës

Ky vendim nuk është vetëm një akt jonjerëzor, por gjithashtu paraqet një poshtërim të hapur ndaj institucioneve

të larta të Kosovës. Presidentja, Kryeministri, Kryetari i Kuvendit dhe Ministria e Drejtësisë do të duhej të kishin dërguar një shkresë zyrtare dhe të garantonin se Hashim Thaçi do të kthehej pas pjesëmarrjes në varrim dhe se nuk do të kishte asnjë ndikim tek dëshmitarët. Mirëpo, heshtja e tyre dhe mungesa e veprimit janë një tregues i qartë i ‘pafuqisë’ të institucioneve të Kosovës kundrejt kësaj gjykate të përfolur. Në fakt, personat e lartcekur i tradhtoi mëria politike e tyre, sepse as nuk shkuan për ngushëllime as në varrim. Duke mos reaguar me forcë kundër këtij vendimi, krerët e shtetit e kanë lejuar këtë akt përlulës dhe e kanë legjitimuar në heshtje një trajtim të padrejtë ndaj një prej figurave kryesore të historisë së re të Kosovës. Ky veprim tregon se pavarësia dhe sovraniteti i vendit tonë vazhdojnë të sfidohen nga mekanizma që, teorikisht, duhet të jenë në shërbim të drejtësisë.

Moslejimi i Thaçit për të marrë pjesë në varrimin e babait nuk është rasti i parë që Gjykata Speciale ka shkelur të drejtat e të akuzuarve. Të gjitha figurat e arrestuara janë përballur me trajtim të padrejtë, por kjo situatë ka arritur një kulm të poshtërsisë. Nëse një personalitet si Hashim Thaçi, një nga udhëheqësit kryesorë të luftës për çlirimin e Kosovës, nuk mund të ketë qasjen në të drejtat themelore, çfarë mund të presë një qytetar i zakonshëm shqiptar? Kjo krijon një precedent të rrezikshëm, duke treguar se kjo gjykatë nuk ka synim drejtësinë, por dëshiron qëllimisht të nënçmojë dhe të diskreditojë ata që kontribuuan për lirinë e vendit.

Pasoja të rënda për Kosovën

Ky veprim i Gjykatës Speciale dëmton Kosovën në disa nivele:

Jeton Kelmendi

-
- **Moral dhe humanitet:** Tregon se as në momentet më të dhimbshme, si humbja e një prindi, sistemi nuk tregon asnjë lloj ndjeshmërie apo humanizmi.
  - **Sovranitet dhe dinjitet kombëtar:** Kosova është trajtuar si një shtet i pavarur vetëm në letër, ndërsa vendimet që prekin qytetarët e saj i marrin institucione të jashtme pa asnjë respekt për shtetin tonë.
  - **Ndikimi në të ardhmen:** Ky rast tregon se mund të përsëritet me cilindo qytetar tjetër të Kosovës, qoftë ai lider politik apo qytetar i thjeshtë.
  - **Shpërfaq inatet primitive të politikanëve:** Kjo çështje vetëm sa e thëllon përçarjen Brenda popullit dhe rritë kundërshtarët e UÇK-së, sidomos Brenda shqiptarëve.

Pse duhet reagim institucional dhe qytetar?

Kjo gjykatë ka dëshmuar që nuk është në shërbim të drejtësisë dhe të shtetit të Kosovës. Prandaj, institucionet duhet të reagojnë me vendosmëri dhe të kërkojnë që të drejtat themelore të respektohen. Po ashtu, qytetarët duhet të jenë të vetëdijshëm për padrejtësitë që po u bëhen figurave që sakrifikuan për shtetin tonë. Dhe ajo që duhej bërë edhe më herët, por pas sodit duhet kërkuar llogari nga kjo gjykatë dhe madje pse jo, mendoj se duhet të zhbëhet në Kuvend kjo gjykatë dhe të kërkohej kthimi i personave që po mbahen atje padrejtësisht tash e sa vite. Për fund, ky vendim i Gjykatës Speciale nuk është vetëm një shkelje e së drejtës themelore të njeriut, por një poshtërim i hapur i gjithë kombit shqiptar. Dhe unë si qytetarë e këtij shteti të ri, por edhe si veteran i luftë, ndjehem i fyer nga gjykata dhe nga krerët e institucioneve të vendit tim.

KUVENDI I KOSOVËS: TEATËR CIRKU NË VEND TË TEMPULLIT TË DEMOKRACISË

15 prilli i vitit 2025, ku Kuvendi i Kosovës, që në kushtetutën dhe mendësinë demokratike të qytetarëve duhet të jetë vendi i përfaqësimit, ligjbërjes dhe kontrollit të pushtetit, u shndërrua në një skenë të një teatri improvizues, ku dominuan gjestet groteske, batutat ironike dhe prapaskenat politike. Pra, ajo që pamë gjithçka mund të quhej vetëm demokraci jo. Mbase më së shumti dukej si një teatër cirku. Aty ku duhej të konstituohej pushteti përfaqësues, pamë një farsë publike, një cirk politik që dëshmoi krizën serioze të përfaqësimit dhe deformimin e demokracisë në emër të populizmit. E kur i bëjmë një vështrim, qoftë edhe sipërfaqësor historikut të konstituimit, për këto dy dekada e gjysmë të parlamentarizmit Kosovar, kjo që pamë sot nuk ishte parë asnjë herë dhe si rrjedhojë na bën të mendojmë se ende nuk kemi arritur që ta krijojmë një tempull demokracie.

Një Kuvend që nuk u bë dot Kuvend

Sipas kalendarit kushtetues dhe pritjeve qytetare, pra më 15 prill Kuvendi i Kosovës duhej të konstituohej, të verifikonte mandatet e deputetëve të rinj, të zgjidhte kryetarin dhe më pas të hapte rrugën për formimin e qeverisë. Date kjo e caktuar nga Presidentja Vjosa Osmani, sipas ligjeve dhe kushtetutës së vendit. Në vend të kësaj, pamë një skenar absurd ku partia fituese e zgjedhjeve, Lëvizja Vetëvendosje,

Jeton Kelmendi

në vend se të udhëhiqte procesin me seriozitet institucional, shndërroi seancën në një shfaqje politike të nivelit të ulët. Pamjet që dolën nga salla e Kuvendit më shumë ngjanin me një performancë teatrale sesa me një takim solemn parlamentar. Deputetë që shkolin në sallën e kuvendit dukeshin të çakorduar, e kam fjalën për deputetët e LVV-së, të tjerë nga që paraqiteshin duke komunikuar me rrjete sociale me tentativa për ta ‘blerë’ ndonjë deputet, ndërsa qytetarët e thjeshtë shikonin me habi – e shumë prej tyre me zhgënjim – sesi përfaqësuesit e tyre politikë e kthenin shpresën e pas-zgjedhjeve në një farsë. Kjo mbase për dikë mund të mund të shihet si mungesë e përvojës nga partia fituese, sepse shumica nga ta kanë mungesë elementare të përvojave në punë. Këtu edhe ka të vërteta, por me pak analizim, del se e tëra është një inskenim.

Albin Kurti dhe skenari i qëllimshëm

Sipas vëzhguesve politikë, ky kaos nuk ishte thjesht një rezultat i mungesës së përgatitjes apo i egoje të ndryshme, por një skenar i qëllimshëm nga ana e liderit të Vetëvendosjes, Albin Kurti. Duke qenë i vetëdijshëm që mos i kishte votat e mjaftueshme për të formuar qeverinë, Kurti zgjodhi të sabotojë procesin, duke u fshehur pas një retorike të fuqishme populiste dhe duke e bërë opozitën fajtorë për dështimin e konstituimit. Kjo tanimë dihet, sepse ky njeri nuk ka adut tjetër, pos sulmeve ndaj opozitë. Madje në faqen e tij Facebook, ai publikisht gënjeu kur tha se PDK, LDK, Lista Serbska dhe AAK votuan kundër certifikimit të deputetëve, e që dihet se Lista Serbe abstenoj.

Pra ky njeri kaç i pafytyrë është dhe nuk ndien turp, por mendon për zgjidhjet dhe si mund ta shes edhe një herë at patriotizmin e tij populist. Në vend se të kërkonte marrëveshje apo kompromise politike, ai duket se ka vendosur të krijojë një situatë që i shkon për shtati: përçarje, kaos dhe mungesë përgjegjshmërie – që më pas mund t'i shërbejë si trampolinë për të legjitimuar idenë se "sistemi nuk funksionon" dhe se zgjidhja është "populli me liderin", d.m.th. ai vetë.

Cili është cirku dhe cila është demokracia?

Në teorinë politike moderne, demokracia nuk është një shfaqje, por një mekanizëm institucional. Është përplasja e ideve në mënyrë të civilizuar, është debat, marrëveshje, kompromis, e mbi të gjitha përgjegjësi. Në cirk, gjithçka është shfaqje: klounët për të qeshur, akrobatët për të impresionuar, e gjithçka për spektakël. Mjerisht, ajo që ndodhi në Kuvendin e Republikës ishte më shumë cirk sesa demokraci. Kur politikanët bëhen aktorë, qytetarët mbesin spektatorë të pasivizuar. Kur ligjvënia zëvendësohet nga performanca, e vërteta politike fshihet pas dritave të skenës. Dhe kur liderët qëllimisht krijojnë kaos për të shmangur përgjegjësinë, atëherë kemi të bëjmë me një populizëm të rrezikshëm që i kërcënon themelet e një shteti të ri dhe ende të brishtë si Kosova.

Cila janë dëmet ndaj shtetit dhe demokracisë

Kjo sjellje e papërgjegjshme institucionale ka pasoja serioze. Së pari, dëmton besimin qytetar ndaj institucioneve. Në një shtet ku demokracia ende është në proces konsolidimi, ku përvoja me autoritarizmin është ende e freskët, mungesa e përgjegjësisë politike është një goditje e rëndë ndaj vlerave demokratike. Në vend të një modeli për shtetin e ri, Kuvendi u shndërrua në një model negativ – si të mos sillesh kur përfaqëson popullin. Janë 10 deputet nga këto parti që po duan të ulën në dy karrige. Pra, prej Kurtit deri edhe ministrat e tij kanë dy punë; edhe kryeministër e ministra edhe deputet, ndërsa ligji që vet kjo parti e kishte nxjerr nuk ua lejon. Së dyti, kjo krizë institucionale e krijuar me vetëdije rrezikon të çojë vendin në zgjedhje të parakohshme. Dhe jo pse janë të domosdoshme, por sepse lidershipi aktual kërkon një tjetër raund, një tjetër përpjekje për të forcuar pushtetin përmes retorikës populiste. Kjo do të nënkuptonte jo vetëm humbje kohe dhe energjie, por edhe thellim të polarizimit shoqëror dhe ekonomik. Ky pra, Albin Kurti është regjisori dhe aktori në rolin kryesor të cirkut.

Populizmi – vegël për kontroll

Ajo që po ndodh në Kosovë nuk është ndryshe nga ajo që ka ndodhur në vende të tjera ku populizmi ka marrë përmasa të rrezikshme. Liderë që nuk i kanë numrat për të udhëhequr, krijojnë krizë për të provokuar zgjedhje të reja. Liderë që nuk arrijnë të qeverisin, fajësojnë sistemin dhe kundërshtarët. Dhe pastaj, në emër të “popullit”, kërkojnë më shumë pushtet. Albin Kurti duket se po ndjek këtë model me mjeshtëri. Duke e paraqitur veten si viktimë të “elitave” dhe sistemit, ai po përpiqet të mobilizojë emocionin qytetar kundër çdo forme të balancës

institucionale. Retorika e tij e polarizon shoqërinë, duke i ndarë qytetarët në “ne dhe ata”, “popullin dhe sistemin”, “të pastrit dhe të korruptuarit”.

Nga tempulli i demokracisë në arenën e klounëve

Në vend që Kuvendi të ishte tempulli i demokracisë, ku qytetarët gjejnë përfaqësim, u kthye në arenën e klounëve politikë. Në vend që të kishte debat dhe diskutim për të ardhmen e vendit, kishte ironi dhe sarkazëm. Në vend të konstituimit dhe të politikave, kishte imitime të shfaqjeve televizive. Ky degradim i debatit politik është simptomë e një sëmundjeje më të thellë: mungesës së një kulture të mirëfilltë demokratike. Kur politika matet me klikime në rrjete sociale dhe me “show”, e jo me rezultat dhe përgjegjësi, atëherë ajo që ndërtohet është një demokraci e rreme, e ndërtuar mbi perceptim dhe jo mbi realitet. Në këtë kontekst duhet potencuar se demokracia është proces, punë dhe përgjegjësi. Ajo kërkon që ata që fitojnë zgjedhjet të dinë të qeverisin, dhe ata që janë në opozitë të dinë të kontribuojnë. Por mbi të gjitha, kërkon një kulturë politike ku fjala, marrëveshja dhe institucionet kanë vlerë, e jo pazare. Ajo që ndodhi më 15 prill ishte një goditje e rëndë për këtë frymë. Në vend të një Kuvendi të përgjegjshëm, pamë një trupë artistësh që, në vend të fjalës, përdorën cirkun. Dhe në vend të veprimit politik, zgjodhën kaosin e kontrolluar. Ky është një cirk që nuk argëton askënd, por dëmton seriozisht shtetin dhe të ardhmen e tij. Nëse Kosova dëshiron të ndërtojë një shtet demokratik dhe funksional, duhet të rikthehet serioziteti institucional, dhe liderët duhet të ndalojnë së përdoruri popullin si justifikim për dështimet e tyre.

KULTI I SUKSESIT TË RREMË

(Shoqëria e tanishme që mat vlerën me ndjekës, famë, para, dhe jo me thelb moral)

"Në këtë botën tonë, lavdia varet në mur, jo në shpirt." J. K.

Në realitetin bashkëkohor dhe konteksti i përkufizimit të suksesit është deformuar thellësisht. Shoqëria moderne, e mbushur me imazhe të përpunuara, me rrjete sociale që promovojnë dukjen mbi qenien, ka rrëshqitur drejt një kulture ku sukcesi matet me numrin e ndjekësve, famën mediatike, pasurinë materiale dhe jo me vlerat morale, intelektuale apo kontribuuese për shoqërinë. Ky fenomen, i quajtur "kulti i suksesit të rremë", ka depërtuar gjithandej, duke përfshirë jo vetëm individët, por edhe institucionet dhe liderët politikë. Kosova dhe Shqipëria nuk kanë qenë të imunizuara ndaj kësaj prirjeje globale. Madje, në këto shoqëri që vijnë nga histori të rënda politike dhe shoqërore, rënia në grackën e suksesit të rremë është bërë edhe më evidente dhe më e rrezikshme, duke dëmtuar shpresat për zhvillim të qëndrueshëm dhe për ndërtimin e një shoqërie të bazuar në vlera të vërteta.

Realiteti i sotëm: Një pasqyrë e suksesit të falsifikuar

Në çdo cep të jetës publike, vërehet një kalim i theksuar nga përmbajtja drejt formës së dukjes. Një individ vlerësohet më shumë për numrin e pëlqimeve që merr në Instagram, facebook etj, sesa për idetë që mbart. Një politikan matet më shumë për sa herë shfaqet në ekrane, sesa për cilësinë e ligjeve që propozon apo për ndikimin real të veprimtarisë së

tij në jetën e qytetarëve. Në këtë shoqëri të spektaklit, lavdia e vërtet “varet në mur” - në kuptimin e fotografive të varura nëpër mure digjitale të rrjeteve sociale - dhe jo në shpirt, në vlerat e brendshme të individit. Rrjedhimisht, ngrihen në pedestal persona që shpesh nuk përfaqësojnë as dije, as integritet, as përkushtim ndaj të mirës së përbashkët, por vetëm mjeshtri në ndërtimin e fasadës. Thjeshtë, sa më shumë manipulon, aq më i besuar bëhet (Kelmendi, 2012).

Rasti i Kosovës: Kultit i Albin Kurtit

Në Kosovë, një shembull shumë domethënës i krijimit të një kultit të rremë është rasti i kryeministrit deri-aktual, Albin Kurti. I lindur si një figurë e rezistencës qytetare, një disident kundër sistemit serb dhe më vonë një kritik i ashpër i klasës politike pasluftës, Kurti u perceptua për shumë kohë si simbol i shpresës, ndershmërisë dhe ndryshimit. Megjithatë, me ardhjen në pushtet, dhe sidomos me kalimin e viteve, ka ndodhur një ndarje e qartë mes imazhit të ndërtuar publikisht dhe realitetit të qeverisjes së tij. Në vend se të shërbente si mishërim i ndryshimit radikal të premtuar, ai dhe partia e tij shpesh kanë ndjekur të njëjtat praktika të klientelizmit, arrogancës ndaj kritikës, instrumentalizimit të institucioneve dhe përçarje të skajshme politike. Dorën nën në zemër nga kjo kohë sa ka qeverisur ky njeri na jep argumente të bollshme se është qeverisja më e dobët që ka pasur Kosova nga të gjitha qeverisjet deri me sot.

Nëpër rrjete sociale dhe tubime publike, Kurti vazhdon të trajtohet si një "profet politik", një figurë e paprekshme, pavarësisht nga rezultatet të dobëta në ekonomi, mungesa së përmbushjes së premtimeve për drejtësi dhe llogaridhënie, apo izolimit në politikën e jashtme. Ndjekësit e tij, të udhëhequr nga një emocion i verbër, jo e rrallë herë mohojnë çdo kritikë ndaj tij, duke dëshmuar sesa thellë është rrënjosur kulti i suksesit të rremë në perceptimin publik. Në këtë mënyrë, sukcesi i Kurtit është shndërruar nga një koncept real politik në një iluzion masiv – një sukses i bazuar më shumë në retorikë dhe marketing sesa në reforma të prekshme e të qëndrueshme. Për këtë sukses të tij unë mendoj se ka segmente të mirorganizuara nga jashtë që i ndihmojnë atij ta mbajë këtë popullaritet...

Rasti i Shqipërisë: Fasada e Edi Ramës përballë nongratës Berisha

Në Shqipëri, Edi Rama përfaqëson një tjetër model të suksesit të rremë, këtë herë të sofistikuuar nëpërmjet artit të fasadës vizuale. I ardhur nga bota e artit, Rama është shquar për përdorimin mjeshtëror të komunikimit vizual dhe propagandës për të ndërtuar një imazh të një lideri modern, reformator dhe progresist. Shto kësaj faktin se oponenti i tij Sali Berisha është një figurë e harxhuar politike dhe nongrata nga ShBA. Ky fakt vetëm sa ndihmon fasadës së Rames. Me projekte të mëdha të rindërtimit urban, ngjyrosje të fasadave të qyteteve dhe promovim të Shqipërisë si një vend turistik nëpër botë, Rama ka krijuar një realitet virtual, ku duket se gjithçka është në zhvillim e sipër. Në realitet,

pas këtyre fasadave, Shqipëria përballet me një varfëri të thellë, një emigracion masiv, korrupsion të institucionalizuar dhe një sistem drejtësie që, megjithëse në reformë, vazhdon të ketë probleme të mëdha. Ndërkohë, Rama është mjeshër në manipulimin e perceptimeve, duke përdorur rrjetet sociale, konferenca shtypi spektakolare dhe marrëdhënie ndërkombëtare për të ruajtur imazhin e tij të një lideri të jashtëzakonshëm. Kulti i tij nuk është më as një produkt i rezultateve reale, por një prodhim i rafinuar i menaxhimit të imazhit.

Pse ndodh kjo?

Ka disa arsye pse kultet e suksesit të rremë lulëzojnë në shoqëritë tona:

1. **Rrjetet sociale:** Rrjetet sociale kanë fuqizuar ndjeshëm mekanizmat e manipulimit të perceptimeve. Në vend që informacioni të shërbente për të zgjuar ndërgjegjen qytetare, shpesh përdoret për të ndërtuar realitete të rreme.
2. **Shkatërrimi i autoriteteve tradicionale:** Institucionet tradicionale si akademia, media e pavarur dhe shoqëria civile janë dobësuar, duke i lënë hapësirë të madhe manipulimit nga aktorë të fuqishëm politikë.
3. **Varfëria dhe pasiguria:** Në një kontekst të varfërisë dhe pasigurisë ekonomike, njerëzit kanë tendencën të kapen pas figurave të forta që

premtojnë ndryshim, duke mos pasur mundësi ose energji për të analizuar thellësisht realitetin.

4. **Kultura e spektaklit:** Shoqëria jonë është e fiksuar me spektaklin dhe pamjen e jashtme. Politikanët kanë kuptuar se të jesh i dukshëm dhe interesant shpesh është më e rëndësishme se të jesh efektiv dhe i drejtë.

Kulti i suksesit të rremë ka pasoja të rënda:

- **Shterimi i demokracisë:** Kur liderët merren me ndërtimin e imazheve dhe jo të institucioneve, demokracia dobësohet dhe rrëshqet drejt autoritarizmit.
- **Demoralizimi i shoqërisë:** Shoqëritë fillojnë të besojnë se sukcesi është çështje fati, manipulimi apo paraqitjeje, jo përpjekjeje dhe vlerash.
- **Rritja e pabarazisë:** Në mungesë të vlerave të vërteta, fuqia dhe pasuria përqendrohen në duart e atyre që dinë të manipulojnë më mirë opinionin publik.
- **Zhdukja e elitave të vërteta:** Intelektualët e ndershëm, aktivistët e sinqertë dhe profesionistët seriozë marginalizohen nga figura që zotërojnë aftësinë për të ndërtuar imazhe të rreme.

Si të dalim nga ky rreth vicioz?

Zgjidhja është e vështirë, por e mundur:

- **Rikthimi tek vlerat:** Shoqëritë duhet të rikthejnë respektin për vlerat morale, përmbajtjen dhe integritetin.
- **Arsimi kritik:** Edukimi që nxit mendimin kritik dhe jo vetëm riprodhimin e informacionit është themelor.
- **Fuqizimi i mediave të pavarura:** Vetëm media të lira dhe të pavarura mund të ekspozojnë realitetin përtej fasadave.
- **Zhvillimi i shoqërisë civile:** Një shoqëri e fortë civile mund të shërbejë si balancë kundër manipulimit të pushtetit.

Në botën e sotme, ku lavdia “varet në mur dhe jo në shpirt”, jemi dëshmitarë të një epoke ku sukcesi i vërtetë po zëvendësohet nga sukcesi i rremë. Kosova dhe Shqipëria, me shembujt e Albin Kurtit dhe Edi Ramës, tregojnë qartë se si shoqëritë mund të rrëshqasin në adhurimin e fasadave, duke harruar përmbajtjen dhe thelbin. Nëse duam të ndërtojmë një të ardhme më të drejtë dhe më të qëndrueshme, duhet të mësojmë të shohim përtej pamjes, të vlerësojmë thelbin moral mbi famën dhe pasurinë, dhe të ngremë figura që, përveçse duken mirë, edhe janë realisht të mira për shoqërinë.

HUMBJA E ALEATËVE: NJË GABIM HISTORIK I PËRSËRITUR I SHQIPTARËVE

Historia e shqiptarëve është e mbushur me momente kyçe, ku udhëheqësit politikë kanë dështuar të rreshtohen me aleatët e duhur, duke sjellë pasoja të rënda për të ardhmen e kombit. Nga shpallja e pavarësisë në vitin 1912 deri tek krizat e mëvonshme, gabimet strategjike të elitave politike kanë çuar në ndarje territoriale, humbje sovraniteti dhe izolim ndërkombëtar. Në vitet '90, për herë të parë shqiptarët ndërtuan një aleancë të qëndrueshme me Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe vendet perëndimore, e cila u dëshmuar vendimtare për çlirimin dhe pavarësinë e Kosovës. Megjithatë, sot, politika kosovare po rrezikon këtë aleancë jetike, duke përsëritur gabimet e së kaluarës dhe duke e vënë vendin në një rrugë të pasigurt.

Shqiptarët dhe aleancat historike të dështuara

Gjatë periudhave kritike të historisë, shqiptarët shpesh kanë gabuar në zgjedhjen e aleatëve ose nuk kanë arritur t'i ruajnë marrëdhëniet e tyre diplomatike. Një nga shembujt më të hershëm është periudha e shpalljes së Pavarësisë së Shqipërisë, kur vendi mbeti i izoluar dhe i ndarë nga Fuqitë e Mëdha të kohës. Diplomacia shqiptare nuk arriti të sigurojë mbështetjen e qëndrueshme të ndonjë fuqie të madhe dhe për pasojë, Konferenca e Londrës më 1913 e copëtoi territorin shqiptar, duke lënë jashtë kufijve një pjesë të madhe të popullsisë shqiptare.

Gjatë Luftës së Dytë Botërore, elitat shqiptare u rreshtuan në kahe të ndryshme, disa duke bashkëpunuar me fashizmin italian e gjerman, të tjerët me forcat komuniste. Kjo përçarje çoi në pasoja të rënda për të ardhmen e kombit shqiptar. Pas përfundimit të luftës, Shqipëria u izolua totalisht nga bota perëndimore për shkak të regjimit komunist, ndërsa Kosova mbeti e shtypur nën Jugosllavinë, pa një përpjekje të organizuar për mbështetje ndërkombëtare. Në fund të viteve '80 dhe fillim të viteve '90, shqiptarët për herë të parë ndërtuan një strategji të unifikuar politike, duke kërkuar ndihmën e SHBA-së dhe vendeve të NATO-s. Kjo politikë çoi në ndërhyrjen e NATO-s në vitin 1999 dhe pavarësinë e Kosovës më 2008. Mirëpo, siç duket, disa liderë të sotëm po harrojnë sakrificat e asaj kohe dhe rëndësinë e aleancës me Perëndimin.

Aleanca me SHBA dhe perëndimin: Rrugëtimi drejt pavarësisë

Që nga vitet 1990, shqiptarët, sidomos në Kosovë, filluan të ndërtojnë një marrëdhënie strategjike me SHBA dhe aleatët e tjerë perëndimorë. Lëvizja për pavarësinë e Kosovës u bazua në diplomacinë e kujdesshme dhe bashkëpunimin me botën demokratike. Në kulmin e represionit serb në vitet 1998-1999, mbështetja amerikane dhe ajo e NATO-s ishte vendimtare për çlirimin e Kosovës. Në vitin 2008, SHBA dhe shumica e vendeve të BE-së njohën pavarësinë e Kosovës, duke e përfshirë atë në rrugën e shtetndërtimit. Për vite me radhë, Kosova ka qenë një partner i besueshëm i

Perëndimit, duke u përpjekur të ndërtojë institucione demokratike dhe një ekonomi të qëndrueshme. Por së fundmi, kjo marrëdhënie është vënë në rrezik nga vendimet e qeverisë aktuale, të cilat po e distancojnë Kosovën nga aleatët e saj tradicionalë.

Kriza aktuale dhe rreziku i izolimit të Kosovës

Në vitet e fundit, qeveria e Kosovës ka marrë disa vendime të debatueshme që kanë shkaktuar përplasje me SHBA-në dhe BE-në. Një nga çështjet më të mëdha ka qenë qasja ndaj dialogut me Serbinë dhe tensionet në veri të Kosovës. Përplasjet me diplomatët amerikanë dhe evropianë kanë krijuar një imazh të një Kosove që po largohet nga aleatët e saj më të rëndësishëm. Mungesa e një strategjie të qartë dhe retorika konfrontuese me partnerët ndërkombëtarë kanë bërë që Kosova të humbasë përkrahjen e fuqishme që kishte dikur. Kritikët theksojnë se vendimet e fundit të qeverisë po e çojnë Kosovën drejt izolimit, një situatë e ngjashme me ato të viteve të mëparshme kur shqiptarët nuk arritën të ruanin aleatët e tyre.

Pse është e rrezikshme humbja e aleatëve?

Historia na ka treguar se shqiptarët, sa herë që kanë humbur aleatët ndërkombëtarë, kanë përfunduar të ndarë, të izoluar dhe të dobësuar. Për Kosovën, humbja e mbështetjes së SHBA-së dhe BE-së do të kishte pasojat më të rënda:

1. **Rrezik për sovranitetin dhe stabilitetin e Kosovës** – Pa mbështetjen e SHBA-së dhe BE-së,

Kosova mund të përballet me presione të shtuara nga Serbia dhe Rusia.

2. **Izolim ndërkombëtar dhe pengesa për njohje të reja** – Pa përkrahjen perëndimore, njohja e mëtejshme e Kosovës nga vendet e tjera do të bëhej më e vështirë.
3. **Humbje e investimeve dhe ndihmës ekonomike** – Partneriteti me Perëndimin ka sjellë miliarda euro ndihma dhe investime për Kosovën. Pa këtë mbështetje, zhvillimi ekonomik do të ngadalësohej ndjeshëm.
4. **Rrezik për sigurinë dhe integritetin territorial** – Duke pasur parasysh tensionet në veri të Kosovës, largimi nga Perëndimi mund të krijojë një situatë të pasigurt, e cila mund të shfrytëzohet nga kundërshtarët e Kosovës.

Përfundim

Kosova është në një moment kritik ku duhet të zgjedhë nëse do të vazhdojë rrugën e saj drejt integritetit euroatlantik apo nëse do të izolohet duke humbur përkrahjen e aleatëve të saj historikë.

Historia ka treguar se çdo herë që shqiptarët kanë dështuar të ruajnë marrëdhëniet me aleatët ndërkombëtarë, kanë përfunduar në humbje dhe ndarje. Prandaj, është urgjente që klasa politike në Kosovë të reflektojë dhe të rikthehet në linjën e bashkëpunimit me SHBA-në dhe BE-në, duke siguruar kështu një të ardhme të sigurt për vendin dhe qytetarët e saj. Shqiptarët nuk mund të përballojnë një gabim tjetër historik (Kelmendi, 2023).

**PSE EDHE PAS KREJT KËTYRE AVENTURAVE,
NJERËZIT ENDE E DUAN ALBININ?**

Mbase mund të duket diçka e thjeshtë, por në fakt jo, është një fenomen politik dhe psikologjik që po ndodh me shioqërinë tone. Në politikën moderne të Kosovës, pak figura kanë gjeneruar polarizim dhe pasion njëkohësisht si Albin Kurti. Shto faktin se kjo po ndodhë në kohën e teknologjisë, ku gjithëçka mund të manipulohet, por edhe zbulohet fare shpejt. Megjithatë, ajo që ngre më shumë pikëpyetje nuk është vetëm rruga e tij politike apo taktikat që përdor, por fakti që një numër i madh qytetarësh vazhdojnë ta mbështesin atë, pavarësisht nga zhgënjimet, dështimet dhe veprimet të tij të shpeshta që shkelin parimet demokratike ose premtimet fillestare. Ky tekst nuk ka për qëllim një gjykim moral apo politik të Kurtit, por një analizë të thelluar të arsyeve pse mbështetja ndaj tij mbetet e qëndrueshme – dhe çfarë thotë kjo për shoqërinë tonë.

Kulti i liderit dhe personifikimi i shpresës

Në një shoqëri që ka kaluar tranzicione të dhimbshme, luftë, korrupsion sistematik dhe dështime të njëpasnjëshme të klasave politike, shpresa kolektive është e lodhur. Në këtë zbrazëti shprese, Albin Kurti hyri me retorikën e tij revolucionare, me një moral absolut dhe një përçmim të hapur ndaj elitave të vjetra politike, por edhe elitave të çfarëdo fushe. Ai nuk u paraqit si një politikan i zakonshëm, por si një shpëtimtar moral. U shkarravit nëpër rrugët e Kosovës, duke u kacafytur me policinë për goxha do vite. Për një pjesë të popullatës, kjo përfaqësonte jo vetëm

ndryshim politik, por shpresë metafizike – një besim irracional, emocional dhe pothuajse religjioz. Në këtë aspekt, shumë njerëz nuk duan ta shohin Albinin si një politikan të zakonshëm. Ata duan që ai të mbetet simboli i pastrisë, i dëlirësisë ideologjike, dhe për këtë arsye, çdo kritikë ndaj tij, çdo dështim apo veprim i diskutueshëm, relativizohet ose mohohet. Ai është bërë më shumë një mit i gjallë se sa një lider real. Por si ka mundësi të ndodhë kjo?

Një logjikë e thjeshtë të çon tek një konstatim relevant. *Dorëzimi i arsyes dhe lidhja emocionale* me personin e pagabueshëm Albin Kurti. Kur qytetarët e një vendi dorëzohen nga arsyeja, ata dorëzohen edhe nga vetë politika. Në vend të analizës së politikave publike, të vendimeve konkrete dhe rezultateve, ata udhëhiqen nga emocioni, nga lidhja personale me figurën e liderit. Në rastin e Kurtit, shumë qytetarë e kanë zhvendosur dashurinë për vendin tek një individ tek Albin Kurti. Ata nuk e duan më Kosovën si ide dhe projekt kolektiv, por e duan Albinin si mishërim të kësaj ideje. Kjo është një formë e identifikimit emocional që kalon përtej racionalitetit. Ky dorëzim i arsyes ndodh për shkak të një varfërie të thellë kulturore dhe arsimore, një mungesë të edukatës qytetare dhe politike, dhe një konsum të vazhdueshëm të narrativave propagandistike që identifikojnë çdo kritikë ndaj Kurtit si një sulm ndaj vetë kombit. Kur mendimi kritik fshihet dhe stigmatizohet, atëherë mbështetja politike bëhet e verbër.

Kultura e viktimës dhe retorika e përjashtimit

Një tjetër shtyllë që mban të gjallë mbështetjen për Kurtin është ndjenja kolektive e viktimizimit. Ai ka përdorur me mjeshteri një gjuhë që e paraqet veten si viktimë të sistemit, të mediave, të ndërkombëtarëve, të opozitës, dhe më vonë edhe të bashkëpunëtorëve të vet. Ky narrativ përputhet me një ndjenjë të përhapur në shoqëri – se të gjithë janë kundër nesh. Kjo e ndihmon të ndërtojë një ndarje të ashpër mes “ne” dhe “ata”: ata që janë me Albinin dhe ata që janë kundër popullit. Kështu, çdo kritikë politike interpretohet si tradhti, dhe çdo debat demokratik si sabotim. Kjo retorikë e përjashtimit ushqen një fanatizëm politik që nuk njeh as moralin bazik të dyshimit apo analizës kritike.

Njerëzit duan të besojnë, jo të analizojnë

Në një shoqëri të tejmbushur me informacion, manipulime dhe konfuzion, është më e lehtë të mbështetesh në një figurë që pretendon se di gjithçka për ty dhe për të ardhmen tënde. Kurti ka ndërtuar një narrativ që e vendos veten si interpretues të vullnetit popullor. Në thelb, ai thotë: "Unë e di më mirë se ju çfarë ju duhet." Kjo është një formë e paternalizmit politik që në kontekste të caktuara funksionon si shpëtim për njerëzit që kanë hequr dorë nga pjesëmarrja aktive në politikë. Kur qytetarët nuk ndihen më aktorë politikë, por spektatorë të çoroditur, atëherë ata kërkojnë një udhëheqës që mendon për ta. Pra kjo i bie se qytetarët nuk i duhen padronit Kurti si emra, por si numra, sepse numrat po i mungojnë edhe tani në Kuvend. Një pjesë tjetër e rëndësishme për të kuptuar këtë besnikëri të verbër është

pritja e gjatë për një fitore që nuk ka ndodhur kurrë. Pavarësisht dështimeve konkrete në ekonomi, drejtësi, arsim, shëndetësi apo në politikën e jashtme, njerëzit vazhdojnë të presin. Ata nuk e shohin këtë si dështim, por si një rrugë të gjatë drejt diçkaje që vërtet ka vlerë. Në këtë mënyrë, pritja bëhet formë e durimit ideologjik, një lloj sakrifice e përhershme për një të ardhme që gjithmonë është përpara. Edhe nëse nuk vjen, mjafton pritja...

Manipulimi i thjeshtësisë: Populizmi si strategji

Kurti ka ndërtuar një populizëm të sofistikuar në pamje të jashtme, por të thjeshtë në përmbajtje: ai kundër të gjithëve. Ky është një diskurs që nuk kërkon shumë përpjekje për ta kuptuar, sepse funksionon mbi ndjenjat bazike të zemërimit, të zhgënjimit dhe të ndarjes. Në këtë mënyrë, ai nuk kërkon që njerëzit të mendojnë, por vetëm të ndihen. Në një shoqëri ku ndjenja mbizotëron mbi mendimin, kjo është një strategji e suksesshme. Tani shtrohet pyetja se çfarë shoqërie jemi ne? Në këtë kontekst një aspekt i rrezikshëm i këtij fenomeni është që ai minon vetë institucionet. Kur një pjesë e madhe e popullit fillon të besojë më shumë në një individ sesa në sistem, atëherë demokracia rrezikon të kthehet në autoritarizëm të butë. Kjo është arsyeja pse shumë vendime të tij që dëmtojnë pavarësinë e institucioneve nuk kritikohen nga qytetarët – sepse për ta, Kurti është më i rëndësishëm se institucionet.

Një dashuri që lind nga humbja e vetvetes

Pse njerëzit ende e duan Albinin? Sepse shumë prej tyre kanë hequr dorë nga vetja. Kanë hequr dorë nga mendimi kritik, nga angazhimi qytetar, nga kërkimi i së vërtetës. Dashuria për Albinin nuk është thjesht besim në një politikan, por një projektim kolektiv i një dëshire për shpëtim, për pastërti, për drejtësi që nuk është arritur kurrë. Në këtë kontekst, nuk është çudi që shumë njerëz e konsiderojnë të paprekshëm. Ata e kanë vendosur atë në një vend që nuk i përket një politikani – por një profeti. Dhe kur një njeri kthehet në profet, atëherë çdo fjalë e tij bëhet e vërtetë, çdo dështim bëhet sakrificë, dhe çdo kritikë bëhet herezi. Shih sindromin *Albin baba*.

Ky nuk është faji i vetëm i Albin Kurtit. Ky është faji i një shoqërie që nuk i mësoi vetes si të mendojë, por vetëm si të ndjejë. Një shoqëri që ka nevojë të zgjohet nga ky trans i gjatë emocional – përndryshe, ajo do të mbetet gjithmonë rob i liderëve që dinë të flasin, por nuk dinë të qeverisin.

MENÇURIA POLITIKE: PREJ PERCEPTIMIT DERI TE MITI

Mençuria politike që prej filleve të para të politikës si menaxhim ka paraqitur një rendësi kruciale. Në këtë relacion Kosova ka pasur qasje të ndryshme, varësisht nga koha dhe rrethanat politike, sikur edhe personazhet politike. Në këtë qasje analitike trajtohet transformimi i konceptit të mençurisë politike në kontekstin e shoqërisë kosovare, duke u fokusuar të dy koncepte kryesore: Mençuria urtake dhe mençuria populiste. Duke ndërlidhur konceptet sociologjike dhe filozofike, parimisht kjo qasje shqyrton sesi ndryshon kuptimi i mençurisë politike nga strategjia e mbijetesës dhe diplomacisë paqësore të Rugova, paradigma e rezistencës konfrontuese dhe populizmit diskursiv të Kurti. Argumentohet se në shoqëritë post-konfliktuale si Kosova, mençuria politike gjithnjë e më tepër po kthehet nga koncept filozofik e praktik, në mit emocional e dogmatik, i ndërtuar nga perceptimi dhe spektakli mediatic. por çfarë është mençuria politike si koncept?

Mençuria politike, në thelb, është një kapacitet për të vepruar në mënyrë të matur, strategjike dhe etike në shërbim të së mirës së përbashkët, duke njohur kufizimet reale të fuqisë dhe duke manovruar brenda tyre për të maksimizuar përfitimet kolektive. Ajo përfshin jo vetëm zotërimin e një vizioni afatgjatë, por edhe aftësinë për të bashkëjetuar me kundërshtarët, për të bërë kompromise pa tradhtuar parimet themelore, si dhe për të kuptuar rrjedhat e

kohës dhe momentin politik. Nga perspektiva filozofike, mençuria politike është një ndërthurje e *fronës* (arsyetimit praktik), *sophrosynës* (vetëpërbajtjes), dhe *phronesis* (mençurisë praktike) që Aristoteli e shihte si virtut të njeriut që synon jetën e mirë në komunitet. Por në realitetin postmodern dhe medial të shekullit XXI, shpesh, mençuria politike perceptohet më shumë si aftësi për të fituar mbështetje popullore, sesa si përbajtje e vërtetë strategjike.

Koha e mençurisë kur nuk kishe fuqi: rasti i Ibrahim Rugovës

Në vitet '90, kur Kosova ishte nën okupimin e dhunshëm të një shteti gjenocidal, Ibrahim Rugova e përdori mençurinë politike jo si fuqi për të vepruar drejtpërdrejtë, por si fuqi për të mos vepruar në mënyrë të rrezikshme, duke zgjedhur *qëndresën paqësore* si strategji kombëtare për mbijetesë. Në mungesë të armëve, të shtetit, dhe të aleatëve të gatshëm për ndërhyrje, mençuria politike u shfaq si art i durimit dhe i simbolikës së pashkulshmërisë morale. Rugova ndërtoi marrëdhënie me qendrat perëndimore të fuqisë jo nga pozita e barazisë, por nga *pozita e kërkuesit të mbrojtjes*, duke e kuptuar thellë se në një kontekst gjeopolitik ku etnia jote është e rrezikuar nga shfarosja, nuk ka luks për radikalizëm të brendshëm. Në këtë mënyrë, mençuria politike e tij buronte nga përulësia strategjike dhe vizioni afatgjatë, jo nga populizmi apo retorika heroike (Kelmendi, 2023).

Figurativisht, ai përfaqësonte figurën e “priftit laik” – i qetë, simbolik, me fjalor të moderuar, që komunikonte më shumë me praninë sesa me veprimet. Kjo lloj mençurie krijoi mitin e "Presidentit historik", ku pas vdekjes së tij figura u sublimua dhe u shndërrua në monument moral përballë amnezisë politike.

Mençuria e kundërshtisë: Rasti i Albin Kurtit

Në kohën pas pavarësisë, kur Kosova ka institucione formale dhe një shtet të njohur ndërkombëtarisht, por ende me një sovranitet të fragmentuar dhe një elitë të diskutuar, Albin Kurti u paraqit si figura që e kundërshtonte urtësinë tradicionale si servilizëm, duke ndërtuar narrativën e “qëndresës së vonuar”. Në vend të aleancave tradicionale me Perëndimin, ai ka përdorur një gjuhë kritike ndaj miqve historikë, sidomos ShBA-së dhe BE-së, duke pretenduar një formë të re të mençurisë politike – atë të qëndrimit mbi të gjithë dhe mbi gjithçka. Ky pozicion është përkthyer nga përkrahësit e tij si guxim moral dhe dije, por në fakt ka prodhuar një përmbysje të paradigmës së mençurisë politike klasike, duke e lidhur mençurinë jo me maturinë dhe partneritetin, por me polarizimin dhe tensionin si mjet për mobilizim popullor. E nëse kjo merret meçuri, ai mund të konstatohet se është i mençur politikisht, sepse ka fituar më së thelli, por jo dhe jo kjo nuk mund të jetë mençuri politike. Në këtë kuptim, mençuria politike ka kaluar nga filozofia e mbrojtjes së popullit me aleanca, në strategjinë e afirmimit të vetes me konfrontim, ku retorika populiste,

---

përbuzja e “të mëdhenjve” dhe paraqitja si martir i vullnetit të popullit, krijojnë perceptimin e mençurisë si rebelizëm.

Perceptimi si dogmë dhe ndërtimi i mitit

Në shoqëri të ndikuara nga emocionaliteti kolektiv, perceptimi ka më shumë rëndësi se realiteti. Në Kosovë, për shkak të një historie të rënduar dhe një ndjenje të thellë të padrejtësisë, figura e politikanit të mençur shpesh identifikohet me atë që “na hakmerret” për të kaluarën. Kështu, ai që konfronton ndërkombëtarët për ndonjë marrëveshje të dhimbshme, perceptohet si i mençur, sepse ndjekja e emocionit kolektiv shihet si “qëndrim burror”. Shih këtu arsyetimin e masave ndëshkuese me ‘shpëtimin e Veriut të vendit’. Ky perceptim krijohet përmes një ambalazhimi të fuqishëm diskursiv, ku populizmi përkufizohet si “e folura e drejtë”, ndërsa diplomacia dhe kompromisi si “pazare të pista”. Përmes rrjeteve sociale, spektaklit mediatic, dhe algoritmeve që favorizojnë përplasje, këto figura kthehen në mite të së tashmes, ku vlerësimi nuk vjen nga rezultatet reale, por nga ndjesia e përfaqësimit emocional.

Çasja pragmatike: nga vizioni në spektakël

Filozofi francez Guy Debord ka thënë se ne jetojmë në “shoqërinë e spektaklit”, ku imazhi është më i rëndësishëm, se realiteti. Në këtë kontekst, mençuria politike nuk vlerësohet më nga rezultatet afatgjata (siç e kërkonte Aristoteli), por nga aftësia për të prodhuar ndjesi momentale të drejtësisë. Në mënyrë tipike, kjo e bën politikanin

një performues të përhershëm, jo më një strateg. Rasti i Rugovës ishte i lidhur me legjitimitetin moral, ndërsa rasti i Kurtit është i lidhur me legjitimitetin emocional-popullor. Por kjo shndërron mençurinë nga një veprim racional për të ruajtur të ardhmen, në një simbol rebel për të hakmarrë të kaluarën. Kjo është veçanërisht e rrezikshme për shtete të brishta si Kosova, ku nevoja për aleanca është ekzistenciale, e jo luks.

Konstatim: nga politika si art i së mundshmes, te politika si mit i së pamundurës

Sot në Kosovë, po ndodh një shkëputje midis konceptit klasik të mençurisë politike dhe asaj që perceptohet si mençuri nga masa. Ky fenomen nuk është veçanërisht kosovar, por në një kontekst të brishtë si ky, ku ekzistenca e shtetit varet nga marrëdhëniet ndërkombëtare, një perceptim i rremë i mençurisë mund të jetë vetëvrasës. Në vend që të kuptohet si art i të mundshmes, mençuria politike po reduktohet në mitin e të pamundurës – ku heroit nuk është ai që ruan popullin përmes aleancave, por ai që përballet me të gjithë për të ruajtur një iluzion sovraniteti, kombi e krenarie. Në këtë udhëkryq, është koha për një rishikim kritik të asaj që ne quajmë mençuri politike, duke kthyer vëmendjen nga spektakli te përmbajtja, nga perceptimi te realiteti, dhe nga mitologjia te përgjegjësia.

ATY KU EKSTREMI BËHET NORMË, SHOQËRIA TË SHPËRBLËN.

Në vitet e fundit, në shumë shoqëri demokratike, por sidomos në kontekste ku demokracia është ende në fazat e saj të konsolidimit, është vënë re një fenomen shqetësues: rritja në popullaritet e figurave politike që përdorin ekstremizmin verbal, ofendimet dhe retorikën e ashpër si armë kryesore për të fituar mbështetje popullore. Ky fenomen ngre pyetje të rëndësishme për natyrën e standardeve demokratike dhe ndikimin e tyre në strukturën sociale dhe morale të shoqërisë. Zakonisht kjo frymë politike ka kryesisht dy adute: çështjen e patriotizmin në njërën anë dhe sulmet e vazhdueshme ndaj rivalëve politik dhe kujtdo tjetër që nuk e mbështet ata. Për më tej, ky fenomen bëhet me persona jo professional dhe figura të gatshëm për tu instrumentalizuar. Në vendin tone kjo shihet sidomos të deputetët ekstremë: *një fenomen në rritje*

Rasti i deputetëve që arrijnë të jenë ndër më të votuarit pavarësisht - apo pikërisht për shkak të - gjuhës së ashpër dhe shpesh fyese, nuk është më rastësi. Këta politikanë, shpesh pa një formim intelektual apo program konkret politik, përdorin populizmin ekstrem, fjalët e rënda, dhe sulmet personale për të mobilizuar emocionet e votuesve. Kjo strategji shpërblehet me vota, duke reflektuar një prirje të rrezikshme: shoqëria jo vetëm që i toleron, por shpesh i përkrah këta aktorë politikë. Në fakt, kjo në dukje duket sikur normale për demokracinë, sepse demokracia e vlerëson shumicën, mirëpo kjo realisht e tejkalon

demokracinë, madje unë mendoj se pikërisht kjo mund të quhet kakikraci.

Pse ekstremizmi politik fiton terren?

Se është deri diku e vërtetë, nuk ka dilemë askush, sepse jemi deshmitarë të kësaj situatë, mirëpo pse kjo dukuri është kaq e pranishme dhe po realizohet, kjo mund të shpjegohet përmes disa faktorëve:

1. **Polarizimi i shoqërisë:** Në një mjedis të polarizuar, votuesit shpesh kërkojnë figura që duken si "të fortë", që i mbrojnë me çdo kusht interesat e tyre, madje edhe nëse kjo nënkupton përdorimin e gjuhës fyese apo sulmeve personale.
2. **Mungesa e edukimit politik:** Kur shoqëria nuk ka një bazë të fortë të edukimit politik, individët janë më të prirur të bien pre e retorikës së thjeshtëzuar dhe emocionale, duke u tërhequr nga figurat që flasin "pa dorashka".
3. **Medializimi i ekstremizmit:** Mediat shpesh luajnë një rol thelbësor në përhapjen e ekstremizmit, duke i dhënë hapësirë figurave që krijojnë polemikë dhe skandale, pasi kjo tërheq vëmendjen dhe rrit shikueshmërinë.
4. **Pakënaqësia me sistemin aktual:** Në shoqëritë ku korrupsioni dhe padrejtësitë janë të theksuara, individët që paraqiten si sfidues të sistemit të

korruptuar shpesh përqafohen, pavarësisht se çfarë gjuhe apo metode përdorin.

5. **Media sociale dhe AI:** Mekanizmat parapolitik, e instrumentalizuar nga subjektet politike populiste spikasin kampanja të fuqishme dhe të sinkronizuara me qarqe të ndryshme, qoftë Brenda apo edhe jashtë vendit.

Kur ekstremizmi bëhet standard

Kur ekstremizmi dhe ofendimi shpërblehen me vota, ky nuk është thjesht një simptomë e një problemi më të thellë, por bëhet vetë një standard i ri politik. Fillimisht ndahet shoqëria na të mire dhe të këqij, me ne dhe me ata, në patriot dhe tradhtar (Kelmendi, 2023). Kjo çështje ngrihet në nivele të ndryshme të shoqërisë, por fokusi gjithnjë në shtresat me edukim të ulët, sepse ata përbëjnë shumicë dhe madje kjo kategori ka mundësinë dhe fuqinë për t'i atakuar elitat dhe mediat e pavarura. Kjo krijon disa pasoja shqetësuese:

- **Normalizimi i gjuhës së urrejtjes:** Gjuha e ashpër bëhet pjesë e diskursit politik të përditshëm, duke rrënuar etikën e debatit demokratik.
- **Margjinalizimi i intelektualizmit:** Politikanët që ofrojnë ide të menduara thellë apo zgjidhje të bazuara në analiza të thelluara, shpesh duken të mërzitshëm krahasuar me figurat e zjarra që ndezin emocionet e turmës.
- **Rritja e tensioneve sociale:** Retorika ekstreme nxit ndarjet brenda shoqërisë, duke krijuar kampe

kundërshtare që shpesh shkojnë përtej debatit politik në përplasje të ashpra sociale.

Në një shoqëri me demokraci të re siç është rasti i Kosovës, kjo paraqet diçka më me rrezikshmëri. Por çfarë në fakt kjo do të thotë për demokracinë? Nëse një shoqëri shpërblen ekstremizmin, ajo gradualisht e minon vetë bazën e demokracisë. Votuesit që mbështesin figurat e tilla shpesh e bëjnë këtë jo sepse janë dakord me gjithçka që thonë, por sepse ndihen të përfaqësuar në mënyrë emocionale. Megjithatë, emocionet janë të paqëndrueshme dhe shpesh çojnë në vendime të nxituara që dëmtojnë mirëqenien afatgjatë të shoqërisë. Për një intelektual që sadopak e përcjell jetën politike, kjo shihet qartë dhe dukshëm, por problem shihet pak më sfidues, sepse masa gjykon me emocione, ndërsa intelektualin nuk e pyet kush fare.

Ku na çon ky mentalitet dhe Çfarë mund të përfitojë shoqëria?

Ky mentalitet, shihet nga dy prizma: prizma afatshkurtër dhe afatgjatë. Te prizma e parë, mbase po dihet, çdo gjë është shkëlqyeshëm, sepse kështu trumbetohet nga eksponentët ekstrem dhe madje imponohet si e tillë, ndërsa në prizmin afatgjatë, sjell:

- **Ulja e cilësisë së përfaqësimit politik:** Politikanët që ngrihen përmes retorikës ekstreme shpesh kanë mungesë vizioni dhe strategjie për të zgjidhur problemet reale të vendit.

- **Polarizim i thelluar shoqëror:** Ndërsa gjuhët e urrejtjes përforcohen, komunitetet bëhen më të ndara dhe më të prirura për konflikte.
- **Zbehje e besimit në institucione:** Kur gjuha ekstreme dominohet, besimi i qytetarëve në institucione bie, duke krijuar terren për autoritarizëm.

Në këtë skenar të zymtë, mund të përmendeshin dy përfitime të mundshme, ndonëse të diskutueshme:

1. **Ndërgjegjësim i nevojës për reformë:** Kjo krizë mund të shërbejë si një thirrje për zgjim, duke nxitur qytetarët, të reflektojnë mbi standardet që vendosin për udhëheqësit e tyre.
2. **Rritje e pjesëmarrjes politike:** Ironikisht, ekstremizmi mund të rriste angazhimin qytetar, pasi njerëzit ndihen më të motivuar për të kundërshtuar retorikën e urrejtjes.

Kur ekstremi bëhet normë, nuk është vetëm politika që humb dinjitetin, por e gjithë shoqëria që fillon të përballet me pasojat e një kulture që shpërblen brutalitetin mbi urtësinë. Kjo nuk është vetëm një sfidë për liderët politikë, por një thirrje për të gjithë qytetarët që të reflektojnë mbi vlerat që duan të përfaqësojnë. Sepse, në fund, demokracia është pasqyrë e shoqërisë që e mbështet dhe kur kjo pasqyrë nxjerr në pah fytyrën e ekstremizmit, është koha për të pyetur: **ku po shkojmë?**

KUR LIDERI DËSHIRON TË JASHTMEN TA FSHEH BRENDA VETES

Në fushën e politikës, veçanërisht në demokracitë në zhvillim, lidershipi shpesh ngatërrohet me figurën e fortë, të votëbesuar dhe të pakundërshtueshme. Kjo qasje ngjall shpesh një lloj iluzioni, ku lideri nuk shfaq më shenjat e dështimit, as nuk e ndan fajin me strukturën politike, por përkundrazi, e mbështjell çdo të jashtme, çdo kritikë, parregullsi apo dështim - brenda vetes, për ta kontrolluar apo për ta mohuar atë. Kjo sjellje nuk është thjesht strategjike, por shpesh është shenjë e një narrative personale të ndërtuar mbi mitin e liderit të padështueshëm. Në këtë tekst analitik pikërisht do ndalem në këtë fenomen: kur lideri politik dëshiron të fshehë të jashtmen brenda vetes dhe si ky mekanizëm reflekton në qeverisjen dhe perceptimin e tij publik. Por fillimisht ta themi se çka është e jashtëmja. E jashtëmja në këtë kontekst do të thotë skandalet dhe ngjarjen që shihen dhe trajtohen në opinionin publik dhe mediatik nga secili, por që tentohet të fshihen Brenda vet liderit.

Brendësimi i të jashtmes: Një qasje narciste apo strategji politike?

Kur lideri zgjedh të mos pranojë publikisht dështimet, por i “futet vetes” duke u shfaqur si mbrojtësi i së vërtetës së heshtur, ai shndërrohet në një figurë politike që ka frikë nga ekspozimi. Mbase tanimë bëhet fjalë për një çështje e cila

edhe mund të konsiderohet si fenomen, sidomos për disa vende specifike. Kjo mënyrë e të vepruarit ka dy shtylla kryesore:

1. **Mbrojtja e mitit të pathyeshmërisë**

Në këtë qasje, lideri dëshiron të ruajë një pamje të jashtme koherente dhe triumfaliste, edhe kur realiteti është ndryshe. Ai përdor gjuhën për të mbuluar realitetin dhe krijon narracione paralele, shpesh nëpërmjet diskurseve populiste apo patriotike.

2. **Brendësimi i përgjegjësisë si formë kontrolli total**

Në vend që të lejojë që kritika të artikulohet nga jashtë, lideri e përthith çdo kritikë brenda vetes, dhe kështu e shndërron krizën në një akt individual – në një formë të kontrollit total mbi narrativën politike të atyre kundër nesh.

Ky model është i rrezikshëm për demokracinë, sepse shkatërron pluralizmin e mendimit dhe vështirëson ndarjen midis vetes dhe funksionit të përkohshëm të pushtetit. Lideri bëhet simbol i shtetit, dhe çdo kritikë ndaj qeverisjes kuptohet si sulm ndaj tij personalisht. Për më tutje, ndahet në ne për shtetin dhe ata kundër shtetit dhe kundër nesh.

Rasti i Albin Kurtit: Ndërmjet refuzimit të jashtëmes dhe krijimit të një miti personal

Qasja e Albin Kurtit në leadership është e ndërtuar mbi një filozofi të konfrontimit me sistemin dhe të vetëparaqitjes si alternativë radikalë ndaj së vjetrës. Megjithatë, që nga ardhja në pushtet në vitin 2021, kjo figurë politike ka kaluar

nga një simbol rezistence në një lider institucional, duke marrë mbi vete barrën e gjithë strukturës shtetërore. Në këtë rrugëtim, ai ka demonstruar një prirje të qartë për të brendësuar dështimet e qeverisjes dhe për të ndërtuar rreth vetes një mur mbrojtës që pengon dialogun e sinqertë me jashtësinë politike – qoftë kjo opozitë, media apo qytetarë. Dorën në zemër në mexhmin e institucioneve ai dhe partia e tij kanë dëshmuar katërcipërisht se nuk dinë të menaxhojnë dhe se dijen më të madhe e kanë në keqpërdorimin e pushtetit dhe parasë publike.

Dështimet në politikën e jashtme dhe retorika e brendshme

1. Dialogu Kosovë-Serbi: Konfrontim pa strategji afatgjatë

Albin Kurti ka pasur një qasje të tensionuar ndaj procesit të dialogut me Serbinë. Nga refuzimi i Asociacionit deri te përplasjet me BE-në dhe SHBA-në, Kurti ka projektuar një narrativë që e shfaq atë si mbrojtës të sovranitetit absolut, duke shmangur nuancat diplomatike dhe kërkesat pragmatike të realitetit ndërkombëtar. Megjithëse në planin moral kjo qasje mund të gjejë mbështetje në opinionin publik, në planin praktik ka sjellë izolim të Kosovës dhe humbje të mbështetjes ndërkombëtare. Përplasjet me emisarin e BE-së, moszbatimi i marrëveshjeve të dakorduara dhe qasja e njëanshme në veri të Kosovës kanë rezultuar me masa

ndëshkuese ndaj vendit dhe një ftohje evidente me aleatët perëndimorë. Ky dështim është përthithur nga Kurti si “luftë për të drejtën” dhe është fshehur brenda një retorike nacionaliste, ku lideri paraqitet si i vetmi që mbron interesat e vërteta të vendit.

2. **Raportet me SHBA dhe mungesa e elasticitetit politik**

Refuzimi i këshillave strategjike nga SHBA dhe vendosja e Kosovës në një pozitë të vështirë në raport me aleatin historik tregon për një qasje të brendësuar ndaj së jashtmes: çdo kritikë ndërkombëtare shihet si presion që duhet përballuar, jo si mundësi për përmirësim. Kjo e bën qeverisjen e Kurtit hermetike dhe jo fleksibile. Të mire në dukje, por të keqe në realitet.

Politika ekonomike dhe dështimet e përditshmërisë

1. **Inflacioni dhe menaxhimi i krizës ekonomike**

Gjatë mandatit të tij, Kosova është përballur me rritje të çmimeve, krizë të furnizimeve dhe përkeqësim të fuqisë blerëse të qytetarëve. Reagimi institucional ka qenë i ngadaltë, me masa të pjesshme sociale që nuk kanë qenë të mjaftueshme për të përballuar sfidën e inflacionit. Megjithatë, qeveria nuk e ka pranuar këtë si dështim, por e ka mbuluar me diskursin për “përgjegjësitë globale” dhe me slogane për “qeverisje të pastër”. Në vend të analizës së pasojave konkrete mbi jetën e përditshme, lideri ka zgjedhur të heshtë për

problemet reale dhe të projektojë sukses përmes një lente ideologjike: “jemi më mirë se ata që ishin para nesh”.

2. Infrastruktura, energjia dhe papunësia

Asnjë reformë madhore në sektorët e rëndësishëm nuk është ndier realisht nga qytetarët. Investimet strategjike mungojnë, ndërsa tranzicionet e gjata burokratike kanë bllokuar progresin. Sërish, ky dështim nuk është artikuluar si mungesë planifikimi, por është përthithur nga lideri si pjesë e një “transformimi afatgjatë” – që për momentin, mbetet i padukshëm.

Politika e brendshme: Dualizmi midis moralit dhe realitetit

1. Pastrimi i administratës si ideal, jo si realitet

Kurti ka premtuar një administratë profesionale dhe të depolitizuar. Në praktikë, emërimet politike nuk kanë pushuar, ndërsa shumë poste kyçe janë mbushur me njerëz lojalë ndaj partisë. Kjo dëshmon për një mosndarje të qartë ndërmjet idealit moral dhe realitetit institucional. Dështimi i reformës nuk trajtohet si gabim, por si proces në rrugëtim – një tjetër mënyrë për të fshehur të jashtmen brenda vetes.

2. Mungesa e dialogut me opozitën dhe shoqërinë civile

Në vend që të nxisë një frymë bashkëpunuese dhe

demokratike, qeveria Kurti ka mbyllur veten në një qark të brendshëm vendimmarrës. Kjo sjellje përjashtuese është formë tjetër e përthithjes së jashtmes – duke e reduktuar vendimmarrjen në një akt të njëanshëm, e jo si proces gjithëpërfshirës.

Kur lideri bëhet pasqyrë e vetvetes, jo e shoqërisë

Lideri që fsheh të jashtmen brenda vetes nuk është më shërbyes i qytetarëve, por pasqyrë e egos së vet. Kjo qasje e bën atë më shumë figurë mitike sesa funksionale, dhe më shumë simbol sesa instrument ndryshimi. Në këtë rast, Albin Kurti ka ndërtuar një narrativë personale që përpiqet të mbajë gjallë shpresën e përhershme, duke i shndërruar dështimet në beteja morale dhe çdo kritikë në komplot politik. Por për një demokraci që kërkon maturi institucionale, kjo qasje është e pamjaftueshme. Në thelb, lideri i mirë nuk është ai që s'i dështojnë politikën, por ai që pranon dështimet dhe mëson prej tyre. Brendësimi i dështimeve nuk është forcë – është frikë nga transparenca. Dhe lidërshipi i vërtetë nuk frikësohet nga pasqyrimi i realitetit, por e përdor atë për të ndërtuar më mirë. Nëse Albin Kurti dëshiron të jetë lider afatgjatë dhe jo figurë kalimtare, ai duhet të kuptojë se nuk mjafton të jetë simbol. Duhet të jetë zë, reflektim dhe përgjegjësi. Sepse në politikë, nuk fiton ai që fsheh më mirë, por ai që përballon më mirë të vërtetën.

DREJTËSIA PO BËN POLITIKË, NDËRSA POLITIKA PUNËN E DREJTËSISË NË KOSOVË

Në një demokraci funksionale, kufizimi dhe ndarja e pushteteve ndërmjet ekzekutivit, legjislativit dhe gjyqësorit është themeli i sundimit të ligjit. Megjithatë, në Kosovën e pasluftës dhe në veçanti në periudhën e qeverisjes së Lëvizjes Vetëvendosje nën udhëheqjen e Albin Kurtit, po përjetohet një përmbysje dramatike e kësaj ndarjeje. Qeveria, përmes një diskursi politik të fortë dhe shpeshherë emocional, ka ndërmarrë rolin e interpretuesit suprem të Kushtetutës, ndërsa organet e drejtësisë, përfshirë edhe Gjykatën Kushtetuese, kanë filluar të adoptojnë një gjuhë gjithnjë e më neutrale dhe të zbutur, që shpesh shmang thelbin ligjor të çështjeve në emër të stabilitetit politik. Dhe më shkurt drejtësia po bën politikë. Ky është një zhvillim alarmues që rrezikon jo vetëm integritetin e sistemit të drejtësisë, por edhe vetë arkitekturën kushtetuese të shtetit të Kosovës. E sa e dëmshme është veç jemi duke e pare dhe ndjerë.

Kurti dhe Vetëvendosje si interpretime alternative të Kushtetutës

Qeverisja e Albin Kurtit karakterizohet nga një qasje e theksuar populiste ndaj rendit kushtetues. Në shumë raste, Kryeministri dhe përfaqësuesit e tij i qasen Kushtetutës jo si një akt suprem juridik, por si një tekst i interpretuar sipas momentit politik. Kjo qasje është reflektuar qartazi në

deklaratat e tij rreth vendimeve të Gjykatës Kushtetuese për çështje të ndjeshme si votimi i qeverisë, mandatarët, ose më së fundi, në çështjen e Asociacionit të komunave me shumicë serbe. Në vend që të mbështetet tek përmbajtja tekstuale dhe fryma e Kushtetutës, tenton të krijojë një “Kushtetutë morale”, të ndërtuar mbi bindjet e tij ideologjike dhe elektorale. Kështu, kur Kushtetuta nuk i përshtatet agjendës së tij politike, ajo diskreditohet si e paplotë, e papërfunduar, apo si produkt i presioneve ndërkombëtare dhe politikave 20-të vjeçare siç i demonizon ai dhe kurtet e tij. Ky diskurs e minon rëndë autoritetin kushtetues dhe hap rrugë për një praktikë të rrezikshme: ku politika vendos rregullat e interpretimit juridik. Në fakt nuk është vetëm Gjykata Kushtetuese që trajtohet kështu nga ai, por i tërë sistemi i drejtësisë; për shembull shih gjykimet e personave të VV-së për vepra penale dhe korrupsion etj.

Gjykata Kushtetuese dhe drejtësia që flet me gjuhën e paqartësisë

Në anën tjetër, institucioni më i lartë i drejtësisë kushtetuese, Gjykata Kushtetuese duket se ka zgjedhur rrugën e minimizimit të tensioneve politike, në vend të mbrojtjes së prerë të ligjit. Në vendimet e saj të fundit, kjo gjykatë ka dëshmuar një tendencë të zbutjes së toneve, shmangies së drejtpërdrejtë të përgjegjësive ligjore, dhe në disa raste, përdorimi i një gjuhe të baraspeshuar që më shumë se sa drejtësi, përcjell porosi politike. Rasti më tipik është vendimi mbi konstituimin e Kuvendit të Kosovë. Në vend se të shprehet prerazi për obligimet kushtetuese që

burojnë mandatarin dhe forma e votimit, gjykata vetëm sa e ka ngatërruar edhe më shumë punën sepse siç e ka publikuar vendimi nuk po kuptohet nga Kurti, por gjithnjë po interpretohet sipas agjendave të tij. Pra gjykata zgjodhi një formulim që e relativizon interpretimin, duke u lënë hapësirë interpretimeve politike, ndërsa juristet tanimë janë të pabesueshëm. Kjo zbutje e qëndrimeve është simptomë e një drejtësie që kërkon të shmangë përplasjen me politikën, edhe kur kjo dëmton rendin kushtetues.

Rasti i deputetëve të VV-së dhe juridiksioni i përkulur

Një prej rasteve më shqetësuese të ndërhyrjes politike në sistemin e drejtësisë është mënyra se si organet e drejtësisë – Prokuroria dhe Gjykatat – kanë trajtuar rastet penale ndaj deputetëve të Lëvizjes Vetëvendosje, përfshirë aktet e dhunës, pengesat ndaj institucioneve dhe veprimet që bien ndesh me rendin kushtetues. Në shumë raste, deputetë të kësaj partie janë përfshirë në akte që nga hedhja e gazit lotsjellës në Kuvend, deri tek mobilizimi i protestave që kanë rezultuar në sulme ndaj institucioneve. Megjithatë, shumica e këtyre rasteve janë përmbyllur pa pasoja reale juridike me aktgjykime të lehta, refuzime të ndjekjes penale apo, në disa raste, lirime të dyshimta. Ky standard i dyfishtë vë në pah një tjetër aspekt të alarmit: drejtësia selektive. Kur pjesëtarët e elitës në pushtet trajtohen me indulgjencë të tejskajshme nga organet e ndjekjes, krijohet një ndjenjë mos ndëshkueshmërie që dëmton themelet e barazisë para ligjit.

Roli i Presidentes dhe heshtja institucionale

Në këtë lojë delikate të përmbysjes së roleve midis politikës dhe drejtësisë, edhe Presidentja e vendit ka kontribuar me heshtjen e saj strategjike. Edhe pse Kushtetuta e Kosovës e vendos në një rol mbikëqyrës të unitetit institucional, Presidentja nuk ka qenë një zë i qartë në mbrojtje të rendit kushtetues kur ekzekutivi e ka tejkaluar mandatin apo ka kontestuar vendimet gjyqësore. Shihe këtu edhe uzurpimin e qeverisë tash e sa muaj pas zgjedhjeve. Ky lloj mosreagimi jo vetëm që krijon një precedent të rrezikshëm, por edhe përforcon perceptimin se drejtësia dhe politika janë bërë një dhe e njëjta gjë në një marrëdhënie të simbiozës dhe jo të ndarjes.

Kur politika flet si gjykatë dhe gjykata si analist politik

Kur një Kryeministër merr përsipër të shpallë se një vendim gjyqësor është i padrejtë dhe në përputhje me vullnetin popullor – pa asnjë referencë juridike – kemi të bëjmë me arrogancë kushtetuese. Por më keq akoma është kur një gjykatë, në vend se të flasë me gjuhën e normës ligjore, përdor terminologji të tillë si “duhet konsideruar në kontekst të ndjeshmërisë politike” apo “duhet pasur parasysh qëllimi i përgjithshëm i stabilitetit” (Kelmendi, 2023). Këto janë nocione të huaja për drejtësinë. Drejtësia nuk ka për mision stabilitetin, por ligjshmërinë. Stabiliteti është produkt i respektimit të ligjit, jo i kompromisit me të.

Pasojat afatgjata: delegjitimimi i sistemit

Nëse kjo prirje vazhdon, ku drejtësia bën politikë, dhe politika drejtësi, pasojat do të jenë afatgjata dhe të rënda:

- **Humbja e besimit publik:** Qytetarët nuk do ta perceptojnë më drejtësinë si një garanci të drejtësisë, por si një instrument të politikës.
- **Korrupsioni institucional:** Politikanët do ta dinë që mund të ushtrojnë presion mbi drejtësinë për të shpëtuar nga ndjekjet penale.
- **Ngërç demokratik:** Ndarja e pushteteve zëvendësohet nga ndarja e roleve sipas interesit partiak.
- **Stagnimi i integriteteve evropiane:** BE nuk do të pranojë një shtet ku sundimi i ligjit është vetëm frazë politike.

E ku jemi në këtë aspekt, kjo tanimë shihet qartazi se krejt çka del kundër sistemit dhe partisë fituese është e keqe dhe i takon 20 vjetëve që i quajnë Kurti dhe kurtet e VV-s.

Kosova ka nevojë urgjente për të rindërtuar autoritetin e institucioneve kushtetuese dhe të drejtësisë. Kjo nuk mund të bëhet nëse drejtësia sillet si politikë e butë, dhe politika si drejtësi militante. Është koha për të rikujtuar që Kushtetuta është akti themeltar dhe përfaqëson jo vetëm kontratën mes shtetit dhe qytetarit, por edhe garancinë se askush, as Qeveria, as Kryeministri, as një deputet, e as gjykata nuk është mbi ligjin. Drejtësia nuk është për të qenë e butë për të fortët dhe e fortë për të dobëtit. Drejtësia është për të qenë e drejtë, për të gjithë. Deri të kthehemi të kjo çështje nuk do kemi ditë të mira.

KOSOVËN E UDHËHEQ ZONJA MË PAK SE GJYSMËPRESIDENTE

Në çdo demokraci moderne, roli i presidentit është të mishërojë unitetin e kombit. Presidenti nuk është thjesht figurë ceremoniale, por simbol i gjithë qytetarëve, i pavarur nga partitë politike dhe nga interesat e ngushta të grupeve të caktuara. Në Kosovë, kjo pritje është e njëjtë: presidenti duhet të qëndrojë mbi partitë, të jetë faktor unifikues dhe të garantojë respektimin e Kushtetutës. Por sot, në vitin 2025, realiteti ynë është tjetër: Kosovën e udhëheq një presidente e zgjedhur me mbështetje të kufizuar, që përfaqëson më pak se gjysmën e qytetarëve dhe që ka ndërtuar karrierën e saj politike mbi përçarje, kritikë dhe konfrontim. Thjeshtë krejt jeta e saj është kontraverse, sikur edhe qasja e saj: deklarohet e djathtë, ndërsa shkon majtas, e lavdon UÇK-në, ndërsa punon kundër krerëve të saj. Etj etj.

Vjosa Osmani është pa dyshim një prej figurave më të zëshme politike të dekadës së fundit. Rruga e saj nga deputete e LDK-së, te kandidatë për kryeministre e pastaj presidente e vendit, është histori e një ngritjeje të shpejtë politike. Por kjo ngritje nuk ka ndodhur mbi platforma pajtuese apo mbi projekt kombëtar për bashkim të shoqërisë. Ajo është ngritur mbi konfliktin, mbi retorikën e ashpër kundër udhëheqësve të tjerë, mbi ndërtimin e një narrativë se “të gjithë të tjerët janë fajtorë” për gjendjen e vendit.

Një presidente e vetëm 42 përqindëshit

Argumenti kryesor, pse shumë qytetarë nuk e shohin Osmanin si presidente të tyre lidhët me mënyrën se si është zgjedhur dhe me bazën e saj reale të mbështetjes dhe kryesisht kujt I shërben. Edhe pse procedura parlamentare është respektuar, ajo nuk ka marrë asnjëherë mandat të drejtpërdrejtë gjithëpopullor. Mbështetja për koalicionin që e solli në presidencë ka qenë e kufizuar, ndërsa bazuar në rezultatin e zgjedhjeve të fundit, rreth 42% e elektoratit – shifër përfshin edhe diaspora-n, që shpesh voton me dinamikë tjetër nga ajo e brendshme e mbështesin, madje jo Vjosën, po shefin e saj Albin Kuritn.

Në vend që ta përdorë postin për të zgjeruar këtë bazë, për t’u shndërruar në presidente të të gjithë qytetarëve, Osmani ka vijuar të flasë me tonin e së njëjtës përqindje që e solli në pushtet. Ajo flet si liderja e një kampi politik, jo si figura unifikuese e Republikës. Kjo është arsyeja pse për shumë qytetarë sot, presidentja e vendit nuk është e tyre. Është “presidentja e 42 përqindëshit”, jo e 100 përqindëshit. Nuk është sekret se Vjosa Osmani e ka ndërtuar karrierën e saj mbi kritikën e ashpër ndaj figurave kyçe të politikës kosovare. Ajo ka qenë më e zëshmjja kundër presidentëve e kryeministrave të kaluar, shpesh duke përdorur një gjuhë që kalonte nga kritika e argumentuar në sulm personal e deri në delegjitim moral. Kjo strategji e funksionoi si trampolinë politike, sepse në Kosovën e pasluftës, ku zhgënjimi me

elitën e vjetër është i madh, çdo figurë që i shpall luftë “të vjetrës” ka kapital politik për të korrur sukses.

Mirëpo problemi lind kur kjo qasje importohet edhe në presidencë. Presidenti nuk mund të jetë gjithmonë në opozitë me të tjerët. Ai duhet të jetë mbi ta, të jetë katalizator i dialogut dhe jo zjarrvënës. Në vend të gjuhës së dialogut dhe pajtimit, Osmani vazhdon të shfaqet si kritike të përhershme e kundërshtarëve, duke e thelluar hendekun midis institucioneve dhe partive politike. Thjeshtë ajo kritikon krejt ata dhe ato që nuk e mbështesin Vjosën dhe shefin e saj Albinin.

Konflikti me Gjykatën Kushtetuese

Një nga episodet më të fundit që e shfaq këtë qasje përçarëse është marrëdhënia e saj me Gjykatën Kushtetuese. Në momentin kur një proces i rëndësishëm – konstituimi i Kuvendit – kërkonte qartësi ligjore, presidentja i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për interpretim. Deri këtu gjithçka është normale. Por sapo u bë e ditur se gjyqtari raportues për këtë rast ishte Radomir Laban, Osmani vendosi ta tërheqë kërkesën, duke e justifikuar me arsyetimin se kishte “informacione shqetësuese” për gjyqtarin në fjalë. Thuaj se nuk e dinte kush ishte ky gjyqtar deri ato ditë. Ky akt, i parë nga shumë analistë, nuk është gjë tjetër, veçse delegjitimit publik i Gjykatës Kushtetuese. Në vend që të priste verdiktin e institucionit më të lartë juridik, ajo i dha sinjal shoqërisë se ky institucion nuk është i besueshëm. Kjo është shumë e rrezikshme për një shtet të ri, ku besimi në institucione është ende i brishtë. Sulmi ndaj Gjykatës nuk

është thjesht debat politik: është goditje ndaj një prej themeleve të demokracisë. Unë mendoj se Presidentja e shkeli kushtetutën. Për më tepër, ky veprim u pa nga shumëkush si i koordinuar me qëndrimin e Lëvizjes Vetëvendosje, e cila prej kohësh ka pasur marrëdhënie të tensionuara me Gjykatën Kushtetuese, sidomos pas vendimeve që nuk i kanë shkuar për shtat. Kjo përforcon perceptimin se presidentja nuk është një figurë e pavarur, por pjesë e shumicës qeverisëse, e gatshme të përqafojë narrativën e saj kundër institucioneve kur këto nuk veprojnë sipas pritjeve politike.

Presidentja si zgjatim i Vetëvendosjes

Në fakt, pothuajse çdo deklaratë e presidentes për çështje madhore përkon me narrativën e qeverisë Kurti. Nuk ka një distancë të dukshme institucionale mes Presidencës dhe Qeverisë. Nuk ka balancë. Nuk ka as përpjekje për të krijuar hapësirë të tretë, neutrale, ku mund të dialogojnë të gjitha palët. Në vend që të jetë e pavarur nga ekzekutivi, presidentja shpesh shfaqet si zëdhënëse e tij. Ky është problem serioz për balancën e pushteteve. Presidenca humb peshën e saj si institucion i pavarur dhe shndërrohet në zgjatim të shumicës parlamentare. Për një vend me demokraci të brishtë si Kosova, kjo është recetë për polarizim edhe më të madh.

Dëmtimi i demokracisë dhe precedentët e rrezikshëm

Nëse vazhdohet me këtë qasje, rreziku më i madh nuk është thjesht reputacional për Vjosa Osmanin, por institucional për Kosovën. Kur presidenti e trajton Gjykatën si armik, kur nuk përpiket të përfaqësojë edhe kundërshtarët e saj politikë, kur bashkohet me narrativën e një partie politike, atëherë po krijohet precedent i rrezikshëm: se presidenti mund të jetë vetëm i njëjës palë. Në një shoqëri të ndarë, kjo rrezikon të përjashtojë nga përfaqësimi gjysmën tjetër të qytetarëve. Kjo e bën demokracinë më të brishtë, më konfliktuoze, dhe më pak funksionale. Në vend që të prodhojë stabilitet dhe kohezion, presidenca bëhet aktor që e thellon krizën e besimit.

Një presidente që dëshiron të jetë e të gjithëve duhet të bëjë hapa të dukshme përtej kampit që e solli në pushtet. Duhet të krijojë dialog real me opozitën, të dëgjojë shqetësimet e qytetarëve që nuk e mbështesin, dhe të shmangë çdo retorikë që i ndan qytetarët në “të mirë” e “të këqij”.

Në raport me Gjykatën Kushtetuese, ajo duhet të promovojë respektimin e saj, të mbështesë reformimin e saj nëse ka nevojë, por jo ta delegjitimojë publikisht. Vetëm kështu mund të forcohet shteti i së drejtës dhe të dërgohet mesazh se ligji është mbi të gjithë, përfshirë edhe vetë presidenten. Në fakt Vjosa Osmani për këto katër vite e kishte shansin unik të shndërrohej nga presidente e një kampi politik në presidente të të gjithë qytetarëve. Nuk e bëri dhe as që do ta bëjë. E për ta arritur këtë duhet të ndryshojë qasjen: të dalë nga roli i kritikës permanente dhe të hyjë në rolin e

ndërmjetëses dhe unifikuese. Deri më tani, ajo ka preferuar të qëndrojë në krah të shumicës që e solli në pushtet, duke i përjashtuar të tjerët dhe duke e trajtuar Gjykatën Kushtetuese si pengesë, jo si aleat në konsolidimin e shtetit. Nëse kjo qasje vazhdon, Kosova do të vazhdojë të ketë një presidente me mbështetje të kufizuar – një presidente e 42 përqindshit. Demokracia jonë ka nevojë për më shumë: për presidente që shikon përtej numrave të zgjedhjeve dhe përfaqëson të gjithë qytetarët, edhe ata që nuk e kanë votuar. Deri atëherë, do të mbetemi me “zonjën me pak se gjysmepresidente”, dhe kjo nuk është një recetë për unitet, por për ndarje të mëtejshme. Krejt për fund Vjosa duhet t’i ndalë edhe sulmet ndaj gazetarëve dhe të gjitha grupeve që i targeton.

SI PO E MUND PERCEPTIMI TË VËRTETËN NË KOSOVË

Në një demokraci të re dhe ende të brishtë si kjo e Kosovës, perceptimi shpesh ka marrë rolin e realitetit, ndërsa e vërteta – e cila kërkon kohë, durim dhe argument – është zëvendësuar nga narrativat emocionale dhe të ndërtuara me kujdes politik. Në këtë luftë të perceptimeve, Lëvizja Vetëvendosje ka arritur të krijojë një epërsi të dukshme, duke ndërtuar me mjeshtëri një sistem komunikimi politik që jo vetëm e forcon bazën e saj elektorale, por edhe e dobëson çdo kundërshtar politik, institucional apo shoqëror, që nuk i përshtatet këtij realiteti të ri të perceptuar. Këtu mund të shihet nga Partitë politike deri te mediet.

Nga idealizmi në menaxhimin e perceptimit

Vetëvendosje u ngrit mbi një platformë idealiste dhe populiste: sovranitet, drejtësi, barazi, luftë kundër korrupsionit dhe nepotizmit. Në vitet e para, kjo lëvizje u perceptua si zëri moral i shoqërisë kosovare, si opozita e vetme e pastër ndaj një elite të korruptuar që kishte keqpërdorur lirinë e fituar me gjak. Ky perceptim e mbajti gjallë për më shumë se një dekadë, deri në momentin kur Vetëvendosje mori pushtetin. Dorën në zemër kë kemi para sysh një periudhë të gjatë kohore, derisa populizmi mori instruksione nga shërbime të caktuara jashtë vendit. Kësi soji, sapo erdhi në pushtet, LVV kuptoi se për ta mbajtur këtë status të "engjëllit politik" duhej ta menaxhonte

perceptimin po aq fuqishëm sa qeverisjen. Kështu filloi të ndërtohej një strategji e qëndrueshme komunikimi publik, që kishte për qëllim ruajtjen e bindjes se çdo kritikë ndaj LVV-së është automatikisht një sulm ndaj shtetit, ndaj reformës apo ndaj vetë “popullit”.

Lufta për narrativë

Në Kosovë, lufta politike ka kaluar nga përplasja e ideve në përplasjen e narrativave. Në këtë terren, LVV ka treguar një efikasitet të jashtëzakonshëm. Përmes kontrollit të hapësirës publike, veçanërisht rrjeteve sociale dhe komunikimit direkt me masat, ajo ka krijuar një ndarje të thellë midis “neve” dhe “atyre”.

“Ne” jemi populli, të pastërtitë, të përkushtuarit ndaj shtetit; “ata” janë të vjetrit, të korruptuarit, armiqtë e reformës, madje edhe bashkëpunëtorët e të huajve që duan ta sabotojnë Kosovën, thjeshtë duke i futurë në një grup të gjithë me Listën Serbe dhe Vuçiqin.

Ky diskurs i thjeshtuar, por emocionalisht i fuqishëm, i ka dhënë LVV-së një avantazh të madh në ndërtimin e perceptimit publik. Për një pjesë të madhe të opinionit, mjafton që një politikë, një media apo një intelektual të mos pajtohet me qeverinë, që të etiketohet menjëherë si “armik i shtetit”. Kështu, në vend të debatit racional dhe kritikës së ndërtuar mbi fakte, kemi një ndarje morale – një dualitet që përjashton çdo mes dhe çdo reflektim të nuancuar. Në këtë

kontekst duke potencuar faktin se LVV, po i keqpërdor shtresat më të paarsimuara të shoqërisë.

Rrjetet sociale si terren i betejës

Rrjetet sociale janë bërë fusha kryesore e kësaj lufte për perceptim. LVV ka krijuar një mekanizëm të sofistikuar komunikimi digjital: një përzierje e aktivistëve të organizuar, figurave publike që mbajnë të njëjtin narrativ dhe një ushtrie virtuale simpatizantësh që amplifikojnë çdo mesazh të qeverisë dhe sulmojnë çdo zë kundërshtues. Në këtë ekosistem komunikimi, lajmi nuk është më çështje fakti, por interpretimi i faktit. Një vendim qeveritar i dobët, një dështim diplomatik apo një skandal administrativ mund të paraqitet si fitore, mjafton që narrativi të ndërtohet me kujdes dhe të përforcohet në mënyrë masive përmes mediave sociale. Për shembull, në rastet kur qeveria ka dështuar në raportet ndërkombëtare si në menaxhimin e krizave në veri apo në marrëdhëniet me partnerët perëndimorë LVV nuk e ka lejuar që dështimi të shndërrohet në perceptim negativ. Përkundrazi, përmes një gjuhe nacionaliste dhe përmes etiketimit të kritikëve si “vegla të të huajve”, ajo e ka transformuar realitetin në një version heroik: qeveria po lufton e vetme kundër një bote të padrejtë, madje edhe kundër vet partive tradicionale të Kosovës.

Dobësimi i kritikës dhe institucionalizimi i perceptimit

Një nga pasojat më të thella të kësaj lufte perceptimesh është dobësimi i hapësirës për kritikë të pavarur. Mediat dhe

intelektualët që guxojnë të artikulojnë kritika ndaj qeverisë shpesh ballafaqohen me linçime virtuale, akuza për tradhti apo etiketime për motive të errëta. Kështu, në mënyrë të ngadalshme, perceptimi i ndërtuar nga qeveria fillon të zëvendësojë faktet. Në vend që qytetarët të pyesin: “A po funksionon mirë shteti?”, pyetja e nënkuptuar bëhet: “A po e dobëson dikush shtetin?”. Ky ndryshim i vogël në logjikën e debatit publik është thelbësor, sepse zhvendos fokusin nga përgjegjësia institucionale te lojaliteti politik (Kelmendi, 2015). Në këtë klimë, edhe institucionet që duhet të jenë të pavarura si sistemi gjyqësor, mediat apo organizatat e shoqërisë civile ndihen nën presionin e perceptimit. Çdo qëndrim neutral ose kritik mund të interpretohet si “pozicionim kundër popullit”. Dhe kur perceptimi bëhet matësi i moralit politik, e vërteta zhduket në heshtje.

Ndikimi mbi demokracinë dhe kulturën politike

Lufta për perceptim po e ndryshon vetë strukturën e demokracisë kosovare. Ajo po e kthen qytetarin nga një aktor racional që vlerëson programet dhe rezultatet, në një ndjekës emocional që identifikohet me simbolikën e pushtetit.

Në vend të qeverisjes përmes institucioneve, kemi qeverisje përmes ndjesive kolektive.

Në vend të transparencës, kemi retorikë morale.

Në vend të llogaridhënies, kemi justifikim patriotik.

Kjo zhvendosje është e rrezikshme, sepse e zëvendëson ndërtimin e shtetit me ndërtimin e perceptimit për shtetin. Ndërsa qytetarët jetojnë me ndjesinë se janë pjesë e një ndryshimi të madh, realiteti institucional shpesh ngelet i njëjtë: burokracia, mungesa e meritokracisë dhe korrupsioni nuk zhduken, por thjesht marrin forma të reja, më të veshura me gjuhë populiste.

Pushteti dhe iluzioni i moralitetit

Një element tjetër që e bën të fuqishme strategjinë e perceptimit është përdorimi i moralitetit politik si armë. Vetëvendosje e ka ndërtuar imazhin e saj mbi ndarjen e qartë midis “të pastërve” dhe “të korruptuarve”. Por me kalimin e kohës, kjo ndarje ka filluar të përdoret si instrument i kontrollit të narrativës: çdo kritikë ndaj partisë interpretohet si përpjekje për ta “ndotur” moralin e saj. Kështu, në vend që morali të jetë një vlerë universale, është bërë monopol politik. Dhe kur morali bëhet pronë e një partie, e vërteta zhduket nën hijen e drejtësisë së vetëshpallur.

Rruga përpara: rikthimi i së vërtetës

Nëse Kosova dëshiron të dalë nga kjo spirale perceptimesh, duhet të ndërtojë një kulturë të re politike, një kulturë që e vlerëson të vërtetën mbi emocionin, debatin mbi etiketimin dhe faktin mbi perceptimin.

Kjo kërkon disa hapa të qartë:

1. **Forcimin e mediave të pavarura** – që nuk varen nga buxheti publik apo nga ndikimi politik, por që mund të ndërtojnë besueshmëri përmes profesionalizmit dhe fakteve.
2. **Edukim politik qytetar** – për të zhvilluar aftësinë kritike dhe për të ndarë propagandën nga analiza.
3. **Transparencë institucionale** – që faktet e qeverisjes të jenë publike dhe të pakundërshtueshme, për të shmangur manipulimin narrativ.
4. **Krijimin e një opozite të re konstruktive** – që nuk reagon vetëm emocionalisht, por ofron alternativa reale, duke luftuar perceptimin me argumente.

Përfundim: midis dritës dhe hijes së perceptimit

Në historinë moderne të Kosovës, kjo periudhë do të kujtohet si koha kur perceptimi e mundi të vërtetën. Jo sepse e vërteta nuk ekziston më, por sepse ajo nuk ka më hapësirë të dëgjohet.

Në një shoqëri ku politika e perceptimit ka zëvendësuar politikën e ideve, qytetari është bërë spektator i një shfaqjeje të përhershme, ku çdo aktor mundohet të duket i drejtë, më shumë sesa të jetë i tillë. Por perceptimi, sado i fuqishëm të duket, është i përkohshëm. E vërteta, sado e vonuar, ka forcën e kthimit. Dhe në fund, çdo qeveri, çdo lëvizje, çdo udhëheqës përballet me momentin kur propaganda nuk mjafton më.

Në atë moment, perceptimi do të thyhet si xham nën peshën e realitetit. Dhe atëherë, shoqëria kosovare do të duhet të rikthehet tek ajo që është thelbësore: tek e vërteta, si themel i lirisë dhe si garanci e vetme për demokracinë që ende po mësojmë ta ndërtojmë.

PASI JU HARXHUAN KOHA DHE PREMTIMET, KURTIT PO I HARXHOHEN EDHE MASHTRIMET

Prej disa vitesh, Albin Kurti dhe Vetëvendosje! paraqiten si forca politike që u premtoi qytetarëve të Kosovës një ndryshim rrënjësor në mënyrën e qeverisjes, në moralin politik dhe në drejtimin e shtetit. Retorika e tyre ishte e bazuar në përballje frontale me klasën politike tradicionale, të cilën e identifikonin si të korruptuar, të lidhur me interesa të ngushta ekonomike dhe të paaftë për ta çuar Kosovën drejt zhvillimit dhe shtetformimit të vërtetë. Me një gjuhë të ashpër, me mobilizim të strukturave të reja shoqërore dhe me një imazh që lidhej me idealizmin dhe sakrificën, Kurti arriti të krijojë bindjen e gjerë se ai përfaqësonte një alternativë reale ndaj asaj që shihej si establishment politik i konsumuar. Mirëpo, politika është fushë ku idealet testohen përmes rezultateve konkrete. Nuk mjafton të flasësh për ndryshim; duhet ta prodhosh atë. Nuk mjafton të kritikosh të tjerët; duhet të tregosh se vetë je më i aftë. Dhe mbi të gjitha, nuk mjafton të fitosh zgjedhjet; duhet të qeverisësh. Këtu qëndron pika themelore e kësaj analize: pasi i harxhoi kohën, pasi i shteruan premtimet, Kurtit po i harxhohen edhe mashtrimet politike. Retorika nuk mund të zëvendësojë pafundësisht rezultatet. Njerëzit mund të presin, por jo përgjithmonë.

Koha u përdor për përplasje, jo për ndërtim

Në çdo mandat qeverisës, koha është burimi më i çmuar. Mund të mos kesh para, mund të mos kesh mbështetje të jashtme, por nëse e menaxhon mirë kohën, mund të krijosh

themele. Kjo kërkon qetësi, plan, ekip të aftë dhe prioritet të qartë. Së paku kjo është bazament teorik që teoricionetet e politikës e shtrojnë si qasje të domosdoshme në secilin shtet demokratik.

Në rastin e Kurtit, një pjesë e madhe e kohës u përdor për:

- Konflikte politike të brendshme
- Luftë me opozitën
- Polarizim të popullit dhe shfaqje teatrale në veri të vendit
- Retorikë kundër SHBA-ve dhe BE-së në disa momente
- Përshkallëzim të krizave me Serbinë
- Sulme e etiketime për Qeverinë Shqiptare

Asnjë prej këtyre nuk është i paarsyeshëm në vetvete, por kur ato bëhen prioritet përpara reformave të brendshme, atëherë qeverisja pushon së qeni konstruktive, dhe kthehet në qeverisje konfliktuale (Kelmendi, 2023). E krejt këto vite janë harxhuar me këto marifete politike. Sikur të mendohej mirë, pra ta donte sado pak popullin që ia dha besimin shumë dhe madje sa kërkoj ai vet kjo kohë do të mund të ishte përdorur për:

- ndërtimin e kapaciteteve ekonomike,
- rregullimin e sistemit shëndetësor,
- forcimin e arsimit publik,
- modernizimin e administratës shtetërore,

u shpenzua në përplasje politike dhe në prodhimin e imazhit të përhershëm të përballjes me dikë. Madje nuk u kurësye asnjë dhe askush që nuk mendoj si Kurti dhe dejonat e tij politike: mediet, bizneset, armiqtë nga Tirana, nga ShBA-të etj. Një qeveri që përfundon duke luftuar të gjithë, në fund e sheh veten vetëm. Shih tani a jemi vetëm apo me kë.

Premtimet e mëdha dhe rezultati i vogël

Kurti erdhi në pushtet me një listë të gjatë premtimesh që tingëllojnë të bukura, të drejta dhe të nevojshme:

- Luftë e pakompromise kundër korrupsionit- e zhvilloj edhe më shumë korrupsionin
- Zhvillim ekonomik përmes prodhimit vendor- e stagnoi
- Drejtësi për qytetarin e zakonshëm- e bëri ëndërr. Vet as që shko në gjykatë
- Ndëshkim i oligarkëve dhe i kapjes së shtetit- e kapi krejt ku mundi
- Reforma sistematike nga arsimimi deri te energjia- e varësoi nga Serbia energjinë e arsimin e përkeqësoi.

Në praktikë, këto premtime u përplasën me realitetin e ashpër të mungesës së kapaciteteve shtetërore, me varësinë buxhetore nga donatorët ndërkombëtarë dhe me një administratë publike të politizuar për dekada. Në vend të reformave strukturore, ajo që u pa ishin masa sipërfaqësore, lëvizje të pjesshme dhe vendime që më shumë krijuan krizë sesa zgjidhje. Premtimi për zhvillim ekonomik u zëvendësua me asistencë sociale; premtimi për rritje të

prodhimit vendor u la në hije nga kriza energjetike; premtimi për qeverisje të ndershme u sfidua nga skandale brenda strukturës së Vetëvendosjes; ndërsa batalioni i premtuar i ndryshimit përfundoi të shfaqej si një serë e re teknokrate e centralizimit të pushtetit. Nuk është e mjaftueshme të thuash "unë dua të bëj". Duhet të tregosh "unë e bëra".

Kur mashtrimi bëhet strategji politike

Aty ku premtimi dështon, politika shpesh kalon në justifikim. Kur justifikimi nuk mjafton, kalon në zhvendosje përgjegjësie. Dhe kur as ajo nuk funksionon, lind mashtrimi. Në 8 muajt e fundit, retorika e Albin Kurtit është përqendruar te deklarata se ai i ka numrat për të formuar qeverinë. Se shumica është e siguruar. Se vetëm po pritet momenti i duhur. Se marrëveshjet janë gati. Se gjithçka është nën kontroll. Gjithçka duke u bazuar në ndonjë pazar me deputetët e partive tjera. Por realiteti i thjeshtë është ky: nuk i ka pasur numrat. E gjithë shoqëria e ka parë këtë. Opozita e ka denoncuar. Mediat e kanë zbardhur. Analistët e kanë shpjeguar. Por narrativa politike është përpjekur të ruhet, sepse pranimi i humbjes së numrave do të thotë pranimi i humbjes së kredibilitetit. Në politikë, ka një moment të rrezikshëm: kur mashtrimi nuk bëhet më për të manipuluar publikun, por për të vetë-mashtruar leadershipin. Kurti është duke hyrë në këtë pikë. Një lider që fillon të besojë se fjala e tij është fakt politik, edhe kur nuk

---

mbështetet nga realiteti institucional, rrezikon të çojë vendin në paralizë shtetërore- a nuk jemi afër kësaj.

Dështimi për të ndërtuar koalicion, jo faji i të tjerëve

Një nga gabimet strategjike më të mëdha të Kurtit është refuzimi për të bërë koalicion si instrument i qeverisjes demokratike.

Retorika e tij ka qenë gjithmonë:

- “Ne nuk bëjmë pazar me partitë e vjetra.”
- “Ne nuk hyjmë në kompromis me korrupsionin.”
- “Ne nuk ndajmë pushtet me sistemin.”

Por çdo sistem demokratik funksionon mbi bazën e kompromisit politik. Qeveria formohet me shumicë parlamentare, jo me vullnet moral. Të mos kuptosh këtë është ose naivitet i sinqertë ose arrogancë e maskuar si parim. Në momentin që një lider i thotë popullit: “*Unë nuk bëj marrëveshje me askënd, sepse unë jam më i ndershmi dhe më i miri*”, ai nuk po shpreh parim, por po kërkon monopolin e pushtetit.

Kjo nuk është reformim; është autizëm politik.

Kriza e besimit tashmë ka filluar

Efekti më i rrezikshëm i kësaj situatë nuk është humbja e pushtetit nga Kurti. Pushtetet vijnë e shkojnë. Problemi më i madh është: Kosova po rrezikon të humbasë një mundësi

historike për stabilitet institucional dhe zhvillim, e kjo po bëhet nga kryepersonazhi i kësaj shfaqje të shëmtuar Albin Kurti, natyrisht me regji të Dejonave.

Kur qytetari shikon se edhe ai që erdhi si “i ndryshmi”, në fund:

- harxhoi kohën,
- i humbi premtimet,
- u kap në mashtrime të veta,

Atëherë lind zhgënjim i thellë shoqëror, i cili është shumë më i rrezikshëm sesa rotacioni normal i pushtetit. Sepse zhgënjimi prodhon: cinizëm politik, mosbesim ndaj institucioneve, radikalizim të identiteteve politike, emigrim të rinisë, boshatisje të shpresës kolektive. Kur shpresa humbet, vendet nuk lëkunden, ato nisin të zbrazen.

Albin Kurti është një figurë politike që mund ta kishte shndërruar historinë e Kosovës në një moment të rëndësishëm të maturimit shtetëror. Ai pati:

- momentin e duhur,
- mbështetjen e gjerë,
- legjitimitetin moral,
- dhe energjinë politike të një brezi të ri.

Por historia nuk shkruhet me potencial; shkruhet me vendime. Koha e tij për të realizuar ndryshimin që premtoi u harxhua. Premtimet që i dhanë shpresë popullit u tretën.

Jeton Kelmendi

Dhe tani, pasi u provua se ai nuk arriti të sigurojë shumicën për qeverisje po i harxhohen edhe mashtrimet. Politika është si muzika: nuk mjafton të kesh tekstin dhe melodinë. Duhet të dish të luash ritmin. Dhe ritmi i Kurtit ka filluar të humbasë.

Tani, ai ka dy rrugë:

1. Të pranojë realitetin, të ndërtojë ura dhe të qeverisë me kompromis, dorën në zemër dukët se është tepër vonë ose
2. Të vazhdojë të mbështetet në retorikë dhe të futë Kosovën në një cikël të ri krizash të panevojshme, por që atij i kanë shërbyer gjithnjë.

E cilën rrugë do ta ndjek Kurti, mbase vetëm Dejana mund ta di dhe ndoshta edhe shefat e Dejonës dhe Kurtit që jetojnë diku jashtë Kosovës, por që e duan shtetin e ri për interesa të atyre që u larguan më 1999.

KUR JUSTIFIKIMI E ZËVENDËSON ARSYEN: ANALIZË E TRANSFORMIMIT TË PUSHTETIT NË KOHËN E POPULIZMIT

Në politikën bashkëkohore po vërehet një fenomen i përsëritur në shumë vende të Botës dhe me theks të veçantë në vendet e Evropës Qendrore dhe Ballkanit: momenti kur një kastë politike, posa vjen në pushtet, e humb logjikën racionale të qeverisjes dhe e zëvendëson atë me justifikime të vazhdueshme. Ky transformim nuk ndodh brenda një dite. Pra, është produkt i mënyrës se si partitë populiste ngjiten në pushtet: me premtime të thjeshta, me retorikë emocionale, me përkufizime të qarta të “armikut të brendshëm”, dhe me një lloj komunikimi që mohon kompleksitetin e realitetit. Kur populizmi fiton, arsyetimi politik i mbështetur në ekspertizë, të dhëna, programe dhe reforma nis të venitet, ose shuhet qe në fillim. Në vend të tij rritet prodhimi i justifikimeve, që janë instrumenti kryesor për të ruajtur imazhin e një lidershpi të infalibilitetshëm.

Ky fenomen vërehet në shumë vende: si në Hungarinë e Viktor Orbanit, në Sllovakinë e Robert Ficos, etj., deri edhe në Kosovë me mënyrën se si Albin Kurti e ka ndërtuar diskursin politik në pushtet. Në thelb, problemi nuk është vetëm te individët, por te vetë mekanizmi që i prodhon dhe i mban në pushtet këta liderë: populizmi modern, i cili ngrihet në kontrast të plotë me modelin liberal-demokratik të qeverisjes.

Populizmi si mekanizëm i ardhjes në pushtet

Populizmi e paraqet veten si një forcë e “vullnetit të popullit”, duke krijuar një identitet të qartë mik-armik. “Ne”- populli i pastër, i pandotur nga korrupsioni, tradhtia apo elitat kundrejt “atyre tjerëve”: burokratëve, intelektualëve, mediave apo institucioneve ndërkombëtare. Kjo ndarje e thjeshtëzuar nuk është vetëm mjet elektoral; ajo është filozofi politike që i jep legjitimitet diskursit gjysmë-konfliktual. Në pamjen e jashtme, populistët shfaqen si kundërshtarë të sistemit, si “shkatërrues të status quo-së”. Por, kur marrin pushtetin, ata nuk sjellin një sistem të ri funksional; përkundrazi, e zëvendësojnë racionalitetin institucional me një narrativë të vazhdueshëm justifikues. Gjithmonë gjejnë një fajtor, që i pengon në sukseset e tyre. Ose opozita, ose mediet, ose drejtësia, ose faktorë të jashtëm.

Në Hungari, Orbani ndërtoi fushata të tëra mbi “mbrojtjen e civilizimit evropian” nga migracioni. Në Sllovaki, Fico akuzoi institucionet evropiane për “ndërhyrje” dhe vendosi fokusin te narrativat e frikës. Në Kosovë, diskursi antiestablishment dhe antikorrupsion u shndërrua në mekanizëm politik dominant, por pa prodhuar plane të qarta afatgjata të qeverisjes. Këtu dorën në zemër nuk kishte kush ta bënte, sepse shumica e ministrave kishin probleme themelore me njohuritë bazike të qeverisjes. Në të gjitha rastet, populistët përdorin emocione për të mbuluar boshllëqet programore.

Nga arsyeja te justifikimi: mekanika e pushtetit populist

Kur partitë populiste vijnë në pushtet, ndodhin tri procese paralele:

1. Konsumi i arsyes. Programet e tyre politike janë të thjeshtuara dhe zakonisht nuk janë të zbatueshme. Populizmi përdor formula morale, jo teknike: “do të bëjmë drejtësi”, “do të luftojmë korrupsionin”, “do t’i kthejmë dinjitetin popullit”. Këto nuk janë programe konkrete, por slogane. Në praktikë, ato kërkojnë ekspertizë dhe reforma të vështira, që shpesh nuk u përshtaten pritjeve të elektoratit.

2. Rritja e justifikimit. Kur arrijnë në qeverisje, populistët përballen me realitetin: buxhete të kufizuara, varësi ndërkombëtare, institucione të ndërlikuara, kufizime kushtetuese. Mospërputhja mes premtimeve dhe mundësisë reale që e detyron qeverinë të rikrijojë narrativën e fitores nëpërmjet justifikimeve:

- “Nuk na lanë të punojmë.”
- “Po e luftojmë sistemin e vjetër.”
- “Institucionet e trashëguara janë pengesë.”
- “Fajtorë janë faktorët e jashtëm” etj.

Kjo është mënyra me të cilën justifikimi e zëvendëson arsyen. Në vend të analizës së problemeve, prodhohen armiq të rinj për t’u akuzuar.

Kultivimi i krizës së përhershme

Pushtetet populiste nuk mund të funksionojnë në një realitet të qetë, me institucione stabilë, dhe me dialog racional. Thjesht populistet kanë nevojë për kriza, sepse kriza justifikon autoritarizmin e butë dhe redukton hapësirën e debatit kritik. Hungaria e Orbanit përdor vazhdimisht diskursin e “rrezikut nacional”, Sllovakia e Ficos ka ngritur tensione rreth sigurisë dhe konspiracioneve, ndërsa Kosova shpesh operon me narrativën e vazhdueshme të një lufte morale kundër “sistemit të vjetër” dhe grupit politik lista serbe.

Orbani, Fico dhe Kurti: tri raste të të njëjtit sindrom

Rasti I Hungarisë me Orbanin si model i justifikimit të institucionalizuar. Kryeministri hungarez është shembulli më ekstrem i këtij fenomeni. Fillimisht erdhi në pushtet me retorikë kundër korrupsionit dhe elitarizmit. Por shumë shpejt përdori fitoren politike për të transformuar vetë institucionet. Qeveria e tij njihet për:

- kontroll të mediave,
- centralizim të pushtetit,
- rishkrim të kornizës kushtetuese,
- përdorim të aparatit shtetëror për interesa partiake.

Justifikimi i përbashkët i të gjitha këtyre veprimeve është “mbrojtja e kombit”, duke e paraqitur çdo kritikë si komplot të pengesave të jashtme të BE-së, George Soros-it, apo emigrantëve të imagjinuar.

Sllovakia: Fico dhe politika e rikthimit përmes frikës

Robert Fico, ndryshe nga Orbani, nuk u shfaq si “lider shpëtimtar”, por si një politikan që rikthehet gjithmonë duke përdorur frikën si mjet. Diskursi i tij shpesh bazohet në:

- promovimin e teorive konspirative,
- sulme ndaj institucioneve të drejtësisë,
- viktimizimin e qeverisë së tij.

Justifikimi i Ficos është ndërtuar mbi idenë se ai është “i vetmi që mund të ruajë stabilitetin”, ndërsa të tjerët janë pjesë e kaosit dhe nën ndikimin e jashtëm.

Kosova: Kurti dhe justifikimi moral

Në Kosovë, fenomeni shfaqet në mënyrë më ndryshe, por të ngjashme në strukturë. Diskursi politik i Albin Kurtit është kryesisht moral: luftë kundër padrejtësive, korrupsionit dhe dështimeve të qeverive të mëparshme dhe sovranitetin edhe në veri të vendit. Kur narrativat morale ballafaqohen me sfida të qeverisjes ekonomike, diplomatike, apo të menaxhimit të brendshëm, këto shpesh dalin justifikime që përsërisin të njëjtën logjikë populiste:

- “Ne jemi të ndershëm, pengesat vijnë nga të tjerët.”
- “Sistemi i vjetër po reziston.”
- “Faktori ndërkombëtar nuk e kupton drejt realitetin tonë.”
- “Lufta hibride nga mediet dhe oligarket“. etj.

Kjo krijon një hendek mes retorikës dhe rezultateve të prekshme, ku shpesh mbushet me justifikime në vend të analizës së thellë të politikave. Pra ne jemi më të mirët, pavarësisht nga ekipi krejt joprofesional dhe jo rrallë të zhytur në korrupsion dhe afera korruptive.

Kur justifikimi bëhet kulturë politike

Ky fenomen bëhet problem serioz jo vetëm për qeverisjen, por për të gjithë kulturën politike të një shoqërie. E, kur arsyeja zhvendoset, ndodhin këto pasoja: Politizimi i qytetarëve. Kur qytetarët dëgjojnë vetëm premtime dhe arsyetime, por jo plane dhe rezultate reale, ata dhe ato fillojnë të ruajnë një distancë ndaj çdo gjëje që ndërlihet me politikën. Politika shndërrohet nga një mjet të pjesëmarrjes në një arenë spektakli emocional. Shihe Kosovën ku është me këtë problem. Pasoja tjetër është fshirja e ekspertizës. Ekonomistët, juristët, diplomatët dhe studiuesit nuk kanë vend në një sistem ku vendimet merren mbi bazën e narrativave morale. Populistët i paraqesin ekspertët si pjesë të “elitës që s’ka lidhje me popullin”. Krejt kush nuk janë me ta, janë kundër tyre dhe kundër popullit. Normalizimi i pasaktësive është problem tjetër, ku justifikimet bëhen të zakonshme, edhe informatat e pasakta normalizohen. Populizmi lëviz drejt relativizmit të së vërtetës dhe krijimit të një realiteti paralel. Përçarja shoqërore vazhdon të jetë pasojë serioze, teksa krijimi i vazhdueshëm i armiqve, edhe kur ata nuk ekzistojnë, ndan shoqërinë dhe e bën dialogun politik më të vështirë.

Çfarë vjen më pas? Mundësia e rikthimit të arsyes

Për të dalë nga kjo spirale, shoqëritë duhet të ndërtojnë një ekosistem të ri të politikës, ku forcimi i institucioneve duhet të jetë objektiva thelbësore, ndërsa institucionet e pavarura janë kundërpesha e justifikimeve të pushtetit. Sa më të forta institucionet, aq më e vogël hapësira ku ka populizëm për të ndërtuar realitet alternativ. Nga ana tjetër edukimi politik dhe media e verifikuar duhet fuqizuar, në mënyrë që qytetarët me qasje kritike dhe media profesionale janë balancë natyrore ndaj retorikës së thjeshtuar.

Programet reale nga partitë që ofrojnë programe të matshme, me afate dhe indikatorë, krijojnë një kulturë të re përgjegjshmërie, por duhet kujdes në përballje me populizmin e egër. Edhe qeverisja e bazuar në dialog ku liderët që janë të gatshëm të bashkëpunojnë, të pranojnë kritika dhe të sqarojnë me transparencë politikën e tyre, mund të rikrijojnë lidhjen e prishur mes politikës dhe qytetarit, zakonisht duke mos bashkëpunuar me partitë populiste. Dhe krejt për fund, kur justifikimi e zëvendëson arsyen, shoqëria rrezikon të ngecë në një cikël emocional, ku politika humbet funksionin e vet kryesor: zgjidhjen e problemeve të përbashkëta. Populizmi, edhe pse vjen me premtime të thjeshta dhe të fuqishme emocionalisht, shpesh nuk ka kapacitet të ndërtojë mekanizma të qëndrueshëm qeverisës. Orbani, Fico dhe Kurti paraqesin tre versione të këtij fenomeni, nga autoritarizmi i institucionalizuar, te politika e frikës dhe te moralizimi i vazhdueshëm. Nëse politika dëshiron të rikthehet në logjikën e arsyes, duhet të mbështetet në program, në dialog dhe në institucione. Në të kundërt, justifikimet do të vazhdojnë të zëvendësojnë arsyen dhe demokracia do të dobësohet.

MOS E MIRËMBAJE TË KEQEN

Në çdo shoqëri demokratike, roli i qytetarit është vendimtar. Ai nuk është vetëm konsumues i politikës, por aktor që e ushqen, e drejton ose e ndëshkon atë politikë e cila qeverisë. Kur politika devijon nga misioni i saj, kur institucionet kthehen në mjete personale pushteti dhe kur grupet e interesit e shpërdorojnë votën e qytetarëve për të krijuar privilegje të mbyllura, atëherë shfaqet një fenomen i rrezikshëm: *mirëmbajtja e së keqes*. Kjo nuk ndodh vetëm nga politikanët që e prodhojnë atë, por edhe nga qytetarët që, duke heshtur, duke duruar apo duke votuar njësoj, pa e vlerësuar pasojën, e mbajnë gjallë sistemin që i dëmton. Pra, pajtohen të jenë të dëmtuar, ndërsa nuk reflektojnë ndaj realitetit.

Shpërdorimi i pushtetit dhe cikli i së keqes

Politika moderne ofron mjaft shembuj të mënyrave se si pushteti abuzohet. Me të marrë kontrollin institucional, një pjesë e politikanëve, ose sidomos politikanë dhe grupe politike populiste synojnë:

- të shpërndajnë privilegje brenda rrethit të tyre;
- të kontrollojnë burimet ekonomike;
- të dobësojnë mekanizmat e transparencës;
- të krijojnë varësi partiake dhe klienteliste.

Në vende të vogla ose me institucione të brishta, siç është rasti me Kosovën, këto dukuri marrin përmasa edhe më të rënda, pasi kontrolli demokratik është më i dobët.

Inflacioni, pakësimi i investimeve, fiktiviteti i projekteve publike, nepotizmi dhe korrupsioni nuk shfaqen rastësisht, por ato janë produkte direkte të keqqueverisjes. Kur pushteti i mbyll veshët ndaj ekspertëve, kur vendimet merren për interesa të ngushta dhe jo sipas strategjisë afatgjatë, atëherë ekonomia fillon të zbehet, çmimet të rriten dhe cilësia e jetës të rrëzohet. Shih këtu realitetin Kosovar në vitet e fundit dhe atë nga dy palët: qytetarët që jetojnë në Kosovë dhe qytetarë që jetojnë jashtë vendit, t'i shikojnë pak statistikat zyrtare (Kelmendi, 2025).

Përkeqësimi i jetesës – çmimi i heshtjes

Në çdo vend ku politika mbështetet në propagandë në vend të politikave reale, pasojat i bart qytetari dhe këto pasoja shihen nga disa aspekte:

- rritje e çmimeve për produktet bazë;
- pagë minimale që nuk ndjek ritmin e inflacionit;
- mungesë e investimeve në arsimin profesional dhe shëndetësi;
- politizim i skajshëm i administratës;
- rënie e cilësisë së shërbimeve publike.

Në këtë klimë, qytetari përballet me një paradoks: e keqja bëhet e zakonshme, madje e pranueshme. Kur padrejtësia zgjat, shoqëria krijon një nivel të ri “normaliteti” ku standardet e ulëta nuk shkaktojnë më revoltë. Një shoqëri që mësohet me të keqen, në fakt, humb ndjenjën e dinjitetit, ndërsa atë forcë që e shtyn të kërkojë më mirë e ka të

mjegullt.

Nga ana tjetër abuzimi i pushtetit nuk kufizohet vetëm brenda kufijve të shtetit. Sjelljet e këqija politike ndikojnë drejtpërdrejt edhe në raportet ndërkombëtare. Aleatët perëndimorë presin stabilitet, seriozitet, konsistencë dhe integritet institucional. Kur politikanët prodhojnë kriza të panevojshme, japin deklaratata të papërgjegjshme, mashtrojnë partnerët ose sillen në mënyrë konfliktuoze vetëm për interesa të brendshme politike, atëherë vendi humb besueshmërinë. Në këtë kontekst marrëdhëniet e prishura me aleatët sjellin pasoja të rënda, si: Reduktim të investimeve të huaja, izolim diplomatik, humbje të mundësive për projekte strategjike, dobësim të sigurisë kombëtare, shtyrje apo ngecje në proceset integruese e të tjera. Tani nuk duhet shumë mençuri për t'i pare të gjitha këto në Kosovë. Këto pasoja i ndjen qytetari, jo politikanët që shpesh ndërrojnë pozicionet pa paguar koston e dëmeve që kanë shkaktuar.

Çfarë ndodh kur e keqja nuk luftohet?

Ka rrethana kur e keqja politike është e vështirë të luftohet drejtpërdrejt, për arsye nga më të ndryshmet. Janë disa çështje si: media e kapur, ose atakuar, drejtësi e politizuar, opozitë e dobët, ekonomi e varur nga qeveria, frikë nga përndjekja administrative, varfëri që detyron njerëzit të pranojnë çdo ofertë. Vendi ynë ka diçka nga secila prej këtyre fenomeneve.

Në këto kushte, qytetari shpesh ndihet i pafuqishëm. Por pikërisht në këtë pikë lind një parim themelor i etikës

politike: Nëse nuk mund ta luftosh të keqen, të paktën mos e mirëmbaj. Këtu lind pyetja, si e mirëmbajmë të keqen pa dashje? Mirëmbajtja e së keqes është një proces i thjeshtë, shpesh i pavetëdijshëm. Njeriu e mban gjallë të keqen kur:

1. Hesht përballë padrejtësisë
Heshtja është oksigjeni i abuzuesit. Çdo padrejtësi e pashqiptuar rrit guximin e pushtetit për keqpërdorim.
2. Arsyeton gabimet e politikanëve të “vet”
Partitë shpesh trajtohen si tribunë, jo si institucione. Kur qytetari mbron të keqen vetëm se vjen, nga grupi i tij politik, ai, në fakt e ushqen atë.
3. Voton njësoj, pa analizuar
Vota është mjete më i fuqishëm i demokracisë. Të votosh keqbërësit, duke e ditur se çfarë sjellin, do të thotë t’i japësh leje morale të vazhdojnë.
4. Normalizon korrupsionin
Shprehjet e tipit “të gjithë janë njësoj” e bëjnë qytetarin dorëzues. Jo, nuk janë të gjithë njësoj, por kur votuesi nuk kërkon më standarde, politika bëhet me të vërtetë njësoj e keqe.
5. Nuk merr pjesë në proceset publike
Mosangazhimi civil është terren ideal për keqqeverisje. Sa më pak njerëz të interesuar për politikë, aq më shumë hapësirë për abuzime.
6. Elektorati militant
Pra, kur elektorati verbërisht i shërben një individi

ose një sekt i politik, padyshim se mirëmban të keqen, e cila e prek edhe vet atë.

Parimi themelor: Mos e mirëmbaj të keqen

Nëse një qytetar nuk ka mundësi të hyjë në politikë, të organizojë protesta, të ndryshojë ligje apo të ketë ndikim të drejtpërdrejtë, ai prapëseprapë ka një mjet të pashmangshëm: refuzimin moral dhe politik ndaj së keqes.

E çfarë në fakt nënkupton ky refuzim dhe sim und të bëhet:

- Mos e voto politikanin që ka abuzuar me pushtetin.
- Mos e voto grupin politik që ka sjellë varfëri, krizë, izolim dhe përçarje.
- Mos e voto atë që të trajton si numër, jo si qytetar.
- Mos e voto atë që i dëmton aleancat strategjike dhe rrënon të ardhmen e brezave.

Kaç e thjeshtë është në demokraci, edhe refuzimi është veprim. Votimi i përgjegjshëm është forma më e fortë e pastrimit të politikës. Nëse shumica e qytetarëve vetëm do të ndalonin mirëmbajtjen e së keqes, duke mos e shpërblyer me votë, shumë regjime të korruptuara do të binin vetvetiu. Nuk mund të mbijetojë as kjo e keqe tanimë e konstatuar dhe e hiperdëshmuar, qeverisja e kaluar e Albin Kurtit.

E ardhmja ndërtohet me vetëdije

Shpresa e një vendi nuk qëndron vetëm tek elitat politike, por te vetëdija e qytetarëve. E mira publike fillon nga

E vërteta në kohën e mashtrimit

---

refuzimi i së keqes, nga ngritja e standardeve dhe nga kërkesa për integritet. Po si ta kuptojnë këtë qytetarët. Një mendim i thjeshtë dhe racional duke vënë në përballje të vërtetën dhe mashtrimin:

- ekonomia nuk përmirësohet me premtime, por me politika reale,
- marrëdhëniet me aleatët nuk ruhen me retorikë, por me përgjegjësi,
- mirëqenia nuk vjen nga propaganda, por nga transparenca dhe meritokracia.

Pasi i kemi matur këto pikëpamje, atëherë politika detyrohet të ndryshojë. Nuk ka shoqëri perfekt dhe nuk ka qeveri pa gabime, por ka dallim të madh midis gabimit të sinqertë dhe keqpërdorimit të qëllimshëm. Kur e keqja bëhet e dukshme, por qytetari vazhdon ta mbështesë, atëherë ajo nuk është më faj i politikanit, por i nënshkrimit të votuesit që e mban në pushtet. Prandaj, nëse nuk mund t'i luftosh të gjitha të këqijat, nëse nuk ke mundësi të ndryshosh sistemin menjëherë, bëj hapin që mundesh:

Mos e mirëmbaj të keqen.

Mos i voto të këqijtë.

Mos u bëj pjesë e ciklit që dëmton të ardhmen.

Vetëdija qytetare është arma e parë e demokracisë dhe mjete më efektiv për të ndalur keqbërësit që e shohin pushtetin si pasuri personale, jo si detyrim publik. E krejt për fund, nëse ke dinjitet qytetar, me kaç pak sinqeritet ndaj vetvetes do ta ndryshosh të tashmen dhe ta përmirësosh të ardhmen.

A MUND TË JETË NJËKOHËSISHT GËNJESHTAR DHE PATRIOT NJË POLITIKAN?

Në diskursin publik, sidomos në shoqëritë me demokraci të brishta ose në tranzicion, shpesh dëgjohet justifikimi se “politika e do gënjeshtren”, madje se “një gënjeshtër e vogël bëhet për të mirën e atdheut”. Kjo pyetje, nëse një politikan mund të jetë njëkohësisht gënjeshtar dhe patriot nuk është thjesht morale: Ajo është thelbësisht politike, sepse lidhet me mënyrën si ndërtohet besimi publik, si funksionon shteti dhe si orientohet populli në vendimmarrje. Përgjigjja kërkon dallime të qarta mes llojeve të gënjeshtres, peshës së fjalës politike dhe pasojave që ajo prodhon. Së pari, duhet bërë një dallim i domosdoshëm: ekzistojnë të ashtuquajturat “gënjeshtër të bardha”, por ato i përkasin sferës së jetës private dhe situatave të vogla njerëzore, një fjalë e zbutur për të mos lënduar, një shmangie e së vërtetës për të kursyer ndjenja, një heshtje e përkohshme për çështje intime. Edhe këto janë të diskutueshme etnikisht, por ndikimi i tyre është i kufizuar dhe zakonisht i përkohshëm. Ato nuk ndërtojnë politika publike, nuk drejtojnë shtete dhe nuk përcaktojnë fatet e kombeve.

Gënjeshtër politike është krejt tjetër gjë. Në dukje ka ‘bukurinë e vet’, por esencialisht është keqberëse. Ajo nuk është kurrë e bardhë: Është gjithmonë e zezë. Sepse nuk ka si të jetë ndryshe kur prodhohet nga një figurë që mban pushtet, që flet në emër të shtetit, që orienton miliona njerëz dhe që vendos prioritete ekonomike, diplomatike, ushtarake

e shoqërore. Një gënjeshtër politike, edhe kur paraqitet si “strategjikë” apo “e nevojshme”, deformat realitetin, manipulon ndërgjegjen kolektive dhe minon vetë themelin e demokracisë: besimin.

Politikani nuk është qytetar i zakonshëm në hapësirën publike. Fjala e tij ka peshë institucionale. Kur ai ose ajo gënjen, nuk gënjen vetëm një individ, por gënjen popullin. Dhe populli, i keqoritur nga e pavërteta, merr vendime të gabuara në votë, në qëndrime, në sakrificë, në durim. Gënjeshtër politike prodhon një realitet të rremë, ku problemet maskohen, përgjegjësitë zhduken dhe dështimet shiten si suksese. Në këtë kuptim, gënjeshtër nuk është thjesht imorale, por ajo është shkatërruese. Shpesh dëgjohet argumenti se “qëllimi i mirë e justifikon mjetin”. Sipas kësaj logjike, një politikan mund të gënjejë për të ruajtur stabilitetin, për të shmangur panikun, për të fituar kohë ose për të mbrojtur interesin kombëtar. Por ky arsyetim është i rrezikshëm gjithashtu. Sapo pranojmë se gënjeshtër lejohet për “qëllime të larta”, hapim derën për arbitraritet: kush e përcakton qëllimin e mirë? Kush e kontrollon politikanin, kur ai vendos të gënjejë? Dhe kush mban përgjegjësi për pasojat e gënjeshtërës?

Historia politike botërore tregon se shumica e katastrofave kolektive kanë nisur me gënjeshtër “të justifikuar”: gënjeshtër për rreziqe të sajuara, për armiq të ekzagjeruar, për prosperitet të rremë, për reforma që nuk ekzistojnë. Këto gënjeshtër, të përsëritura dhe të institucionalizuara, e

Jeton Kelmendi

shndërrojnë shtetin në makinë propagande dhe qytetarin në subjekt të manipulimit. Patriotizmi, në këtë kontekst, reduktohet në slogan, ndërsa e vërteta shpallet armike. Një politikan patriot, në kuptimin e vërtetë të fjalës, e do vendin e tij të mjaftueshëm sa të mos e gënjejë. Ai e respekton popullin si subjekt racional, të aftë për të përballuar të vërtetën, sado e vështirë të jetë ajo. Patriotizmi nuk është fshehje e problemeve nën qilim; është përballje me to. Nuk është zbukurim i realitetit; është guxim për ta përmirësuar atë. Një politikan që gënjen për të ruajtur pushtetin e vet, edhe nëse flet për flamurin dhe kombin, nuk është patriot, është oportunist dhe kjo pa asnjë dilemë. Dëmi i gënjeshtres politike nuk kufizohet vetëm brenda kufijve kombëtarë. Edhe kur gënjeshttrat drejtohen kundër një populli tjetër, në politikë të jashtme, në diplomaci, në konflikte etj, ato mbeten po aq të rrezikshme. Gënjeshttra ndaj të tjerëve e kthen shtetin në aktor të pabesueshëm, prish marrëdhëniet ndërkombëtare, ushqen tensione dhe shpesh justifikon veprime që sjellin pasoja afatgjata: izolim, sanksione, armiqësi. Një shtet që ndërton politikën e jashtme mbi të pavërteta e minon edhe sigurinë e vet (Kelmendi, 2024).

Për më tepër, gënjeshttra politike ka një efekt korrozive në kulturën shoqërore. Kur qytetarët shohin se gënjeshttra shpërblehet në politikë, ajo normalizohet edhe në jetën e përditshme. Humbet kufiri mes së vërtetës dhe propagandës, mes faktit dhe opinionit. Cinikët fitojnë terren, idealistët tërhiqen, dhe apatia zë vendin e angazhimit qytetar. Një shoqëri që nuk beson më në fjalën publike është një shoqëri e lodhur, e pambrojtur dhe e manipulueshme. A mund të

ketë raste kur një politikan nuk e thotë të gjithë të vërtetën? Po, politika njih edhe heshtjen, vonesën e informacionit dhe diskrecionin diplomatik. Por kjo është ndryshe nga gënjeshtria. Heshtja e përkohshme, për arsye sigurie apo negociatash, nuk është deklarim i së pavërtetës. Gënjeshtria është pohim i qëllimshëm i diçkaje që dihet se nuk është e vërtetë. Ky dallim është thelbësor dhe shpesh ngatërrohet me dashje për të justifikuar manipulimin. Në fund, pyetja fillestare merr një përgjigje të qartë: një politikan nuk mund të jetë njëkohësisht gënjeshtar dhe patriot. Patriotizmi kërkon ndershmëri, përgjegjësi dhe respekt për qytetarin. Gënjeshtria politike i shkel të tria. Ajo mund të sjellë fitore afatshkurtra elektorale, por prodhon humbje afatgjata shoqërore dhe shtetërore. Një komb nuk ndërtohet mbi iluzione, por ndërtohet mbi të vërtetën, sado e vështirë të jetë ajo. Prandaj, kërkesa minimale që një shoqëri duhet t'i bëjë politikës është kjo: thuaje të vërtetën. Jo sepse e vërteta është gjithmonë e lehtë, por sepse pa të nuk ka orientim, nuk ka besim dhe nuk ka atdhe të qëndrueshëm. Në këtë kuptim, e vërteta nuk është luks moral; është domosdoshmëri politike. Dhe krejt për fund, konsideroj se kjo analizë për një dukuri kaç shqetësuese ka paraqitje nëpër vende të ndryshme, por e shkrova me qëllimin që qytetarët tanë të jenë të kujdesshëm në kohën e gënjeshtreve, e ta gjejnë të vërtetën.

DËSHTIMI – EMËRUESI I PËRBASHKËT I POZITËS DHE I OPOZITËS

Në jetën politike të shoqërive tona, veçanërisht në demokracitë e reja dhe tranzicionale, shpesh hasim një dukuri paradoksale që përsëritet ciklikisht: partitë në pushtet dinë si të fitojnë zgjedhjet, por nuk dinë të qeverisin; ndërsa partitë në opozitë dinë si të qeverisin, por nuk dinë të fitojnë zgjedhjet. Ky paradoks, që në shikim të parë duket si një kontradiktë e pashpjegueshme, në fakt ka një emërues të përbashkët të qartë dhe të dhimbshëm: dështimin. Dështimin politik, moral, institucional dhe shoqëror.

Ky shkrim synon të analizojë këtë dukuri jo si një rastësi, por si simptomë të një sistemi politik që prodhon më shumë pushtet sesa përgjegjësi, më shumë propagandë sesa vizion, dhe më shumë luftë për pushtet sesa shërbim ndaj qytetarit.

Fitimi i zgjedhjeve si aftësi teknike, jo si mandat moral

Partitë që arrijnë të fitojnë zgjedhjet zakonisht e zotërojnë mirë mekanizmin elektoral: dinë të mobilizojnë elektoratin, të përdorin retorikën emocionale, të shfrytëzojnë frikën, shpresën apo zhgënjimin e qytetarëve, dhe të ndërtojnë fushata që prekin instinktin, jo arsyen. Fitorja elektorale, në këtë kuptim, nuk është domosdoshmërisht produkt i një programi të thelluar qeverisës, por rezultat i një strategjie të suksesshme komunikimi dhe organizimi.

Mirëpo problemi lind menjëherë pas zgjedhjeve. Aty ku përfundon fushata dhe fillon qeverisja, zbulohet boshllëku i

madh: mungesa e kapaciteteve profesionale, e vizionit afatgjatë dhe e përgjegjësisë institucionale. Pushteti fitohet me fjalë të mëdha, por qeverisja kërkon dije, përvojë dhe përulësi. Pikërisht këtu ndodh dështimi i parë i madh i pozitës: ajo e ngatërron legjitimitetin elektoral me kompetencën qeverisëse.

Qeverisja si improvizim dhe pushteti si qëllim në vetvete

Shumë qeveri, sapo vijnë në pushtet, fillojnë të qeverisin me logjikën e improvizimit. Vendimmarrja bëhet reaktive, jo strategjike; politikat publike ndërtohen për efekt ditor, jo për interes afatgjatë; ndërsa institucionet shndërrohen në vegla të pushtetit partiak. Kjo ndodh sepse pushteti nuk shihet si përgjegjësi ndaj qytetarit, por si pronë politike që duhet ruajtur me çdo kusht. Në këtë fazë, fitorja e zgjedhjeve shndërrohet në pengesë për qeverisjen e mirë. Partitë në pushtet vazhdojnë të sillen sikur janë ende në fushatë: fajësojnë opozitën, trashëgiminë e së kaluarës, faktorë të jashtëm, apo “rrethana objektive”, në vend se të marrin përgjegjësi. Kështu, qeverisja shndërrohet në një vazhdimësi propagande, jo në zbatim politikash.

Opozita si shkollë e qeverisjes teorike apo dështimi i opozitës për të fituar zgjedhjet

Nga ana tjetër, partitë opozitare shpesh shfaqin një paradoks të kundërt. Të lira nga barra e pushtetit, ato, prodhojnë ide, programe, kritika të artikuluar dhe vizione alternative. Në opozitë, politikanët flasin për reforma, shtet ligjor, ekonomi

funkzionale, drejtësi sociale dhe institucione të pavarura. Në letër, shpesh opozita duket më e përgatitur për të qeverisur sesa vetë qeveria. Por ky potencial mbetet teorik. Arsyeja është e thjeshtë dhe e ndërlikuar njëkohësisht: opozita nuk arrin ta përkthejë diskursin e saj racional në një mesazh elektoral bindës. Ajo flet me gjuhën e programeve, por jo me gjuhën e elektoratit. Flet për politika, por nuk ndërton emocione. Flet për të ardhmen, por nuk krijon besim për fitoren.

Këtu qëndron dështimi kryesor i opozitës: paaftësia për të fituar zgjedhjet, pavarësisht se shpesh ka ide më të mira. Opozita mbetet e fragmentuar, e përçarë, e zhytur në debate të brendshme dhe e paaftë të ofrojë një alternativë të qartë dhe të unifikuar. Ajo sillet sikur qeverisja është qëllimi final, por harron se pa fitore elektorale, qeverisja mbetet vetëm një ushtrim retorik (Iliriana Bajrami, et al, 2026). Në këtë kuptim, opozita dështon jo sepse nuk di të qeverisë, por sepse nuk di të fitojë besimin masiv të qytetarëve. Ajo nuk arrin ta shndërrojë kritikën në shpresë, as programin në mobilizim.

A është ky një paradoks?

Po, por është një paradoks i rremë. Në thelb, pozita dhe opozita nuk janë aq të ndryshme sa duken. Ato ndajnë të njëjtin emërues të përbashkët: dështimin për ta kuptuar politikën si shërbim publik. Pozita dështon në qeverisje sepse e sheh pushtetin si privilegj; opozita dështon në zgjedhje sepse e sheh politikën si debat intelektual, jo si kontratë me qytetarin.

Të dyja palët operojnë brenda të njëjtës kulturë politike: kulturë ku fitorja është më e rëndësishme se qeverisja, dhe ku humbja shërben si alibi për mungesë përgjegjësie. Kjo kulturë prodhon rotacion pushteti, por jo progres shoqëror.

Emëruesi i përbashkët: dështimi sistemik

Dështimi i pozitës dhe i opozitës nuk është individual, por sistemik. Ai buron nga mungesa e institucioneve të forta, nga kapja e shtetit nga partitë, nga dobësia e shoqërisë civile dhe nga një elektorat i lodhur, i zhgënjyer dhe shpesh i detyruar të zgjedhë “të keqen më të vogël”. Në këtë sistem, zgjedhjet nuk janë mekanizëm për të përzgjedhur qeverisjen më të mirë, por ritual periodik për të legjitimuar dështimin e radhës. Ndërsa politika shndërrohet në cikël të mbyllur, ku pushteti dhe opozita ndërrojnë role, por jo mentalitet.

Në fund, pyetja kryesore nuk është pse pozita nuk di të qeverisë dhe pse opozita nuk di të fitojë. Pyetja më e thellë është: pse shoqëria vazhdon ta pranojë këtë paradoks si normalitet? Përgjigjja është po aq e hidhur sa vetë realiteti: sepse dështimi politik është reflektim i një krize më të gjerë shoqërore, ku përgjegjësia, meritokracia dhe vizioni janë zëvendësuar nga interesat afatshkurtra dhe lodhja kolektive. Derisa politika të rikthehet në kuptimin e saj thelbësor, shërbim ndaj publikut, pozita dhe opozita do të vazhdojnë ta ndajnë të njëjtin emërues të përbashkët: dështimin. Dhe ky dështim nuk do të jetë vetëm i tyre, por i të gjithëve.

LEXIMI I GABUAR I LIRISË DHE DEMOKRACISË

Në diskursin politik bashkëkohor, **liria** dhe **demokracia** janë ndër fjalët më të përdorura, por paradoksalisht edhe ndër më të keqinterpretuarat. Ato artikulohen si parime universale, por lexohen, zbatohen dhe instrumentalizohen sipas interesave të pushtetit, konjunkturave gjeopolitike dhe frikërave historike të shoqërive të ndryshme. Leximi i gabuar i këtyre dy nocioneve ka prodhuar jo vetëm kriza të brendshme politike, por edhe tensione ndërkombëtare, destabilizime rajonale dhe polarizime globale që sot e përcaktojnë rendin botëror. Liria si koncept i keqpërdorur politik në thelb, është e lidhur me përgjegjësinë, ndërsa demokracia me institucione funksionale. Por në praktikë, shpesh liria reduktohet në mungesë kufizimesh, ndërsa demokracia në procedurë formale zgjedhore. Ky reduktim prodhon regjime që pretendojnë legjitimitet demokratik, por funksionojnë si sisteme autoritare, populiste apo oligarkike. Në konstelacionet ndërkombëtare, liria nuk është një përvojë e barabartë. Ajo ndërtohet ndryshe në shoqëritë me traditë institucionale dhe ndryshe në shoqëritë që kanë kaluar trauma koloniale, diktatoriale apo fetare. Pikërisht këtu lind keqleximi: kur modelet eksportohen pa marrë parasysh kontekstin historik, kulturor dhe social.

Rasti i Iranit: liria si kërcënim për rendin ideologjik

Në Iran, demokracia dhe liria lexohen përmes filtrit të ideologjisë teokratike. Sistemi politik iranian nuk e mohon zgjedhjen popullore, por e kufizon atë përmes një strukture

ku autoriteti fetar mbizotëron mbi vullnetin qytetar. Këtu, liria nuk shihet si e drejtë individuale, por si rrezik për kohezionin ideologjik të shtetit. Protestat qytetare, sidomos ato të udhëhequra nga gratë dhe të rinjtë, tregojnë se ekziston një përplasje e thellë midis një shoqërie në transformim dhe një elite politike që e lexon lirinë si destabilizim. Keqleximi qëndron pikërisht këtu: liria trajtohet si import perëndimor, jo si nevojë e brendshme shoqërore.

Venezuela dhe Amerika Latine: demokracia si justifikim i pushtetit

Në Venezuela, dhe në shumë vende të Amerikës Latine, demokracia është reduktuar në legjitimitet elektoral pa llogaridhënie institucionale. Regjime të ndryshme kanë ardhur në pushtet përmes zgjedhjeve, por më pas kanë minuar ndarjen e pushteteve, median e lirë dhe ekonominë e tregut. Në këtë rajon, liria shpesh përkthehet si **liri nga elitat tradicionale**, por jo domosdoshmërisht si liri për individin. Populizmi e ka shndërruar demokracinë në mjet mobilizimi emocional, duke e zhveshur nga përmbajtja e saj institucionale. Kjo ka prodhuar kriza ekonomike, emigrim masiv dhe polarizim shoqëror, që më pas përdoren si arsyetim për më shumë autoritarizëm. Keqleximi këtu është i dyfishtë: nga njëra anë, pushteti e quan veten demokratik sepse fitoi zgjedhjet; nga ana tjetër, qytetari e sheh lirinë vetëm si rezistencë ndaj shtetit, jo si ndërtim të një rendi të qëndrueshëm ligjor (Kelmendi, 2024).

Ballkani: liria mes kujtesës dhe populizmit

Në Ballkan, liria mbetet një projekt i papërfunduar. Rajoni ka dalë nga luftëra, shpërbërje shtetesh dhe trauma kolektive, duke e bërë demokracinë më shumë një aspiratë sesa një realitet të konsoliduar. Liria shpesh identifikohet me pavarësinë kombëtare, por jo gjithmonë me lirinë e qytetarit nga korrupsioni, klientelizmi dhe kapja e shtetit. Në këtë kontekst, keqleximi i demokracisë shfaqet në formën e stabilokracisë: regjime që tolerohen ndërkombëtarisht për hir të stabilitetit, edhe pse brenda funksionojnë me standarde të dobëta demokratike. Kjo krijon një hendek të rrezikshëm midis retorikës europiane dhe realitetit ballkanik, duke ushqyer cinizmin qytetar dhe apatinë politike.

Në Serbia, populizmi patriotik është ndërtuar si narrativë shtetërore. Ai ushqehet nga ndjenja e viktimizimit historik, humbjet territoriale dhe ideja e një sovraniteti të rrethuar nga armiqtë. Lidershipi i fortë paraqitet si mbrojtës i interesit kombëtar, ndërsa demokracia reduktohet në mekanizëm legjitimues për pushtetin. Zgjedhjet zhvillohen rregullisht, por fusha politike cilësohet nga kontroll i mediave, presion mbi opozitën dhe instrumentalizim i institucioneve. Këtu, populizmi patriotik krijon një iluzion uniteti kombëtar, duke e zëvendësuar pluralizmin me lojalitet. Demokracia nuk mohohet, por administrohet nga lart, si një proces që duhet menaxhuar për të shmangur “kaosin”. Ky model prodhon stabilitet relativ, por e bën

shoqërinë të varur nga figura e liderit dhe jo nga forca e institucioneve.

Në Kosovë, populizmi patriotik ka një natyrë tjetër. Ai buron nga një histori e freskët e rezistencës, e luftës dhe e shtetndërtimit. Patriotizmi këtu është më shumë mbrojtës sesa dominues, më shumë kërkesë për dinjitet sesa mjet pushteti. Megjithatë, edhe në Kosovë, ekziston tendenca për ta lidhur demokracinë me lidërsipin e fortë, të perceptuar si i pakorruptuar dhe përfaqësues i vullnetit popullor. Rreziku shfaqet kur ky lidërsip moral fillon të shihet si zëvendësim i institucioneve. Populizmi patriotik mund të prodhojë mobilizim qytetar pozitiv, por nëse nuk shoqërohet me ndërtim institucional, ai rrezikon të krijojë pritshmëri të tepruara dhe zhgënjim të shpejtë. Demokracia kosovare mbetet e brishtë pikërisht sepse balancimi mes emocionit patriotik dhe racionalitetit institucional ende nuk është konsoliduar plotësisht. Kjo sidomos me diasporën e cila është e madhe në numër.

Në Shqipëri, populizmi patriotik shfaqet më pak në formë nacionaliste klasike dhe më shumë si personalizim i pushtetit. Lidërsipi i fortë paraqitet si garant i stabilitetit, i modernizimit dhe i integritetit evropian. Patriotizmi shpesh përkthehet në retorikë zhvillimi dhe reformash, ku kritika ndaj pushtetit etiketohet si pengesë për interesin kombëtar. Në këtë model, demokracia rrezikon të shndërrohet në demokraci elektorale pa konkurrencë reale. Shih mandatin për të katërtën herë nga PS-ja. Institucionet forcohen

formalisht, por varen nga vullneti i liderit. Populizmi këtu nuk mobilizon kundër një armiku të jashtëm, por kundër “elitave të vjetra” ose “penguesve të reformave”, duke justifikuar centralizimin e pushtetit. Në të tre rastet, populizmi patriotik dhe lidërshtipi i fuqishëm shërbejnë si zëvendësues të përkohshëm të demokracisë institucionale. Ato mund të prodhojnë stabilitet, mobilizim dhe ndjenjë drejtimi, por nëse shndërrohen në normë, e dobësojnë demokracinë që pretendojnë se mbrojnë. Demokracia e qëndrueshme nuk ndërtohet mbi figura, por mbi institucione; jo mbi emocione patriotike, por mbi rregulla, llogaridhënie dhe besim qytetar.

Krizat ndërkombëtare dhe deformimi i vlerave

Krizat globale: pandemitë, luftërat, krizat energjetike dhe migratore kanë nxjerrë në pah një tjetër aspekt të keqleximit të lirisë. Në momente krize, edhe demokracitë e konsoliduara kanë kufizuar liritë civile, duke e justifikuar këtë me sigurinë kolektive. Kjo ka hapur debatin: a është liria absolute apo e kushtëzuar?

Problemi lind kur këto masa të përkohshme shndërrohen në normalitet, duke u përdorur si precedent nga regjime autoritare për të justifikuar shtypjen. Në këtë mënyrë, krizat ndërkombëtare shërbejnë si laborator për deformimin e vlerave demokratike në shkallë globale.

Roli i SHBA-ve: ndërmjet idealizmit dhe interesit

Roli i ShBA-ve në përhapjen e demokracisë dhe lirisë ka qenë historikisht vendimtar, por edhe kontradiktor. ShBA-të

janë promovuar si kampione të vlerave demokratike, duke mbështetur lëvizje për liri dhe të drejta civile në mbarë botën. Megjithatë, politika e jashtme amerikane shpesh ka balancuar mes idealizmit dhe interesit strategjik. Në disa raste, mbështetja për regjime autoritare është justifikuar në emër të stabilitetit, luftës kundër terrorizmit apo rivaliteteve gjeopolitike. Kjo ka prodhuar një perceptim ambivalent: ShBA-të shihen njëkohësisht si garant i lirisë dhe si aktor pragmatik që toleron shkeljet demokratike kur i shërbejnë interesave të veta. Megjithatë, ndikimi amerikan mbetet thelbësor në ndërtimin e institucioneve, në mbrojtjen e rendit liberal ndërkombëtar dhe në krijimin e një narrative globale ku liria dhe demokracia janë standarde, jo përjashtime. Sfida për ShBA-të sot është rikthimi i koherencës midis diskursit dhe veprimit.

Nevoja për një lexim të ri

Leximi i gabuar i lirisë dhe i demokracisë nuk është thjesht problem semantik, por është problem strukturor. Ai prodhon shtete të brishta, shoqëri të polarizuara dhe një rend ndërkombëtar gjithnjë e më të pasigurt. Ajo që kërkohet sot nuk është eksporti mekanik i modeleve, por ndërtimi i demokracive që marrin parasysh kontekstin lokal, pa hequr dorë nga parimet universale. Liria nuk është mungesë rregulli, por rend me kuptim. Demokracia nuk është vetëm votë, por përgjegjësi. Pa këtë lexim të ri, bota do të vazhdojë të jetojë paradoksin e saj më të madh: të flasë për liri, ndërsa frikësohet prej saj.

KUR ARGUMENTI E HUMB VLERËN. NJË LEXIM POLITIK I PARADOKSIT DEMOKRATIK

Në demokraci, argumenti është themeli i legjitimitetit: ai ndërton besimin, orienton votën dhe mban pushtetin nën kontroll. Kur argumenti zëvendësohet nga emocioni, identiteti ose besnikëria tribale, demokracia hyn në një fazë rreziku. Ky rrezik bëhet i dukshëm në fenomenin e qeverisjes së Lëvizja Vetëvendosje, ku persona nën aktakuza, hetime apo të përfshirë në afëra korruptive jo vetëm që nuk ndëshkohen politikisht, por në zgjedhje marrin edhe më shumë vota.

Nga llogaridhënia të imuniteti moral. Populizmi si zëvendësim i arsyes

Në demokracitë funksionale, dyshimi publik është mekanizëm pastrues. Në këtë rast, ai kthehet në imunitet moral: aktakuza relativizohet, hetimi etiketohet si “sulm politik”, ndërsa prova si “komplot”. Kështu, përgjegjësia zhvendoset nga individit të “kauza”. Argumenti humb peshë, sepse e vërteta matet jo me fakte, por me besnikëri. VV ka ndërtuar një narrativë të fuqishme anti-elitare dhe moralizuese. Kur kjo narrativë shndërrohet në filtër total, ajo absorbon çdo kritikë: sa sulmi më i fortë ndaj figurave të dyshuara, medieve dhe kujtdo kundërshtar, aq më i madh mobilizimi elektoral (Jeton Kelmendi, 2025). Ky është paradoksi populist: skandali nuk dëmton, por ushqen mbështetjen, sepse prodhon ndjesinë e “rrethimit” dhe forcon identitetin “ne kundër tyre”.

Drejtësia nën hijen e votës, normalizimi i skandalit dhe lodhja qytetare

Një shoqëri që e barazon votën me pafajësinë rrezikon kapjen e drejtësisë nga politika. Kur zgjedhjet përdoren si argument për të shpërbërë standardet ligjore (“u votuan, pra janë të pastër”), kemi një konfuzion normativ: demokracia elektorale përdoret për të zëvendësuar shtetin e së drejtës. Kjo e zhvendos debatin nga ligjshmëria te popullariteti.

Përsëritja e aferave prodhon lodhje morale. Qytetari mëson të jetojë me skandalin si me motin: i pakëndshëm, por i pashmangshëm. Në këtë klimë, argumenti racional duket i dobët, sepse kërkon kohë, prova dhe durim; ndërsa slogani ofron siguri të shpejtë.

Çfarë po ndodh me demokracinë?

Nuk po shembet forma, zgjedhjet mbahen, institucionet funksionojnë, por po zbrazet përmbajtja. Demokracia po rrëshqet nga llogaria në besnikëri, nga debati në identitet, nga ligji në legjitimitet emocional. Kur argumenti humb vlerën, vota pushon së qeni gjykim dhe bëhet shenjë përkatësie. Ky fenomen nuk është thjesht dështim i një partie apo i një qeverie; është alarm shoqëror. Demokracia nuk vdes kur humbet zgjedhjet, por kur argumenti pushon së vlejture. Rimëkëmbja kërkon rikthimin e standardeve: ndarjen e qartë mes kauzës dhe individit, respektimin e drejtësisë, dhe rehabilitimin e arsyes publike si busull politike. Pa këto, vota fiton numra, por humb kuptimin.

PROMEMORIE PËR IBRAHIM RUGOVA

(Një lexim akut i mungesës, pas 20-të vjetësh)

Kanë kaluar njëzet vjet nga shkuarja në amshim e Ibrahim Rugovës, por koha, kjo kategori filozofike që ai e njihte mirë, dëshmon se nuk e ka shndërruar në një të shkuar. Përkundrazi, koha e ka bërë më të pranishëm si mungesë, dhe mungesa, në filozofi, shpesh flet më fort se prania. Rugova sot nuk është thjesht kujtim historik, jo sepse ai është një pyetje e hapur morale drejtuar shoqërisë së Kosovës: a e kemi kuptuar lirinë për të cilën ai punoi me durim pothuaj stoik? A e kemi kuptuar ende se të përbashkuar ia dalim, për ku jemi nisur?...

Kjo promemorie nuk është vetëm një përkujtim ceremonial. Është një rikthim i ndërgjegjshëm të madhështia e veprës së Rugovës dhe një reflektim i thellë mbi zbrazëtinë që ka lënë pas. Në një kohë kur zhurma shpesh zëvendëson arsyen dhe nxitimi errëson maturinë, Rugova mbetet simbol i një politike të mendimit, të durimit dhe të dinjitetit njerëzor. Në këtë përvjetor nuk synohet vetëm përshkrimi i veprës së tij, sepse është thënë dhe thuhet nga ata dhe ato që e njohën dhe e çmojnë veprën e tij kapitale në shërbim të popullit dhe paqes, por leximin e saj si mendim akut i filozofisë në veprim. Sepse Rugova nuk ishte vetëm politikan, ai ishte një mendimtar që vepronte në histori me vetëdijen se historia është e përkohshme, ndërsa vlerat janë afatgjata (Roshan K Morve, 2024).

Arkitekti moral i shtetësisë dhe Ontologjia e qetësisë:
Rugova si kundërfigurë e dhunës

Shpesh thuhet se Rugova ishte “presidenti historik”. Por kjo është një përkufizim i pamjaftueshëm. Ai ishte arkitekti moral i shtetësisë së Kosovës. Para se Kosova të bëhej shtet juridik, ajo u bë shtet në mendjen dhe në ndërgjegjen e qytetarëve të saj. Rugova e ndërtoi këtë ndërgjegje me durim, me simbolikë dhe me besim të palëkundur në të drejtën historike. Ai krijoi institucione paralele jo për të sfiduar me dhunë, por për të dëshmuar se një shoqëri mund të vetëorganizohet edhe në kushte shtypjeje. Shkollat, universitetet, strukturat politike, të gjitha këto ishin shprehje e një vullneti kolektiv për të mbijetuar me dinjitet.

Në thelb, Rugova ndërtoi një ontologji të qetësisë. Dhe kjo nuk është diçka që nuk shihet, apo diçka që nuk dallohet mirë. Në një realitet ku dhuna synonte të bëhej ligj i ekzistencës, ai zgjodhi të jetojë dhe të veprojë sipas parimit se qenia njerëzore nuk realizohet përmes shkatërrimit të tjetrit, por përmes ruajtjes së vetvetes. Kjo zgjedhje e tij ishte thellësisht filozofike: një refuzim i logjikës hobbesiane të “luftës së të gjithëve kundër të gjithëve” dhe një afirmim i idesë se shoqëria mund të ndërtohet mbi marrëveshje morale, jo vetëm mbi forcë. Natyrisht se kësaj logjike i printe fakti se forca reale e popullit shqiptar nuk ishte e atillë që mund të përballej me një luftë të hershme, por natyrisht se asnjëherë nuk e kishte përjashtuar këtë veprim, por me kohën më të favorshme dhe këtë bëri me stil.

Rezistenca paqësore e Rugovës nuk ishte një strategji taktike e përkohshme, ajo ishte një etikë ekzistence. Ai e kuptoi se dhuna e imponuar nga pushteti shtypës synonte jo vetëm trupin, por edhe shpirtin e njeriut. Duke refuzuar dhunën, ai refuzoi ta lejonte armikun të përcaktonte mënyrën e qenies së popullit të tij.

Epistemologjia e durimit: dija si formë rezistence

Si dijetar i formuar në letërsi dhe mendim kritik, Rugova besonte se dija është forma më e lartë e rezistencës afatgjatë (Bajrami et al, 2026). Në kuptimin epistemologjik, ai e shihte të vërtetën jo si diçka që imponohet me forcë, por si diçka që ndërtohet gradualisht, përmes argumentit, kujtesës dhe vazhdimësisë kulturore. Interesante se kjo qasje në një rajon të njohur tradicionalisht si fuqi baruti, zgjoj kërshtërinë e opinionit botëror, duke u bërë një simbol universal i paqes dhe besimit në paqe.

Ai e dinte se pushtetet represive frikësohen më shumë nga mendimi i organizuar sesa nga arma e rastësishme. Prandaj, mbrojtja e shkollës, e gjuhës, e librit dhe e identitetit kulturor ishte për Rugovën një akt po aq politik sa çdo deklaratë diplomatike. Në këtë kuptim, ai ishte i bindur se një popull që mendon nuk mund të zhduket.

Etika e përgjegjësisë: politika si shërbim, jo si sundim

Ibrahim Rugova e praktikoi politikën si etikë të përgjegjësisë, jo si art të pushtetit për pushtet. Ai nuk kërkoi kurrë dominim personal, përkundrazi, ai u përpoq të

ishite instrument i një vullneti kolektiv, duke e vënë veten shpesh në pozitë të vetëpërmbytjes dhe heshtjes. Në filozofinë morale, kjo do të quhej virtyt i maturisë (phronesis) – aftësia për të vepruar drejtë në rrethana të ndërlikuara, pa rënë në ekstrem. Rugova e dinte se fitorja e menjëhershme mund të jetë humbje afatgjatë, dhe se kompromisi moral shpesh është më i rrezikshëm se kompromisi politik.

Sot, njëzet vjet pas shkuarjes së tij në amshim, Kosova është shtet. Por pyetja thelbësore mbetet: a është ajo shtet me vizionin e Rugovës? Mungesa e tij nuk është thjesht mungesë fizike; është mungesë e etikës politike, e durimit strategjik dhe e respektit për mendimin ndryshe. Në diskursin e sotëm politik shpesh mungon qetësia e Rugovës, aftësia për të dëgjuar dhe për të pritur. Ai na mësoi se koha mund të jetë aleate, nëse di ta lexosh historinë. Sot, kur shpesh kërkohen zgjidhje të shpejta për probleme të thella, Rugova do të na kujtonte se shtetet nuk ndërtohen me ngut, por me mençuri.

Simbolika e heshtjes: metafizika e fjalës së pashqiptuar

Heshtja e Rugovës nuk ishte boshllëk. Mendoj se ishte hapësirë ku mendimi merrte formë. Në një botë të zhurmshme, ai e shndërroi heshtjen në gjuhë. Kjo e afron figurën e tij me traditën filozofike të mendimtarëve që besonin se jo çdo e vërtetë duhet të bërtitet, sepse e vërteta e thellë shpesh kërkon qetësi për t'u kuptuar. Shalli i tij, librat, mënyra e të ecurit dhe e të folurit, të gjitha këto nuk

ishin rastësi, por shenjë e një vetëdijeje simbolike. Mos të harrojmë se Rugova ishte simbolist, aq sa edhe këmbëngulës në mendimet e tij racionale. Rugova e kuptonte se politika është edhe teatër i shenjave, por ai zgjodhi një teatër pa patetizëm, pa dhunë vizuale, pa ekzagjerim. Ishte simbolik dhe u bë simbol i një epoke.

Mungesa si kategori filozofike: pse Rugova na mungon më shumë sot

Pas njëzet vjetësh, mungesa e Rugovës është bërë më e thellë sepse realiteti ka ndryshuar, ndërsa nevoja për vlera jo. Sot, kur politika shpesh rrëshqet drejt cinizmit, Rugova na mungon si ndërgjegje kritike. Jo sepse ai kishte përgjigje për çdo gjë, por sepse dinte të shtronte pyetjet e duhura.

Jeta na mëson se mungesa nuk është thjesht boshllëk, por është thirrje për përgjegjësi. Mungesa e Rugovës na pyet: a e kemi shndërruar lirinë në vlerë, apo vetëm në instrument? A kemi ndërtuar shtet, apo vetëm mekanizma pushteti? A jemi në lëkurën tone identitare, apo jemi duke u tjetërsuar? Të gjitha këto pyetje dhe të tjera të kësaj natyre do të mund t'u jepnim përgjigje, nëse e njohim Rugovën dhe qasjen e tij që i themi Rugovizëm. A kemi nevojë ne si shoqëri për këtë doktrinë: Po, dhe shumë.

Dhe me që ra fjala për këtë qasje, mendoj se duhet ruajtur si trashëgimi. Trashëgimia e Rugovës nuk është pronë politike, por detyrim etik kolektiv. Ajo kërkon që politika të rikthehet te mendimi, te kultura dhe te dinjiteti njerëzor. Të jesh besnik ndaj Rugovës nuk do të thotë ta idealizosh, por

ta vazhdojë logjikën e tij morale në kushte të reja historike. Ai na la një ide themelore: se shteti pa etikë është strukturë e zbrazët, dhe se liria pa përgjegjësi shndërrohet në kaos. Kjo ide është sot më aktuale se kurrë.

Vëmendje

Ibrahim Rugova nuk është figurë e së kaluarës. Ai është ndërgjegje e gjallë që na sfidon edhe sot. Në çdo krizë politike, në çdo polarizim shoqëror, pyetja e pashmangshme është: *çfarë do të bënte Rugova?* Jo për ta idealizuar, por për të mësuar nga një mendje që dinte ta lidhte politikën me etikën. Kjo promemorie është një ftesë për reflektim. Njëzet vjet pas shkuarjes së tij në amshim, Rugova na mungon jo sepse ishte i pazëvendësueshëm, por sepse vlerat që ai mishëroi ende nuk janë bërë zakon. Derisa këto vlera të jetojnë në institucionet, në gjuhën dhe në ndërgjegjen tonë, Rugova do të vazhdojë të jetë i pranishëm, si dritë e qetë në historinë e kombëtare.

Ibrahim Rugova mbetet masë e ndërgjegjes sonë kolektive. Jo ikonë e ngrirë, por kriter i gjallë. Sa herë që politika humb dinjitetin, ai rikthehet si kujtesë. Sa herë që fjala bëhet dhunë, ai na kujton qetësinë. Sa herë që pushteti harron njeriun, ai na kujton etikën. Dhe krejt për fund, kjo promemorie akute nuk është fund, por ftesë për vazhdim. Sepse Rugova, në thelb, spikaste besim se historia mund të bëhet njerëzore, nëse njeriu guxon të jetë i mençur, i duruar dhe i drejtë.

Lavdi jetës dhe veprës së Ibrahim Rugovës.

Prishtinë, më 21 janar 2026.

ZEMËRIMI SI ENERGJI POLITIKE DHE RREZIKU I VERBËRISË KOLEKTIVE

(Një lexim filozofik i realitetit politik në Kosovë përmes Senekës)

“Zemërimi, nëse nuk kontrollohet, shpesh bëhet më i dëmshëm se lëndimi që e shkaktoi.”

Seneka

Në historinë e ideve politike, pak emocione kanë luajtur rol aq vendimtar sa zemërimi. Ai është shkëndija e revoltës, forca shtytëse e ndryshimit, por edhe katalizatori i shkatërrimit. Filozofi stoik Seneka e trajtoi zemërimin jo thjesht si ndjenjë individuale, por si fenomen moral dhe politik, i aftë të deformojë arsyen, të shtrembërojë gjykimin dhe të prodhojë pasoja më të rënda se vetë padrejtësia që e ka shkakuar. Nëse ky mendim vendoset në kontekstin e Kosovës së pasluftës, ai merr një dimension të veçantë. Kosova është një shoqëri që nuk ka vuajtur nga mungesa e zemërimit, por nga keqmenaxhimi i tij politik. Zemërimi qytetar ndaj pushtetit 20-të vjeçar të partive tradicionale ishte real, i akumuluar dhe i justifikueshëm. Por pikërisht këtu lind dilema senekiane: a u shndërrua ky zemërim në një forcë ndërtuese, apo në një akt hakmarrjeje politike që prodhoi forma të reja dështimi? Kjo mbase kërkon një analizë të thellë, dhe, meqë morëm Seneken për bazë, nuk duhet kaluar pa e potencuar edhe ndikimin e jashtëm dhe faktorin e brendshëm që e portretizoj pakënaqësinë në mënyrën më të shëmtuar.

Zemërimi si reagim moral dhe kufijtë filozofikë të këtij reagimi

Stoicizmi nuk e mohon zemërimin si reagim të parë ndaj padrejtësisë. Por ai e sheh atë si një impuls primitiv, që duhet të kalojë përmes filtrit të arsyes. Sipas Senekës, zemërimi bëhet i rrezikshëm në momentin kur mendon se ka të drejtë absolute. Në politikë, kjo shndërrohet në bindjen se “ne jemi morali, të tjerët janë krimi”. Në Kosovë, qytetarët u përballën për vite me radhë me korrupsion, nepotizëm, keqqeverisje, mungesë meritokracie dhe dështime strukturore. Zemërimi ndaj këtij realiteti ishte i pashmangshëm. Por problemi nuk ishte zemërimi vetë – problemi ishte mungesa e një kulture kritike që ta orientojë atë. Zemërimi u bë qëllim në vetvete, jo mjet për reformë. Kësi soji, një grup, fillimisht i vogël, për tu zgjeruar më vonë dhe sot me një mbështetje mbi 50 përqind arriti ta materializoj këtë zemërim, madje edhe ta shtrembëroj deri në at shkallë sa që asnjë argument nuk mund ta bind masën se gjërat janë siç janë. Shih vitin 2025, pas sa e sa skandalesh dhe sërish masa nuk i beson së vërtetës. Dorën në zemër edhe në Kosovë si çdo kund tjetër kjo revoltë rritet nga mbështetja nga jashtë vendit.

Nga zemërimi racional te zemërimi emocional

Në fazën e parë, zemërimi qytetar kishte karakter racional: kërkonte drejtësi, përgjegjësi dhe ndryshim. Por gradualisht, ky zemërim kaloi në një fazë tjetër – emocionale dhe binarë.

Politika filloi të kuptohej jo si proces kompleks shtetndërtimi, por si betejë morale mes “të vjetërve të këqij” dhe “të rinjve të pastër”.

Kjo është pikërisht ajo që Seneka e përshkruan si humbje e vetëkontrollit të arsyes. Në këtë fazë, qytetari nuk pyet më:

- Kush di të qeverisë?
- Kush ka kapacitete institucionale?
- Kush e kupton shtetin si sistem, jo si simbol?

Ai pyet vetëm: kë të ndëshkojmë?

Kundër kujt të jemi?

Në këtë klimë emocionale, Lëvizja Vetëvendosje u shfaq si projeksion i shpresës dhe i hakmarrjes njëkohësisht. Ajo nuk u votua vetëm si alternativë politike, por si simbol moral i ndëshkimit të klasës së vjetër politike. Këtu ndodh gabimi themelor filozofik:

moraliteti u barazua me aftësinë për të qeverisur. Seneka do ta quante këtë një iluzion të rrezikshëm. Një njeri (apo parti) mund të ketë qëllime morale, por të mos ketë virtytin politik më të rëndësishëm: mençurinë praktike (phronesis).

Nga zemërimi tek idealizimi politik, dobësia e qeverisjes si pasojë e votës emocionale

Në Kosovë, zemërimi ndaj partive tradicionale u kanalizua drejt një mbështetjeje masive për Lëvizjen Vetëvendosje, e perceptuar si antitezë morale e sistemit ekzistues. Ky ishte momenti kritik ku paralajmërimi i Senekës merr formë konkrete: zemërimi e verbëroi analizën.

Në vend që të pyetej: *A ka kjo parti kapacitete reale qeverisëse? A ka kuadro profesionale? A ka vizion institucional për ekonominë, shëndetësinë, arsimin dhe diplomacinë?*, shoqëria u fokusua te një pyetje emocionale: *Kë duhet të ndëshkojmë?*

Kështu, zemërimi u shndërrua në idealizim. Kritika u pezullua. Dyshimi u etiketua si tradhti. Çdo vërejtje u relativizua me argumentin se “të tjerët kanë qenë më keq”. Por filozofia politike na mëson se e keqja relative nuk e shndërron paaftësinë në virtyt. Sot, pas një periudhe qeverisjeje, është e vështirë të mohohet se Vetëvendosje ka treguar dobësi serioze në pothuajse të gjithë sektorët: ekonomi të paqëndrueshme, arsim pa reformë reale, shëndetësi të politizuar, diplomaci konfuze dhe menaxhim institucional të dobët. Këto nuk janë thjesht gabime teknike, ato janë simptoma të mungesës së përgatitjes shtetformuese. Ironia tragjike është se partitë tradicionale, të dëmtuara nga gabimet e tyre, kontribuuan vetë në këtë realitet, duke mbështetur ose toleruar këtë pushtet për arsye taktike, frike politike apo kalkulimesh afatshkurtra (Kelmendi et al, 2025). Kështu, zemërimi qytetar dhe oportunitizmi politik u bashkuan në një aleancë paradoksale që prodhoi një qeverisje edhe më të dobët.

Përgjegjësia qytetare sipas Senekes

Seneka nuk e shihte qytetarin si qenie emocionale të lirë nga përgjegjësia. Përkundrazi, stoikët besonin se liria e vërtetë qëndron në vetëkontrollin racional. Në politikë, kjo do të

thotë se qytetari nuk është thjesht votues i zemëruar, por bashkë-përgjegjës për pasojat e zgjedhjeve të tij. Në Kosovë, mungoi ky vetëkontroll filozofik. Zemërimi u shndërrua në moral absolut: “ne jemi të mirët, ata janë të këqijtë”. Por politika nuk funksionon mbi kategori morale të thjeshtuara, por ajo kërkon kompetencë, kompromis, dije dhe durim institucional.

Në një situatë të tillë zemërimi prodhon regres. Në vend që të çonte drejt reformës, zemërimi prodhoi polarizim ekstrem. Shoqëria u nda në kampe morale, ku dialogu u zëvendësua nga linçimi verbal, ndërsa kritika u barazua me armiqësi. Kjo është pikërisht ajo që Seneka e quante degjenerim të arsyes nën presionin e pasionit. Rezultati është një demokraci formale, por e dobësuar, sepse institucione që funksionojnë më shumë mbi besnikëri politike sesa mbi profesionalizëm dhe një shoqëri që rrezikon të mbetet peng i cikleve emocionale, jo i strategjive shtetërore.

Mësimi filozofik për të ardhmen dhe dobësia strukturore e qeverisjes dhe pasojat e votës emocionale

Eseja e Senekës për zemërimin nuk është thirrje për apati politike. Ajo është thirrje për maturi. Zemërimi mund të jetë sinjal alarmi, por nuk duhet të jetë arkitekt i shtetit. Kosova ka nevojë për një fazë të re qytetarie politike: më pak reagim emocional, më shumë analizë, më pak idiolatri partiake, më shumë kërkesë për llogaridhënie, më pak ndëshkim simbolik, më shumë ndërtim institucional. Pas marrjes së pushtetit, u bë e qartë se Vetëvendosje vuante

nga mungesa e përgatitjes institucionale. Në pothuajse çdo sektor: ekonomi, arsim, shëndetësi, diplomaci, administratë. Që në fillim u shfaqën simptoma të një qeverisjeje reaktive, jo strategjike. Ky dështim nuk është aksidental, por është pasojë direkte e një zgjedhjeje politike të bërë mbi bazë emocionale. Seneka do të thoshte se kur zemërimi udhëheq, vendimet merren shpejt, por gabimet paguhen gjatë.

Ironia tragjike është se partitë tradicionale, pavarësisht nga gabimet e tyre, kontribuuan në këtë realitet, duke e mbështetur ose toleruar një pushtet që në thelb nuk ishte i gatshëm për qeverisje serioze. Kjo tregon një krizë më të thellë: mungesën e një elite politike që mendon për shtetin, jo për ciklin e radhës elektoral. Nga ana tjetër një nga pasojat më të rrezikshme të zemërimit të pakontrolluar është zhdukja e dialogut. Në Kosovë, kritika ndaj pushtetit të ri shpesh u delegjitimua si “armiqësi”, “tradhti” apo “mbetje e së vjetrës”. Kjo është ajo që Seneka e quante tirani e pasionit mbi mendjen. Kur zemërimi institucionalizohet, ai prodhon polarizim, jo reformë; besnikëri, jo profesionalizëm; propagandë, jo argument.

Përgjegjësia qytetare sipas Senekës, nga cikli i zemërimit te cikli i pjekurisë politike

Stoikët nuk e shihnin qytetarin si viktimë pasive. Për ta, qytetari është bashkëpërgjegjës për rendin politik. Në këtë kuptim, edhe qytetari kosovar mban përgjegjësi për pasojat

Jeton Kelmendi

---

e zgjedhjeve të tij. Zemërimi i justifikuar nuk e përjashton detyrimin për mendim kritik. Demokracia nuk është akt emocional, por proces racional. Kur vota shndërrohet në akt ndëshkimi emocional, ajo pushon së qeni instrument ndërtimi.

Kosova sot ndodhet përballë një sfide ekzistenciale politike:

- të vazhdojë ciklin e zemërimit,
- ose të hyjë në fazën e pjekurisë qytetare.

Pjekuria politike nuk nënkupton rikthim nostalgjik te e kaluara, por refuzim iluzioneve morale. Ajo kërkon qytetar që dallon mes kritikës dhe urrejtjes, mes reformës dhe hakmarrjes, mes shpresës dhe propagandës.

Dhe krejt për fund, paralajmërimi i Senekës nuk është thirrje për heshtje, por për vetëkontroll. Zemërimi është alarm, jo arkitekt. Kur ai shndërrohet në ideologji, ai e shkatërron vetë qëllimin e vet. Kosova kishte arsye të zemërohej. Por ajo gaboi kur e la zemërimin të zëvendësonte arsyen. Sot, vendi po përballet me pasojat e një vendimi kolektiv të marrë më shumë me ndjenjë sesa me mendim. E ardhmja politike e Kosovës varet nga një transformim filozofik: nga qytetari i zemëruar tek qytetari i përgjegjshëm. Vetëm atëherë, zemërimi do të shndërrohet nga forcë shkatërruese në energji reformuese dhe ashtu siç do ta kërkonte vetë Seneka.

Prishtinë, më 5 shkurt 2026.

Biografi

Jeton Kelmendi është një nga figurat më të njohura dhe më të vlerësuara të letërsisë bashkëkohore shqiptare, poet, studiues, profesor universitar dhe publicist me ndikim të gjerë ndërkombëtar. Ai njihet për krijimtarinë e tij poetike të thellë filozofike, për angazhimin akademik dhe për kontributin e vazhdueshëm në dialogun kulturor mes letërsisë shqipe dhe asaj botërore. Jeton Kelmendi u lind në Pejë, ku edhe ka kryer arsimin fillor dhe të mesëm, ndërsa studimet universitare dhe pasuniversitare i ka përfunduar në fushën e komunikimit dhe shkencave politike. Ai ka doktoruar në *“Roli i mediave në politikat e sigurisë në BE”* dhe aktualisht është profesor universitar, duke ligjëruar për kumuniket dhe politikat ndërkombëtare.

Jeton Kelmendi është autor i dhjetëra librave me poezi, ese dhe publicistikë, dhe shkenca politike, dhe afër 100 librave të përkthëyra: Shqip-Anglisht-Frëngjisht, të botuara në Kosovë dhe jashtë saj. Shkrimet e tij karakterizohet nga një gjuhë e fuqishme metaforike, nga reflektimi filozofik mbi njeriun, kohën, lirinë, identitetin dhe përgjegjësinë morale. Ai trajton me ndjeshmëri temat e dhimbjes kolektive, luftës, paqes, mërgimit dhe fatit njerëzor, duke i shndërruar përvojat individuale dhe shoqërore në universale letrare. Stili i tij është i dallueshëm për qartësinë mendimore, intensitetin emocional dhe dimensionin etik që e përshkon pothuajse çdo varg.

Veprat e Jeton Kelmendit janë përkthyer në më shumë se dyzetë gjuhë të botës dhe janë botuar në revista, antologji dhe botime ndërkombëtare, duke e bërë atë një nga poetët shqiptarë më të përkthyer dhe më të pranishëm në skenën

Jeton Kelmendi

---

letrare botërore. Për letërsinë e tij kanë shkruar qindra personalitete ndërkombëtare – poetë, kritikë letrarë, akademikë dhe studiues – të cilët e kanë vlerësuar krijimtarinë e tij si një zë autentik dhe të rëndësishëm të poezisë bashkëkohore evropiane dhe botërore.

Jeton Kelmendi është fitues i shumë çmimeve dhe mirënjohjeve letrare kombëtare dhe ndërkombëtare. Ai ka përfaqësuar letërsinë shqiptare në festivale, konferenca dhe takime letrare në Evropë, Azi, Afrikë dhe Amerikë, duke ndërtuar ura komunikimi mes kulturave dhe traditave të ndryshme letrare. Përmes këtij angazhimi, ai ka dhënë një kontribut të çmuar në afirmimin e kulturës shqiptare në arenën ndërkombëtare.

Përveç poezisë, Kelmendi është edhe një publicist i angazhuar, me shkrime analitike mbi zhvillimet politike, shoqërore dhe gjeopolitike, ku spikat për qasjen kritike, mendimin e pavarur dhe përgjegjësinë intelektuale. Në tërësi, Jeton Kelmendi përfaqëson figurën e intelektualit modern shqiptar: krijues i përkushtuar, studiues serioz dhe zë i ndërgjegjes kritike, i cili me veprën e tij ka lënë dhe vazhdon të lërë gjurmë të rëndësishme në letërsinë shqipe dhe në kulturën botërore.

BIBLIOGRAPHY

- Shuajibi E., Beqiri E., Ferati R. , Kelmend J. (s.d.). The Role of Government Policies on Corporate Financing Conditions. *International Journal of Accounting and Economics Studies*(International Journal of Accounting and Economics Studies, 12 (SI-2) (2025) 52-60), 52-60.
doi:<https://doi.org/10.14419/30ahd340>
- Bajrami I., Kelmendi J., Tafa B. ,(2026). Necessity for legal regulation of volunteerism in Kosovo: Good practices in the Republic of Albania and North Macedonia. *Quality Access to Success* 10.47750/QAS/27.210.05, 27(<https://calitatea.ro/ViewIssue.aspx>), 38-45.
doi:<https://doi.org/10.47750/QAS/27.210.05>
- Kelmendi J., Beqiri A., Shuajibi E., Talibzade O., Ketners K., (2025). THE ECONOMIC IMPACT OF GEOPOLITICAL TENSIONS ON GLOBAL TRADE AND SUPPLY NETWORKS. *Jurnal Ilmiah Ilmu Terapan Universitas*.
- Kelmendi J., Beqiri A., Shuajibi E., Talibzade O., Ketners K. (2025). The impact of geopolitical tensions on global supply chains and international trade. *Jurnal Ilmiah Ilmu Terapan Universitas Jambi*, 9(2).
- Kelmendi J., Lekaj F., Shala V., Roshan K,M. Shuajibi E.,(2024). Perceptions and Experiences of the Media's Role in the Growth of Political Populism in Kosovo. *Journal of Educational and Social Research*, 187-197. doi:<https://doi.org/10.36941/JESR-2024-0131>
- Kelmendi J., Lekaj F., Shala V., Roshan K,M. Shuajibi E., (2024). Perceptions and Experiences of the Media's

- Role in the Growth of Political Populism in Kosovo. *Journal of Educational and Social Research*, 14, 190. doi:<https://doi.org/10.36941/JESR-2024-0131>
- Kelmendi J., V. S. (2024). The influence of organizational culture and communication on leadership style. *Calitatea*(201), 215-224. doi: 10.47750/QAS/25.201.23
- Kelmendi J., Bhatt V., Brat Gupta D., Tase P., (2025). *MEDIA and Society: A Critical Exploration* (Vol. 2). New Yourk, USA. Récupéré sur https://www.researchgate.net/publication/392229296_MEDIA_and_Society_A_Critical_Exploration
- Kelmendi, J. (2011). *The EU mission in Kosovo post-Independence*. Brussels: LULU. Récupéré sur <https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=4S5eAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA8&ots=9xnDPR8A00&sig=K9RIwEjRKR7LPq-pbi8dD21XII#v=onepage&q&f=false>
- Kelmendi, J. (2011). *The EU mission in Kosovo post-Independence*. Brussels: LULU. Récupéré sur <https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=4S5eAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA8&ots=9xnELQ3HT3&sig=63XrjFB-IKy2-2GcajXLZLznSEs#v=onepage&q&f=false>
- Kelmendi, J. (2012). *Misionet e Bashkimit Evropian dhe NATO-s, konkurruese apo bashkëpunuese*. Brussels: LULU. Récupéré sur https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=TI_aY2EAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=TI_aY2EAAAAJ:LkGwnXOMwfcC
- Kelmendi, J. (2012). *Misionet e Bashkimit Evropian dhe NATO-s, konkurruese apo bashkëpunuese*. New Yourk: LULU. Récupéré sur

<https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=olMBBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA6&ots=dB5TrgnNqV&sig=cFlkMWc3XO8Tly570LczUAwmviQ#v=onepage&q&f=false>

Kelmendi, J. (2012). *Misionet e Bashkimit Evropian dhe NATO-s, konkurruese apo bashkëpunuese* (Vol. 1). New Yourk. Récupéré sur

<https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=olMBBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA6&ots=dB5TrgnPt-&sig=J1GtQhEYL8G54LtywvEBILUPe8U#v=onepage&q&f=false>

Kelmendi, J. (2015). GOVERNMENT'S POLITICS FOR HIGHER EDUCATION IN KOSOVO. *SGEM*, 461-468. Récupéré sur <https://elibrary.ru/item.asp?id=43046752>

Kelmendi, J. (2023). *Jam bërë si kjo udhë*. Brussels: IWA Bogdani. Récupéré sur

https://www.researchgate.net/publication/387950129_JAM_BERE_SI_KJO_UDHE

Kelmendi, J. (2023). *STRATEGJIA E ARNIMIT TË SHPRESAVE TË QYTETARËVE*. Pristina: IWA Bogdani. Récupéré sur

https://www.researchgate.net/publication/368337274_STRATEGJIA_E_ARNIMIT_TE_SHPRESAVE_TE_QYTETAREVE?_sg%5B0%5D=oSkVIYcfvznhfvSe7BMeXxqW8IOR-

[6YS0j0gtVCQD3uWubfHHDtSdEB2xAtgQLWldouM1X65433Wi6J23qH9hxVxXZvAbKz9qSEgqI0o.LKN2j6Q2ZHeUclVNMqIqzQYtroawiPleV1a](https://www.researchgate.net/publication/368337274_STRATEGJIA_E_ARNIMIT_TE_SHPRESAVE_TE_QYTETAREVE?_sg%5B0%5D=oSkVIYcfvznhfvSe7BMeXxqW8IOR-6YS0j0gtVCQD3uWubfHHDtSdEB2xAtgQLWldouM1X65433Wi6J23qH9hxVxXZvAbKz9qSEgqI0o.LKN2j6Q2ZHeUclVNMqIqzQYtroawiPleV1a)

Kelmendi, J. (2023). *STRATEGJIA E ARNIMIT TË SHPRESAVE TË QYTETARËVE*. Pristina: IWA Bogdani. Récupéré sur

https://www.researchgate.net/publication/368337274_STRATEGJIA_E_ARNIMIT_TE_SHPRESAVE_TE_QYTETAREVE?_sg%5B0%5D=oSkVIYCFvznhfvSe7BMeXxqW8IOR-6YS0j0gtVCQD3uWubfHHDtSdEB2xAtgQLWldouM1X65433Wi6J23qH9hxVxXZvAbKz9qSEgql0o.LKN2j6Q2ZHeUclVNMqlQzQYtroawiPleV1a

- Kelmendi, J. (2025). *MEDIA and Society: A Critical Exploration* (Vol. 2). India. Récupéré sur https://www.researchgate.net/publication/392229296_MEDIA_and_Society_A_Critical_Exploration
- Morve R., Kelmendi J., Charmhun Jo. (2024). Muslim women's identity in Orhan Pamuk's Snow. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 52(5), 1043-1057. doi:<https://doi.org/10.1080/13530194.2024.2394047>

PËRMBAJTJA

PARAFJALË	5
KUR GËNJESHTRA ARRIN NË DESTINACION, E VËRTETA E HUMB RRUGËN	15
DIMENSIONI ETIK I REZISTENCËS, KOHA DHE VONESA E SË VËRTETËS	18
ANALIZË POLITIKE DHE GJEOPOLITIKE:	25
- LUFTA NË UKRAINË DHE GAZA, FORCIMI I BE-SË DHE QASJA E PRESIDENTIT TRUMP NDAJ EVROPËS	25
<u>DY POLITIKANË NË NJË TRUP: .....</u>	32
<u>TANI SHTROHET PYETJA SE KUSH PO QEVERIS ME KOSOVËN: ALBINI APO KURTI? .....</u>	35
E VËRTETA NË KOHËN E MASHTRIMEVE TË MËDHA	36
<i>ANALIZË POLITIKE MBI ZHVILLIMET NË KOSOVË DHE RAPORTET ME FAKTORIN NDËRKOMBËTAR.....</i>	36
EPOKA E NARRATIVËS DHE DEFORMIMIT TË SË VËRTETËS.	37
E VËRTETA SI VIKTIMË E DISKURSIT POPULIST	38
ABSTENIMI NGA ALEANCAT TRADICIONALE: VETËBESIM APO VETIZOLIM?	38
E VËRTETA E PASHPREHSHME: MEDIA DHE PUSHTETI I NARRATIVËS	39
PASOJAT: SHOQËRI E DEZINFORMUAR, DIPLOMACI E DOBËSUAR.....	40
<u>ANALISTOMANIA .....</u>	41
<u>DEGRADIMI I DISKURSIT PUBLIK PËRMES PSEUDO-ANALIZËS POLITIKE NË KOSOVË DHE SHOIPËRI ....</u>	41

ÇFARË ËSHTË ANALISTOMANIA?	41
DEFORMIMI I ANALIZËS: TIPOZËT POLITIKË NË ROLIN E EKSPERTËVE	42
ANALIZA SI TRAMPOLINË PËR POLITIKË	43
QEVERIVE U KONVENON: SA MË SHUMË ZHURMË, AQ MË PAK LLOGARIDHËNIE	44
PAK PROFESIONISTË TË VËRTETË: ZËRI I ARSYES HUMBET NË KAOS	44
SINEKUR E VETON SURROIT	46
‘LARIÇKA’ PËR TRUMPIN DHE HAJGARE ME REALITETIN ..	51
HESHTJA PËR RREZIKUN REAL DHE MANIPULIMI ME OPINIONIN	52
KATËR VITE TË HUMBURA PËR KOSOVËS	53
DOGMA SI DOKTRINË POLITIKE: E VËRTETA, BESIMI DHE SHOQËRIA	57
GJAKOVA DHE GJILANI: CILI QYTET MUND TË QUHET ALBINOGRAD?	66
PREJ BESIMIT NË ZHGËNJIM	90
POLITIKA DHE PËRGJEGJËSIA	91
TË ARDHMEN NUK MUND TA TALLIM	92
ALBIN KURTI DHE QËNDRUESHMËRIA E PARIMEVE TË TIJ POLITIKE	93
POR SHTROHET PYETJA SE PSE PARIMET E TIJ JANË TË PËRKOSSHME?	95
PARADOKSI I BESIMIT TË VAZHDUESHËM	102
RESPEKTI NDAJ MASHTRUESIT FORMË TIPIKE E VETË-NËNÇMIMIT	103
IMPAKTI POLITIK DHE SOCIAL	103
MBIKUPTIMI I LIDERIT: LIDERI PËRMBI KUPTIMIN	105
NËNKUPTIMI I KOMBIT DHE I POPULLIT: HUMBJA E IDENTITETIT KOLEKTIV	106
PASOJAT E KËTIJ FENOMENI NË POLITIKËN BASHKËKOHORE	107
A ËSHTË LIDERI I DOMOSDOSHËM PËR EKZISTENCËN E KOMBIT?	107
PËRFUNDIM: RREZIKU I MBIKUPTIMIT TË LIDERIT	108

QEVERISJA E LVV-SË: NJË RAST I IDIOKRACISË DHE KAKISTOKRACISË?	111
OPOZITA: NJË SISTEM DEMOKRATIK ME MBËSHTETJE TË KUFIZUAR, PSE?	112
FESTA PA FESTUAR DINJITETSHËM	114
HUMBJA E LIDHJES MES SHTETIT DHE QYTETARËVE	115
SI MUND TË BASHKOHEMI?	116
POSHTËRIMI I INSTITUCIONEVE TË KOSOVËS	118
PSE DUHET REAGIM INSTITUCIONAL DHE QYTETAR?	120
NJË KUVEND QË NUK U BË DOT KUVEND	121
ALBIN KURTI DHE SKENARI I QËLLIMSHËM	122
CILI ËSHTË CIRKU DHE CILA ËSHTË DEMOKRACIA?	123
CILA JANË DËMET NDAJ SHTETIT DHE DEMOKRACISË	123
POPULIZMI – VEGËL PËR KONTROLL	124
NGA TEMPULLI I DEMOKRACISË NË ARENËN E KLOUNËVE	125
<u>KULTI I SUKSESIT TË RREMË</u>	126
REALITETI I SOTËM: NJË PASQYRË E SUKSESIT TË FALSIFIKUAR	126
RASTI I KOSOVËS: KULTI I ALBIN KURTIT	127
RASTI I SHQIPËRISË: FASADA E EDI RAMËS PËRBALLË NONGRATËS BERISHA	128
PSE NDODH KJO?	129
SI TË DALIM NGA KY RRETH VICIOZ?	130
SHQIPTARËT DHE ALEANCAT HISTORIKE TË DËSHTUARA	132
ALEANCA ME SHBA DHE PERËNDIMIN: RRUGËTIMI DREJT PAVARËSISË	133
KRIZA AKTUALE DHE RREZIKU I IZOLIMIT TË KOSOVËS ..	134
PSE ËSHTË E RREZIKSHME HUMBJA E ALEATËVE?	134
PËRFUNDIM	135
KOHA E MENÇURISË KUR NUK KISHE FUQI: RASTI I IBRAHIM RUGOVËS	142

MENÇURIA E KUNDËRSHTISË: RASTI I ALBIN KURTIT	143
PERCEPTIMI SI DOGMË DHE NDËRTIMI I MITIT	144
ÇASJA PRAGMATIKE: NGA VIZIONI NË SPEKTAKËL	144
KONSTATIM: NGA POLITIKA SI ART I SË MUNDSHMES, TE POLITIKA SI MIT I SË PAMUNDURËS	145
PSE EKSTREMIZMI POLITIK FITON TERREN?	147
KUR EKSTREMIZMI BËHET STANDARD	148
KU NA ÇON KY MENTALITET DHE ÇFARË MUND TË PËRFITOJË SHOQËRIA?	149
DREJTËSIA PO BËN POLITIKË, NDËRSA POLITIKA PUNËN E DREJTËSISË NË KOSOVË	157
KURTI DHE VETËVENDOSJE SI INTERPRETIME ALTERNATIVE TË KUSHTETUTËS	157
GJYKATA KUSHTETUESE DHE DREJTËSIA QË FLET ME GJUHËN E PAQARTËSISË	158
RASTI I DEPUTETËVE TË VV-SË DHE JURIDIKSIONI I PËRKULUR	159
ROLI I PRESIDENTES DHE HESHTJA INSTITUCIONALE	160
KUR POLITIKA FLET SI GJYKATË DHE GJYKATA SI ANALIST POLITIK	160
PASOJAT AFATGJATA: DELEGJITIMIMI I SISTEMIT	160
<u>KOSOVËN E UDHËHEQ ZONJA MË PAK SE GJYSMËPRESIDENTE</u>	162
NJË PRESIDENTE E VETËM 42 PËRQINDËSHIT	163
KONFLIKTI ME GJYKATËN KUSHTETUESE	164
PRESIDENTJA SI ZGJATIM I VETËVENDOSJES	165
DËMTIMI I DEMOKRACISË DHE PRECEDENTËT E RREZIKSHËM	166
NGA IDEALIZMI NË MENAXHIMIN E PERCEPTIMIT	168
LUFTA PËR NARRATIVË	169
RRJETET SOCIALE SI TERREN I BETEJËS	170
DOBËSIMI I KRITIKËS DHE INSTITUCIONALIZIMI I PERCEPTIMIT	170

NDIKIMI MBI DEMOKRACINË DHE KULTURËN POLITIKE ...	171
PUSHTETI DHE ILUZIONI I MORALITETIT	172
RRUGA PËRPARA: RIKTHIMI I SË VËRTETËS.....	172
PËRFUNDIM: MIDIS DRITËS DHE HIJES SË PERCEPTIMIT ...	173
PASI JU HARXHUAN KOHA DHE PREMTIMET, KURTIT PO I HARXHOHEN EDHE MASHTRIMET..	174
KOHA U PËRDOR PËR PËRPLASJE, JO PËR NDËRTIM	174
PREMTIMET E MËDHA DHE REZULTATI I VOGËL	176
KUR MASHTRIMI BËHET STRATEGJI POLITIKE	177
DËSHTIMI PËR TË NDËRTUAR KOALICION, JO FAJI I TË TJERËVE.....	178
KRIZA E BESIMIT TASHMË KA FILLUAR.....	178

**KUR JUSTIFIKIMI E ZËVENDËSON ARSYEN:
ANALIZË E TRANSFORMIMIT TË PUSHTETIT NË
KOHËN E POPULIZMIT .....** **181**

POPULIZMI SI MEKANIZËM I ARDHJES NË PUSHTET	182
NGA ARSYEJA TE JUSTIFIKIMI: MEKANIKA E PUSHTETIT POPULIST	182
KULTIVIMI I KRIZËS SË PËRHERSHME	183
ORBANI, FICO DHE KURTI: TRI RASTE TË TË NJËJTIT SINDROM.....	184
SLLOVAKIA: FICO DHE POLITIKA E RIKTHIMIT PËRMES FRIKËS.....	184
KOSOVA: KURTI DHE JUSTIFIKIMI MORAL	185
KUR JUSTIFIKIMI BËHET KULTURË POLITIKE	186
ÇFARË VJEN MË PAS? MUNDËSIA E RIKTHIMIT TË ARSYES	186
SHPËRDORIMI I PUSHTETIT DHE CIKLI I SË KEQES	188
PËRKEQËSIMI I JETESËS – ÇMIMI I HESHTJES	189
ÇFARË NDODH KUR E KEQJA NUK LUFTOHET?	190
PARIMI THEMELOR: MOS E MIRËMBAJ TË KEQEN	192
E ARDHMJA NDËRTOHET ME VETËDIJE	192

FITIMI I ZGJEDHJEVE SI AFTËSI TEKNIKE, JO SI MANDAT MORAL	198
QEVERISJA SI IMPROVIZIM DHE PUSHTETI SI QËLLIM NË VETVETE	199
OPOZITA SI SHKOLLË E QEVERISJES TEORIKE APO DËSHTIMI I OPOZITËS PËR TË FITUAR ZGJEDHJET	199
A ËSHTË KY NJË PARADOKS?.....	200
EMËRUESI I PËRBASHKËT: DËSHTIMI SISTEMIK	201
LEXIMI I GABUAR I LIRISË DHE DEMOKRACISË ..	202
KUR ARGUMENTI E HUMB VLERËN. NJË LEXIM POLITIK I PARADOKSIT DEMOKRATIK.....	208
PROMEMORIE PËR IBRAHIM RUGOVA	210
(NJË LEXIM AKUT I MUNGESËS, PAS 20-TË VJETËSH).....	210
EPISTEMOLOGJIA E DURIMIT: DIJA SI FORMË REZISTENCE	212
ËTIKA E PËRGJEGJËSISË: POLITIKA SI SHËRBIM, JO SI SUNDIM.....	212
SIMBOLIKA E HESHTJES: METAFIZIKA E FJALËS SË PASHQIPTUAR	213
MUNGESA SI KATEGORI FILOZOFIKE: PSE RUGOVA NA MUNGON MË SHUMË SOT.....	214
VËMENDJE	215
ZEMËRIMI SI ENERGJI POLITIKE DHE RREZIKU I VERBËRISË KOLEKTIVE.....	216
(NJË LEXIM FILOZOFIK I REALITETIT POLITIK NË KOSOVË PËRMES SENEKËS)	216
ZEMËRIMI SI REAGIM MORAL DHE KUFIJTË FILOZOFIKË TË KËTIJ REAGIMI.....	217
NGA ZEMËRIMI RACIONAL TE ZEMËRIMI EMOCIONAL	217
NGA ZEMËRIMI TEK IDEALIZIMI POLITIK, DOBËSIA E QEVERISJES SI PASOJË E VOTËS EMOCIONALE	218
PËRGJEGJËSIA QYTETARE SIPAS SENEKES.....	219
MËSIMI FILOZOFIK PËR TË ARDHMEN DHE DOBËSIA STRUKTURE E QEVERISJES DHE PASOJAT E VOTËS EMOCIONALE	220

E vërteta në kohën e mashtrimit

PËRGJEGJËSIA QYTETARE SIPAS SENEKËS, NGA CIKLI I	
ZEMËRIMIT TE CIKLI I PJEKURISË POLITIKE.....	221
PRISHTINË, MË 5 SHKURT 2026.....	222
BIOGRAFI.....	223
<u>BIBLIOGRAPHY .....</u>	<u>225</u>

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

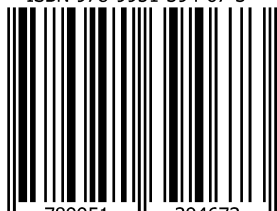
821.18-94
(049.2)

Kelmendi, Jeton

E vërteta në kohën e mashtrimit : publicistikë /
Jeton Kelmendi. - Prishtinë: IWA Bogdani, 2026. -
217 f. ; 21 cm. - (Biblioteka”Adem Shkreli”)

ISBN 978-9951-394-67-3

ISBN 978-9951-394-67-3

9

789951

394673

